

FÉLÉVES JELENTÉS

2022

FÉLÉVES JELENTÉS

BESZÁMOLÓ AZ MNB 2022. ELSŐ FÉLÉVI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2022

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2022. I. félévi üzleti jelentése 5

1. Elnöki összefoglaló 7

2. Beszámoló az MNB 2022 I. félévi tevékenységéről 12

2.1. Monetáris politika 12

2.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása 20

2.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem 26

2.4. Szanálás 34

2.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek 35

2.6. Nemzetközi tartalékok kezelése 38

2.7. Készpénz-logisztikai tevékenység 40

2.8. Statisztikai szolgálat 46

2.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége 49

2.10. Az MNB eredményének alakulása 50

2.11. Az MNB gazdálkodása 52

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata 55

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2022 I. félévi beszámolója 57

1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege 59

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása 60

3. Kiegészítő melléklet 61

3.1. Az MNB számviteli politikája 61

3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2022. I. félévi mérlegére és eredményére 66

3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések 66

3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések 67

3.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei 67

3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása 68

3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek 68

3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	69
3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	70
3.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	71
3.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek	71
3.12. Befektetett eszközök	73
3.13. Céltartalék és értékvesztés	80
3.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	80
3.15. Saját tőke alakulása	81
3.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	81
3.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	82
3.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	84
3.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	87
3.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	87
3.21. Egyéb eredmény	88
3.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	88
3.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	89
3.24. A banküzemi eredmény alakulása	90
3.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	91

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2022. I. félévi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló

A Magyar Nemzeti Bank a félév összes kamatdöntő ülésén szigorított a monetáris kondíciókon, folytatva a 2021-ben megkezdett kamatemelési ciklusát. A félév során az alapkamat 2,40 százalékról 7,75 százalékra emelkedett, az egynapos jegybanksi betéti kamat ugyancsak 2,40 százalékról indulva 7,25 százalékra, míg az egynapos és egyhetes fedezett hitelek kamatai 4,40 százalékról 10,25 százalékra nőttek. A Monetáris Tanács március 8-i ülésén a kamatfolyosó kiszélesítéséről döntött, amely lépéssel bővítette a monetáris politika rendelkezésére álló mozgásteret.

Az infláció az év elején a jegybanksi toleranciasáv felett alakult, és az orosz-ukrán háború kitörését követően kétszámjegyű tartományba emelkedett. 2022 első félévében a fogyasztói árak átlagosan 9,4 százalékkal emelkedtek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A magas infláció globális jelenség, amit elsősorban a magas szintre emelkedő világpiaci nyersanyag- és energiaárak, valamint élelmiszerárak magyaráznak.

Az év elején még a koronavírus-járványt követő gazdasági kilábalás alakulása volt meghatározó, ám február vége óta a háború alapjaiban változtatta meg a globális növekedési és inflációs kilátásokat. A félév során változékonyan alakuló globális befektetői hangulat az orosz-ukrán háború kitörése, később pedig a globálisan meghatározó jegybanksi kamatemeléseire vonatkozó várakozások hatására jelentősen romlott. A globálisan meghatározó jegybanksi szigorúbb monetáris politikai irányultság felé mozdultak el. A félév során a régió jegybanksjai jelentősen szigorítottak monetáris kondíciókon. A régiós állam-papírhozamok emelkedtek a romló nemzetközi hangulatban, a forint az euróhoz és a régiós devizákhoz képest is gyengült.

A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban nagyjából a 10-11 ezer milliárd forint közötti sávban tartózkodó havi átlagos értékek mellett végig magas maradt. A februári érték e sáv fölött, a mindenkori legmagasabb szinten tetőzött, 11550 milliárd forint közelében. A negyedévek végén – márciusban és júniusban – az MNB tenderei csökkentették átmenetileg a fölös likviditást. Az autonóm folyamatokat tekintve megállapítható, hogy a Kincstári egységes számla likviditásbővítő hatását döntően ellensúlyozták az MNB műveletei, illetve a készpénznövekmény likviditásszűkítő hatása.

Az MNB – a korábbi negyedévekhez hasonlóan – az első és a második negyedév végén eurolikviditást nyújtó swaptenderek alkalmazásával csökkentette a hazai FX swappiaci hozamok negyedév végi volatilitását, és segítette a hazai bankrendszer negyedévi végi devizalikviditási igényének kielégítését. Az MNB devizaswap-tenderein március végén 4,4 milliárd eurót, június végén pedig mintegy 4,5 milliárd eurót bocsátott a bankrendszer rendelkezésére.

A negyedévek vége előtt az MNB 500, illetve 700 milliárd forint nagyságrendű diszkontkötvényt kibocsátásokkal is támogatta a swappiaci alkalmazkodást, lekötve a bankközi likviditásfelesleg egy részét.

2022. április 5-én a Monetáris Tanács a Zöld Otthon Hitelek iránt mutatkozó jelentős igényre és a fenntarthatósági szempontok fontosságára tekintettel a program keretösszegének 100 milliárd forinttal, 300 milliárd forintra történő megemeléséről döntött. Tavasz végére a program megemelt keretösszege is lényegében kimerült, további emelésre azonban már nem került sor.

2021. december 14-én a Monetáris Tanács döntött arról, hogy a Növekedési Kötvényprogram keretében folytatott jegybanksi vásárlásokat a folyamatban lévő kibocsátói tárgyalások hatályos keretösszeg erejéig történő realizálást követően lezárja. Az utolsó NKP-kötvény kibocsátására 2022 áprilisában került sor, az ebből történő jegybanksi vásárlás révén pedig a program 1550 milliárd forintos keretösszege praktikusán teljes mértékben felhasználásra került.

2022 első félévét dinamikus hitelbővülés jellemezte, az év további részében azonban az orosz-ukrán háború hatásai és a kamatkörnyezet emelkedése miatt lassulhat a hiteldinamika. Az év első felében a hitelintézetek háztartási hitelállománya 961 milliárd forinttal bővült éves szinten. A támogatott hitelek továbbra is támaszt nyújtanak a lakossági hitelezésnek, arányuk 40 százalékot tett ki az új kibocsátásban, melyben a 2021 októberében elindult NHP Zöld Otthon Program (ZOP) is érdemi szerepet játszott. A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme a mintegy 1404 milliárd forintos tranzakción

bővülés következtében 15,0 százalékot ért el 2022. június végén. A hitelállomány bővülésének fenntartásához az élénk gazdasági aktivitás mellett a támogatott hitel- és garanciaprogramok is érdemben hozzájárultak. 2022 első félévében a hitelintézeti szektor 200 milliárd forint adózott eredményt ért el úgy, hogy az év második felében esedékes banki kölönadót a bankok döntő többsége már júniusban elszámolta. A lakáspiacon a folytatódó áremelkedés következtében fokozódott a túllértékelttség, illetve növekedett a háztartások pénzügyi kifizettségének mértéke.

2022 első félévében az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában a járvány enyhülését követő gyors gazdasági visszapattanás, a növekvő lakáspiaci túllértékelttség, a kamatemelési ciklus, valamint az orosz-ukrán fegyveres konfliktus pénzügyi rendszerkockázatokra gyakorolt hatásainak nyomon követése állt. Az erős vállalati és háztartási hitelezés és a 2021 végére historikusan magas szintre emelkedő országos lakáspiaci túllértékelttség miatt a PST a ciklikus kockázatok kezelésére hivatott anticiklikus tőkepufferrátát 0,5 százalékra emeléséről döntött. A hitelezési folyamatok hatékonyságának támogatása érdekében 2022. január 1-jétől hatályba léptek az adósságfék előírására vonatkozó, annak zökkenőmentes alkalmazását segítő módosítások, valamint a „Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel” termékminősítés feltételei is finomodtak. Módosult a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozás, aminek értelmében a forint mellett az egyéb devizában denominált jelzálogalapú források is elfogadhatók lesznek a mutatóban, valamint egy évvel elhalasztásra kerülnek a korábban bejelentett szigorító lépések.

Az MNB évente megjelenő FinTech és Digitalizációs jelentésében felmérte a nemzetközi és hazai FinTech szektor helyzetét és legfontosabb fejleményeit, valamint a hazai bankok és biztosítók digitalizációs szintjét. Az MNB elindította a Pénzmúzeum mobilapplikációt, mely a Pénzmúzeumhoz kapcsolódó tartalmak megjelenítése mellett dedikált NFT (non-fungible token, azaz nem helyettesíthető token) kibocsátási és érme regisztrálási platformként funkcionál. Az MNB megfigyelőként csatlakozott a világ egyik vezető nemzetközi digitális jegybankpénz projektjéhez, a BIS Innovation Hub szingapúri irodája által koordinált Dunbar projekthez.

Az orosz-ukrán háborús konfliktus hatására bevezetett gazdasági és pénzügyi szankciók korlátozták az orosz Sberbank és csoportja működését. Az Egységes Szanálási Testület¹, az Európai Unió szanálási szervezete 2022. március 1-jén megtiltotta az ausztriai székhelyű Sberbank Europe AG, a hazai Sberbank Magyarország Zrt. anyavállalatának további működését. Az anyavállalat működésére bevezetett teljes korlátozás nyomán előállt helyzetben az MNB visszavonta a Sberbank Magyarország Zrt. tevékenységi engedélyét és elrendelte annak végelszámolását. Ezen események nem érintik a hazai pénzügyi rendszer többi tagját, amelyek változatlanul biztonságosan, a megszokott rendben szolgálják ki ügyfeleiket. Az MNB az elmúlt időszakban folyamatosan monitorozta a teljes magyarországi bankrendszer likviditását, a pénzügyi mozgásokat.

A magyarországi bankrendszer megbízható működése mellett fontos azt is kiemelni, hogy marginális a hazai biztosítási és pénztári piac közvetlen orosz és ukrán kitettsége: biztosítói oldalon mindössze a szektor vagyonának 2-3 ezreléke, illetve a pénztárak 5-6 ezreléke. A tőkepiacon a befektetési szolgáltatók ügyfelei által birtokolt teljes származtatott állomány 0,5-1 ezreléke, a befektetési alapoknál pedig 3 ezrelék alatti közvetlen állomány kötődik a háborúban álló államokhoz. Mindezek mellett – a blue-chipek közül – még három itthoni tőzsdei kibocsátó rendelkezik százalékokban kifejezhető orosz, illetve ukrán érintettséggel.

Az MNB az eddigiekhez hasonlóan a jövőben is határozottan fellép minden olyan, a fogyasztóvédelmi ellenőrzési eljárásaiban tapasztalt vagy egyéb módon tudomására jutott magatartással szemben, amely sérti vagy alkalmas arra, hogy sértse a fogyasztók érdekeit döntései meghozatala során. A jegybank kiemelt céljának tekinti, hogy a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek döntéseiket jogsértő befolyásolástól mentesen, a valós körülmények és a tényleges feltételek ismeretében hozhassák meg. Az MNB a pénzügyi kölönadók, illetve a tranzakciós illeték mértékének közelmúltbéli módosítása kapcsán jelenleg is kiemelt figyelemmel kíséri a hitelintézetek díjszabásainak változásait és minden esetben megvizsgálja azok hátterét. Szükség esetén a jegybank a 2013-2014-es témavizsgálatokhoz hasonlóan szigorúan fellép a fogyasztók érdekében és intézkedéseket hoz a jogsértő pénzügyi intézményekkel szemben.

2022. június végére a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL) teljes folyósított állománya meghaladta a 2.479,8 milliárd forintot, a szerződésszám pedig közel 177 ezer darabra emelkedett.

¹ Single Resolution Board

2022. június végéig több, mint 43 ezer Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel (MSZH) terméket igénylő ügyfélnek közel 162 milliárd forint hitelösszeg került folyósításra. Az MNB júniusi adatai szerint az egyéb személyi kölcsönök átlagos 15,4 százalékos teljes hiteldíjmutatójával (THM) szemben az MSZH-konstrukciók jóval olcsóbban, mindössze 14,4 százalékos hiteldíjjal érhetők el. A fogyasztói bizalmat jelzi, hogy utóbbi konstrukciót átlagosan hat hónappal hosszabb futamidőre (6,8 év), illetve a piaci konstrukciókhoz képest közel dupla hitelösszeggel (4,1 millió forint) igénylik az érintett ügyfelek. Az újonnan kihelyezett személyi kölcsönök közel harmada (egyes piaci szereplőknél viszont akár 35-45 százaléka) ilyen konstrukció az MSZH folyósító intézmények között.

A félév során új környezeti hatások érték a biztosítási piacot. Ezek közül kiemelendő a hozamoknak a biztosítók eszközeit leértékelő jelentős emelkedése, a biztosítási pótagó, valamint a kárráfordításra és a költségekre erőteljesen ható infláció. Ezen hatások figyelemmel kísérése és a beavatkozási lehetőség fenntartása érdekében folyamatos felügyelés keretében követjük nyomon a környezeti kockázatok biztosítókra gyakorolt hatásait. Ennek során 8 biztosító esetében azonosítottuk a tőkehelyzet romlását és a tőkepuffer elvárás megsértésének kockázatát. Ezen intézményektől közül 6 esetben tájékoztatást kértünk a megfelelő tőkehelyzet fenntartása érdekében tett intézkedésekről. A felügyeleti elvárások határozott kommunikálásának hatására 2 intézmény tőkeemelését hajtott végre, vagy már meghozta az erre vonatkozó döntést.

A Magyarországon működő összesen 13 lakásbiztosító és 1 fióktelep közül immár 9 intézmény szerezte meg a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) minősítését. A CIG Biztosítót követően kilencedikként a Genertel Biztosító csatlakozott a minősítési rendszerhez. Mindez azt jelenti, hogy a biztosítási piac döntő többsége elkötelezte magát a fogyasztóbarát szemlélet és termék mellett. A május végi adatok alapján közel 15 ezer MFO szerződés kötött, amelyek 572 milliárd forintnyi ingó és ingatlanvagyonot védenek. Az MFO termékek átlagdíja már közel 25 százalékkal alacsonyabb a piacon elérhető többi termék átlagdíjához képest.

2022. január 15-től életbe lépett a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény módosítása, amely alapján a jegybank piacfelügyeleti eljárása alatt vagy azt követően ideiglenesen hozzáférhetetlenné teheti a jogosulatlan pénzügyi tevékenységeket népszerűsítő internetes honlapokat. Ilyen jellegű intézkedés – a befektetők, ügyfelek érdekeinek védelmében, a további jogsértő tevékenység, megtévesztés megakadályozására – akkor hozható, ha felmerült vagy bebizonyosodott annak gyanúja, hogy a honlap az engedély vagy bejelentés nélküli pénzügyi tevékenység kifejtését készíti, illetve segíti elő és a vizsgált személy ügyfeleinek (befektetők) érdekeit a honlapon elérhető információk veszélyeztetik. A törvénymódosítás révén az MNB már a jogosulatlan tevékenységet áttekintő piacfelügyeleti eljárása alatt ideiglenes biztosítási intézkedés keretében egészen az eljárása lezárásáig blokkoltathatja az adott honlapokat. Ha piacfelügyeleti eljárása során az MNB jogsértést állapít meg, és ez továbbra is szükséges, a jegybank eljárást lezáró döntését követően 365 napig elérhetetlenné teheti az adott weblapot. Utóbbi intézkedés további egy évvel meghosszabbítható. Ha a jogosulatlan pénzügyi szolgáltató esetleg időközben új honlap(ok)on reklámozna szolgáltatásait, a jegybank haladéktalanul reagál és azokat is blokkoltatja.

Az MNB által 2022. áprilisban megújított fogyasztóvédelmi elvekről szóló ajánlás² célja a fizetési késedelemmel érintett lakossági hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések esetében az adós fizetőképessége helyreállításának elősegítése, az MNB kapcsolódó fogyasztóvédelmi elvárásainak megfogalmazása, a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, továbbá a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazása. E célok elérése érdekében az MNB rögzítette azokat a minimális követelményeket, amelyek betartását a kölcsönszerződés felmondása előtt, az adós fizetőképességének helyreállítása érdekében elvár a pénzügyi intézményektől. Az ajánlás rögzíti, hogy milyen késedelmes összeg esetén szükséges felvenni a kapcsolatot az ügyféllel. A fizetési késedelemmel érintett ügyfelek egységes kezelése érdekében a jegybank részletezte a javasolt hitelezői folyamatokat, így meghatározta a kapcsolatfelvétel során alkalmazható kommunikációs csatornákat, valamint a kapcsolatfelvételek időzítését és gyakoriságát. Az ajánlás emellett átlátható kommunikációt és díjszabást ír elő a fizetési késedelem kezelésével kapcsolatosan.

A szanalási feladatkörében eljáró MNB szanalási tervezési tevékenysége fókuszában a szanalási tervek felülvizsgálata, a szanalhatóság értékelésére irányuló eljárások, továbbá a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekhez vonatkozó minimumkövetelmény (MREL-követelmény) meghatározása állt.

² A Magyar Nemzeti Bank 5/2022. (IV.22.) számú ajánlása a pénzügyi intézmények számára a fizetési késedelemmel érintett lakossági hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések kezelése során elvárt fogyasztóvédelmi elvekről

Az MNB elkészítette és közzétette az MREL-követelmények átmeneti időszakban történő megsértésének jogkövetkezményeiről szóló szakmapolitikai anyagát (szankcionálási politika).

A Jelentésben röviden összefoglalásra került az orosz-ukrán háborús konfliktus miatt nehéz helyzetbe került Sberbank-csoport hazai leányvállalata válságkezelésének szanálási vonatkozásai (súlyos likviditási és szolvencia nehézségek alakultak ki, amelyek a magyar bankrendszer stabilitását nem veszélyeztették, de a rendelkezésre álló rövid idő alatt nem volt lehetőség a bank szanálás keretében történő értékesítésére), amelynek tapasztalatait, tanulságait az MNB beépíti gyakorlatába, továbbá azok alapján javaslatokat tesz hazai, valamint EU-s szinten a szanálási keretrendszer fejlesztésére.

Mindezek mellett az MNB a Szanálási Alap tagintézményei számára kiszámította a 2022. évi rendszeres éves díjakat, részt vett a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában, valamint eleget tett az MSZVK Zrt., mint szanálási vagyongazdálkodó tulajdonosi jogainak gyakorlásából eredő feladatainak. Az MNB szakértői által közreműködött az Európai Bankhatóság, az Európai Értékpapírpiazi Hatóság munkacsoportjainak munkájában, valamint véleményezte az uniós jogalkotási szerveknek a szanálási keretrendszer intézményi körének bővítésére irányuló jogszabály tervezeteit.

Az MNB az Azonnali fizetési rendszerre épülő szolgáltatások fejlesztésének ösztönzése érdekében a piaci szereplőkkel széleskörű konzultációt tartott. A visszajelzések és a javaslatok alapján az MNB az Azonnali fizetési ökoszisztéma több területén is szabályozási és fejlesztési javaslatokat dolgozott ki, mely érinti a QR-kóddal és fizetési kérelemmel kezdeményezett fizetéseket, a hozzájuk tartozó pozitív visszajelzéseket, a QR-kód szabvány módosítását, valamint az új típusú fizetésekhöz kapcsolódó arculati elemeket és szabályokat. Az MNB a bankszektorral írásbeli konzultációt is tartott az értékhatár emelésére vonatkozó javaslatáról és az Azonnali fizetés specifikus visszatérítési szabályok kidolgozásáról.

Az MNB 2009-et követően újból felmérte a fizetési módok használatával járó társadalmi költségeket. Az elektronikus fizetési módok használata dinamikusan emelkedett, míg a készpénzhasználatban mérsékelt bővülés volt megfigyelhető. Az elemzés bemutatja a pénzforgalom fejlődését és számszerűsíti a fizetési módok használatával járó társadalmi költségeket.

2022. március 1-vel megújult az MNB által üzemeltetett VIBER-hez történő csatlakozás folyamata, elősegítendő a fintechek irányából jelentkező megnövekedett számú csatlakozási igény hatékony kiszolgálását.

2022. május 2-vel elindult a KELER Zrt. pénzbírságmechanizmusa, melynek célja a meghíúsuló hazai értékpapír-tranzakciók arányának csökkentése, és a meghíúsulásban vétlen intézmények anyagi kompenzálása.

2022. január 27-én és június 13-án ülést tartott a magyar AMI-SeCo NSG, megvitatva a magyar értékpapírpiacon érintő infrastrukturális fejleményeket, és az európai sztenderdeknek való hazai megfelelés állapotát.

A 2020-as évtől kezdődően az Európai Bizottság a nemzeti illetékes hatóságok bevonásával kezdte meg a CSDR rendelet felülvizsgálatát. A felülvizsgálat eredményeképpen az Európai Bizottság javaslatot tett a CSDR módosítására 2022. március 16-án. A javaslatok többek között az alábbi módosításokra terjednek ki: egyszerűsödne a passzportálás a határokon átnyúló szolgáltatások esetében; kötelező felügyeleti kollégiumok jönnének létre a hatékonyabb felügyeleti munka elősegítése érdekében; a banki jellegű kiegészítő szolgáltatások nyújtása könnyítve lenne.

Az első félév során a jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 3 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, valamint pénzforgalmi ellenőrzés tárgyában 4 új hatósági eljárást indított. A korábban megindított eljárások esetében egy eljárás figyelemztetéssel, két eljárás összesen hatvankilencmillió forint összegű bírsággal és intézkedések előírásával került lezárásra. További egy vizsgálat során az előírt beszámolás határidőre nem történt meg és az ügyfél határidő hosszabbítási kérelmet nyújtott be, amely elfogadásra került.

2022 első félévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 37,5 milliárd euro volt, ami 0,9 milliárd euro csökkenést jelent a 2021. év végi 38,4 milliárd eurós értékhez képest. A félév folyamán a devizatartalék szintjének csökkenése a devizaadósságtörlesztési célú kifizetésekhez, a MÁK devizakiadásaihoz, valamint a forintlikviditást nyújtó jegybanki devizaswap állomány változásához kötődött, amelyet részben kompenzáltak az ÁKK devizakötvény kibocsátásai, és az Európai Bizottságtól beáramló uniós támogatások. A negyedévek végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött keretszerződéseit.

2022 I. féléve során a forgalomban lévő készpénzállomány 551,8 milliárd forinttal nőtt az előző év azonos időszakához képest, elérve a 8227,1 milliárd forintot. Február 25-től kezdődően a jegybank mintegy két és fél héten keresztül, korábban nem tapasztalt, példátlan mértékű készpénzkereslettel szembesült, melyet március második felétől egészen május végéig tartó, enyhe konszolidáció követett. Ennek eredményeként a növekedési ütem 2021 azonos időszakához képest 11,6%-ot ért el.

2022 I. félévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 169 darab forinthamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthoz hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kiemelten kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 és a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki.

2022 júniusában megújult az MNB honlap Statisztika oldala. A honlapfejlesztés felhasználóink igényeinek figyelembevételével történt, azzal a céllal, hogy az MNB statisztikai publikációi jól áttekinthető formában, a felhasználók számára érthető információkkal mutassák be hazánk pénzügyi, gazdasági folyamatait. Folytatódott a publikációs eljárások modernizálása, amelyek új prezentációs, vizualizációs technológiákat alkalmazva egyre inkább teret engednek az önkiszolgáló adatelemzési lehetőségeknek, segítve az adatok közti gyors eligazodást, és változatos lekérdezési és megjelenítési lehetőségeket biztosítanak.

2022. I. félévben tovább folytatta tevékenységét a 2021-ben életre hívott Adatszolgáltatói Egyeztető Fórum, amelynek célja az MNB és a hitelintézeti szektor közötti stratégiai szintű párbeszéd előmozdítása. A Fórum tevékenysége négy munkacsoportra tagozódik. A Folyamataudit munkacsoportban kidolgozásra került egy új MNB ajánlás a hitelintézeti adatszolgáltatások összeállítási folyamatának kialakításáról, működtetéséről, kereteiről és kontroll funkcióiról, valamint a kapcsolódó adatvagyon-gazdálkodási feladatokról, melynek nyilvános konzultációjára 2022. II. félévében kerül sor. Az új szabályozó eszköz hozzájárul majd a hitelintézetek egyre komplexebbé váló adatszolgáltatási kötelezettségeinek konzisztens és határidőre történő teljesítéséhez, az adatminőség további javításához.

Az MNB az Alapokmányában megfogalmazott alapértékekkel és jövőképpel összhangban meghirdetett Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia alapján küldetésének tekinti, hogy alapvető feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten értékteremtő összetársadalmi célok megvalósításához járuljon hozzá. A jegybank e téren kifejtett 2022. I. félévi tevékenysége tovább segítette a kitűzött célok megvalósítását.

Március 15-én nyitotta meg kapuit a Magyar Nemzeti Bank Látogatóközpont és Pénzmúzeum a budapesti Széll Kálmán téren. A több mint 2400 m² alapterületű, Európában is egyedülálló pénztörténeti és pénzügyi edukációs kiállítótér azzal a céllal született, hogy minden generáció számára érthető, átfogó képet adjon a pénz működési logikájáról, gazdasági és társadalmi szerepéről, illetve kultúrtörténetéről, az ismereteket nem a hagyományos múzeumi keretek között, hanem a játékok és személyes élmények nyelvén közvetítve.

2022. I. félévben az MNB eredménye 200,9 milliárd forint veszteség volt. A gazdaság újraindítása érdekében hozott jegybanki intézkedések következtében kibővült mérleg és a folytatódó kamatemelések hatására a kamat- és kamatjellegű veszteség tovább növekedett. A magasabb árfolyamnyereség csak részben ellensúlyozta ezt.

A működési költségek 2022. I. félévi tényleges összege 33 741 millió forint, mely az ütemezett tervtől 5,9 százalékkal marad el, a 2021 I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 27,9 százalékkal magasabb.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az ingatlanokkal kapcsolatos üzemeltetési) költségeknél, továbbá a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett.

A beruházások 2022. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 12.738 millió forint. 2022. I. félévében a beruházások kapcsán 2.696 millió forint került kifizetésre. A 2022. I. félévi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött.

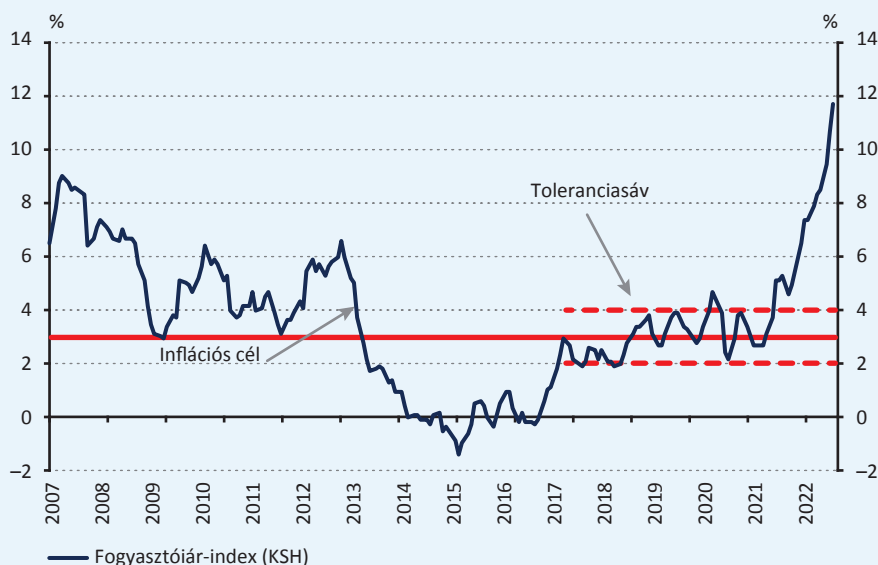
2. Beszámoló az MNB 2022 I. félévi tevékenységéről

2.1. MONETÁRIS POLITIKA

Inflációs folyamatok 2022 első félévében

2022 első félévében a fogyasztói árak átlagosan 9,4 százalékkal emelkedtek az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az infláció a tavalyi év végéhez hasonlóan számottevően a 3 százalékos jegybanki cél felett alakult, a globális nyersanyag- és energiaárak, valamint az élelmiszerárak emelkedésének következtében. E tényezők hatása előbb a termelői árak megugrásában jelentkezett, majd fokozatosan gyűrűzött be a fogyasztói árakba. Júniusra 11,7 százalékra emelkedett a fogyasztóiár-index. A maginfláció a KSH adatai szerint 10,1 százalék volt az első félévben.

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

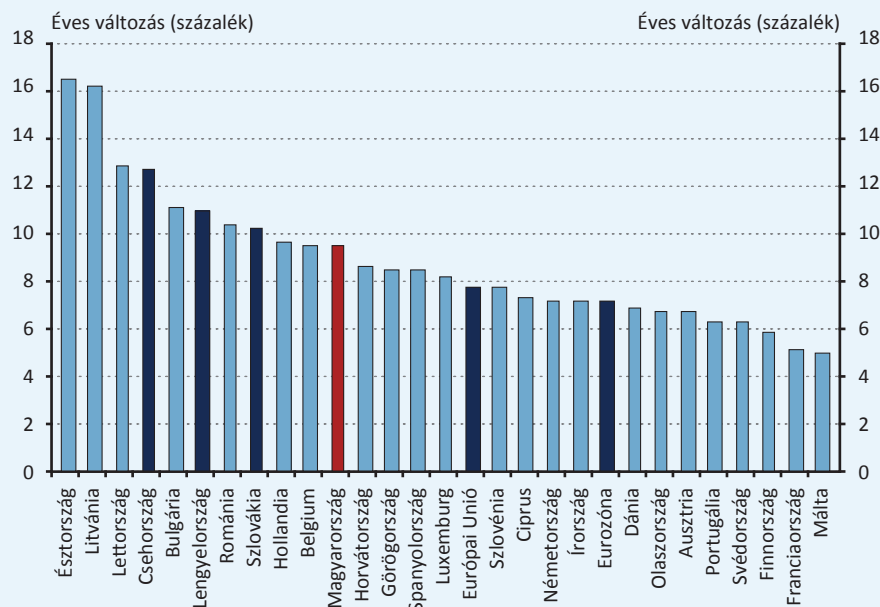

Forrás: KSH, MNB

Az infláció emelkedése globális jelenség, és ezen belül Európa valamennyi országában az infláció jelentős emelkedését figyelhettük meg 2022 első félévében. Az Európai Unióban átlagosan 7,7 százalékkal emelkedtek az árak az év első felében éves összehasonlításban. Hazánkban az árak emelkedésének a kelet-közép-európai régió országainál mérsékeltébb ütemét figyelhettük meg, így a magyar infláció az európai középmezőnyben helyezkedett el. Az infláció elmúlt időszaki jelentős emelkedésének közös okai voltak az európai országokban: 2021-ben a koronavírus-járvány utáni helyreállítás, majd a nyersanyagok árának és a szállítmányozás költségeinek emelkedése, amelyet 2021 nyaratól az energiaárak megugrása követett. 2022 februártól az orosz-ukrán háború széles körben eredményezte az energia, a nyersanyagok és az élelmiszerek árának további emelkedését, ami a termelői árak mellett a fogyasztói árak alakulásában is tükröződött. A hazai infláció gyorsulását 80 százalékban e külső tényezők okozták a vizsgált időszakban.

2. ábra

A HICP infláció alakulása az Európai Unió országaiban 2022 első felében

Megjegyzés: A magyar adat a KSH által közölt infláció.

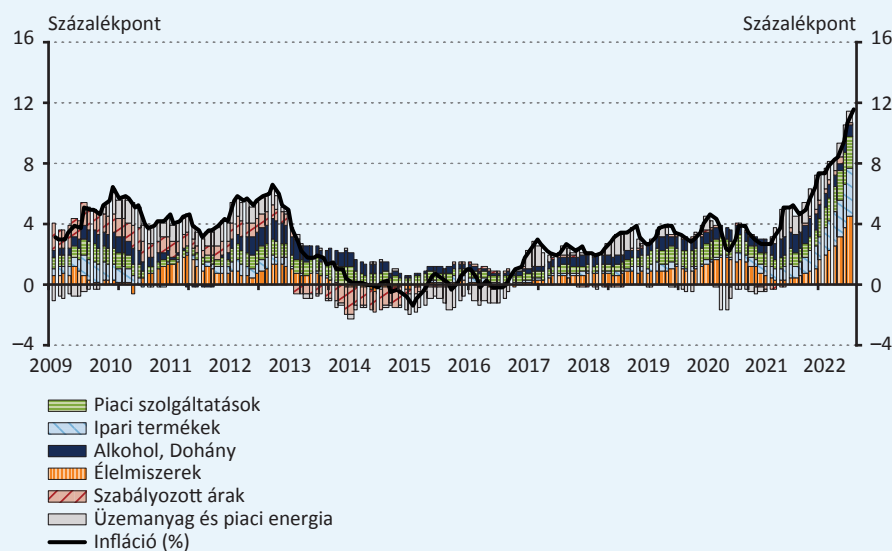
Forrás: Eurostat, KSH

Az iparcikkek éves inflációja átlagosan 9 százalék körül alakult 2022 első felében. A termékcsoport esetén a globális félvezetőhiány és a nyersanyagárak magas szintje is a fogyasztói árak emelkedése irányába hatott. Az utóbbi hónapokban a piaci szolgáltatások körében a korábbi évekre jellemző átárazási mintázathoz képest a havi árnövekedés többszöröse volt megfigyelhető. A jelenség a szolgáltatások széles körében jellemző volt. A piaci szolgáltatások inflációja júniusra 9,0 százalékig emelkedett.

Az élelmiszerek inflációja az első félévben átlagosan 16,2 százalékra emelkedett, ami jelentősen meghaladja a termékkör árindexének historikus átlagát. Az árak emelkedése az elmúlt hónapokban különösen a feldolgozott élelmiszerek esetében volt számottevő, amelyek árai 25 százalékot meghaladó mértékben emelkedtek júniusban 2021 júniusához képest. Emellett a feldolgozatlan élelmiszerek inflációja is 20 százalék fölé emelkedett az év közepére.

A maginfláción kívüli tételek esetében az üzemanyagok és a háztartási energia fogyasztói árait az elmúlt időszakban kormányzati intézkedés alakította, megfékezve a világpiaci energia- és olajárak emelkedésének begyűrűzését a hazai fogyasztói árakba. A kormányzat 2021. november 15-től 480 forintban maximálta az üzemanyagok literenkénti árait előbb teljes körben, majd a hazai fogyasztók számára. Az árplafon a világpiaci kőolajár-emelkedés üzemanyagárakra gyakorolt inflációs hatását számottevő mértékben tompítja. Hasonlóképpen a rezsicsökkentés eredményeként a háztartási energia- és gázárak sem emelkedtek az első félév folyamán a világpiaci árak számottevő növekedése ellenére, ami jelentős mértékben fogta vissza az infláció emelkedését. Összességében a szabályozott termékek árai átlagosan 2,4 százalékkal emelkedtek éves összehasonlításban 2022 első felében.

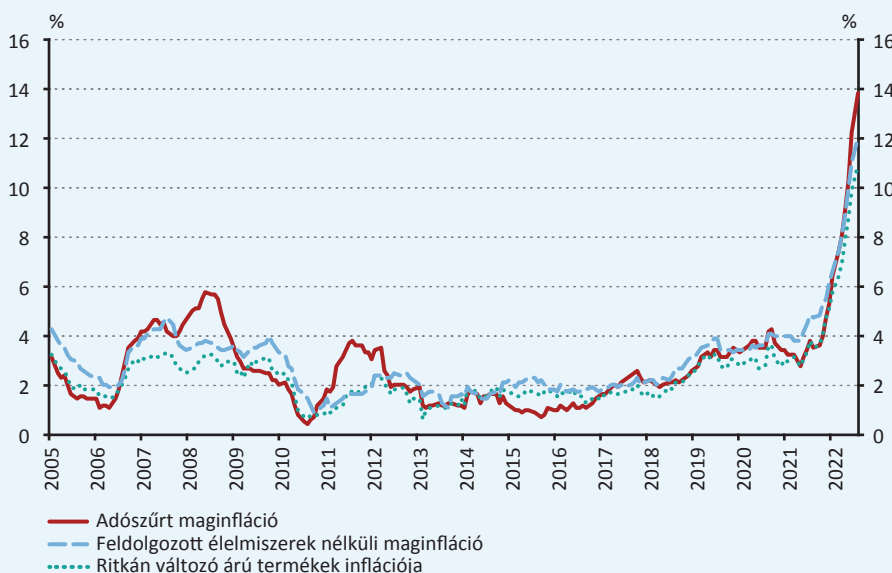
3. ábra
Az infláció dekompozíciója

Forrás: KSH, MNB

A gazdaság alapvető keresleti-kínálati viszonyait pontosabban tükröző, inflációs alapfolyamatokat megragadó mutatók a tavalyi év végétől meredeken emelkedtek. A feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció 2022 első felében átlagosan 8,5, az indirekt adóktól szűrt maginfláció 10,2, míg a ritkán változó árú termékek inflációja 9,6 százalékon alakult.

4. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Megjegyzés: A ritkán változó árú termékek inflációja azon fogyasztóiár-index tételekből áll össze, amelyek elemi árainak legfeljebb 15 százaléka változik havonta, átlagosan. MNB-számítás a KSH adatai alapján. A feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció változatlan tartalom mellett a korábbi keresletérzékeny inflációnak felel meg. Az új elnevezést az indokolja, hogy általánosan ható jelentős költségsokkok időszakában a korábbi elnevezés félreérthető lehet.

Forrás: KSH, MNB

1. táblázat

Inflációs tényadatok részletei

	2019	2020	2021	2022	
				I. n. év	II. n. év
Maginfláció	3,1	3,7	3,9	8,2	12,1
Feldolgozatlan élelmiszerek	8,9	11,7	2,6	12,0	19,5
Járműüzemanyag és piaci energia	1,2	-4,6	20,6	16,6	11,5
Szabályozott árak	0,7	0,3	0,6	2,7	2,2
Fogyasztóiár-index	3,4	3,3	5,1	8,2	10,6
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	3,2	3,2	4,6	8,0	11,1

Forrás: KSH, MNB.

Monetáris politika

2022 elején még a koronavírus-járványt követő gazdasági kilábalás alakulása volt meghatározó, azonban február vége óta az orosz-ukrán háború alapjaiban változtatta meg a globális növekedési és inflációs kilátásokat. A járványból való gazdasági kilábalás eltérő képet mutatott az országok között az év elején: míg az Egyesült Államok és az eurozóna növekedési üteme gyorsult, addig Kínáé lassult. Az infláció a legtöbb ország esetében több évtizedes csúcsra emelkedett már a háború előtt, a háború kitörését követő nyersanyag- és energiaár-növekedés következtében pedig kétszámjegyű tartományba nőtt. Az elhúzódó háború általánosan rontja a világgazdasági kilátásokat, ám a földrajzi közelség, valamint az érintett felekkel folytatott külkereskedelem nagy súlya miatt a hatása régiókat kiemelten érinti.

A félév során a változékonyan alakuló globális befektetői hangulat az orosz-ukrán háború kitörése, később pedig a globálisan meghatározó jegybankok kamatemeléseire vonatkozó várakozások hatására jelentősen romlott. A kockázatvállalási hajlandóságot az év elején elsősorban a nyersanyag- és az energiaárak alakulása befolyásolta a növekvő inflációs kockázatok és a járvánnyal kapcsolatos hírek mellett. Az orosz-ukrán háború kitörését követően a háborúval kapcsolatos hírek, illetve a globálisan meghatározó jegybankok kamatemelési pályáira vonatkozó várakozások voltak fókuszban.

A globálisan meghatározó jegybankok szigorúbb monetáris politikai irányultság felé mozdultak el. Az év elején a Federal Reserve (Fed), majd az Európai Központi Bank (EKB) is jelezte, hogy lezárja eszközvásárlási programját márciusban, illetve júliusban. További szigorító lépésként a Fed márciusban megkezdte kamatemelési ciklusát, míg az EKB jelezte, hogy az év második felében szintén az irányadó ráta emelését tervezi. A félév során a régió jegybankjai jelentősen szigorítottak monetáris kondícióikon.

A hazai infláció a félév egészében a jegybanki toleranciasáv felett alakult. A félév során hazánkban – ahogy a régió többi országában is – az infláció kétszámjegyű tartományba emelkedett. Júniusra a fogyasztóiár-index 11,7 százalékra, a maginfláció 13,8 százalékra nőtt. Az árdinamikához leginkább az élelmiszerárak növekedése járult hozzá. A kormányzati árstop-intézkedések tompítják a globális nyersanyagár-emelkedés hazai inflációban való megjelenését. Az inflációs kockázatok azonban tovább erősödtek 2022 második negyedévében. Ennek megfelelően az MNB által aktuálisan várt inflációs pálya a márciusi előrejelzéshez képest feljebb tolódott. Kockázatot jelent, hogy a magas infláció tartósan rögzülhet, ha az erőteljes ár- és bérdinamika beépül a gazdasági szereplők várakozásaiba, másodkörös inflációs hatásokat eredményezve.

Az év első felében megfigyelhető élénk növekedés után a valós idejű adatok júniustól a magyar gazdasági növekedés lassulását jelezték. A hazai GDP időbeli lefutását és szerkezetét 2022-ben erős kettősség jellemzi. Az idei évben a belső keresleti tételek – elsősorban a lakossági fogyasztás – járulnak hozzá a növekedéshez, míg a nettó export visszafogja a bővülést. Előretekintve azonban a fogyasztás és a beruházás dinamikája is érdemben lassul, míg a nettó export a külső piacok és az ellátási láncok helyreállításával ismét pozitívan járulhat hozzá a GDP bővüléséhez. A munkaerőpiac változatlanul feszes, a munkanélküliségi ráta nemzetközi összevetésben alacsony volt.

A régiós állampapírhozamok emelkedtek a romló nemzetközi hangulatban, a forint az euróhoz és régiós devizákhoz képest is gyengült. Az emelkedő globális hozamok, kamatvárakozások és felárak hatására emelkedtek a régiós

állampapírhozamok. Az időszak elején nagyjából hasonló dinamikát mutattak a régiós devizák, április elején és május végén azonban a forint a régiós devizákhoz képest gyengült, és több mint 7 százalékkal értékelődött le az euróval szemben a félév során.

A Monetáris Tanács jelentősen szigorította a kamatkondíciókat a félév során. A Tanács 2022 első félévében folytatta a 2021 nyarán elkezdett kamatemelési ciklust, emellett a jegybank az egyhetes betéti eszköz kamatát is emelte az áru- és pénzügyi kockázatok kezelése érdekében. Januárban és februárban 50-50 bázisponttal emelte az alapkamat, az egynapos jegybanki betét, az egynapos és az egyhetes fedezett hitelkamat szintjét. Március elején a Tanács a kamatfolyosó felső szélének 100 bázispontos kiszélesítéséről döntött, ezzel bővítve a rendelkezésre álló monetáris politikai mozgásteret. A megnövekedett fundamentális inflációs kockázatok mérséklése és a várakozások megfelelő alakítása a monetáris kondíciók folytatódó szigorítását és az alapkamat-emelési ciklus korábbinál nagyobb lépéssel történő folytatását tette szükségessé. Márciusi és áprilisi kamatdöntő ülésén a Monetáris Tanács így további 100-100 bázisponttal emelte az alapkamat szintjét és az egynapos jegybanki betét kamatát, illetve az egynapos és egyhetes fedezett hitel kamatát.

A Monetáris Tanács korábbi kommunikációjának megfelelően a félév végére megvalósult az alapkamat és az egynapos betéti kamat összezárása. Májusban a Tanács a kamatemelési ciklus fokozatos folytatását tartotta szükségesnek, ezért 50 bázisponttal emelte a jegybanki kamatokat. Ezt követően júniusban a megnövekedett kihívások miatt az alapkamat és az egyhetes betéti kamat összezárását tartotta szükségesnek, ezért az alapkamat 185 bázispontos emeléséről határozott. Az egynapos betéti kamat, valamint az egynapos és az egyhetes fedezett hiteleszköz kamatát 135 bázisponttal növelte. Összesen az alapkamat a félév során 535 bázisponttal, 2,40 százalékról 7,75 százalékra emelkedett, az egynapos jegybanki betéti kamat szintén 2,4 százalékról indulva 7,25 százalékra áll, míg az egynapos és egyhetes fedezett hitelek kamatai 4,4 százalékról 10,25 százalékra nőttek a félév során.

A jegybank negyedévek végén alkalmazott, devizaliquiditást nyújtó swaptenderei a swappiaci feszültségek enyhítésével a monetáris transzmisszió erősítését célozták. Az eszköz segítségével a jegybank biztosítani tudta, hogy a swappiaci kamatok az optimálisnak tartott rövid oldali kamatszinttel összhangban alakuljanak, ezzel erősítve a monetáris transzmisszió hatékonyságát. Július elejétől a jegybank készen állt az eszköz kiterjesztésére és ezzel negyedéven belüli alkalmazására is.

A monetáris politikai eszköztár változásai

A Monetáris Tanács az év első felében folytatta kamatemelési ciklusát; az inflációs várakozások horgonyozása és a másodkörös inflációs kockázatok mérséklése érdekében megkezdte az alapkamat felzárkóztatását az egyhetes betéti eszköz kamatához. Január 25-i és február 22-i ülésén az alapkamat és a teljes kamatfolyosó egyaránt 50-50 bázisponttal emelkedett.

A Monetáris Tanács március 8-i ülése keretében a kamatfolyosó kiszélesítéséről döntött. Ennek értelmében az egynapos és az egyhetes fedezett hiteleszköz kamatát 100 bázisponttal 6,4 százalékra emelte. A Tanács a kamatfolyosó kiszélesítésével bővítette a monetáris politika rendelkezésére álló mozgásteret.

A Monetáris Tanács megítélése szerint az első negyedévben az inflációs kilátásokat övező kockázatok tovább erősödtek és továbbra is felfelé mutattak. Emiatt március 22-én és április 26-án a monetáris kondíciók folytatódó szigorítása és a kamatemelési ciklus korábbinál nagyobb, 100-100 bázispontos lépésekkel történő folytatása mellett döntött. A tartósan fennálló inflációs kockázatok miatt a szigorúbb monetáris kondíciók hosszabb ideig történő fenntartása vált indokolttá. A kamatemelési ciklus május 31-én 50 bázispontos emeléssel folytatódott.

A második negyedévben az MNB által aktuálisan várt inflációs pálya a márciusi előrejelzéshez képest feljebb tolódott. A globális infláció évtizedes csúcsra emelkedett, ami az orosz-ukrán háborúval és a pénzügyi volatilitással párosulva nagyobb kockázatot jelent a hazai inflációs kilátásokra. A megnövekedett kihívások miatt a Monetáris Tanács az alapkamat és az egyhetes betéti kamat összezárását tartotta szükségesnek. Június 28-i ülésén a Tanács határozott lépéssel az alapkamatot 185, míg a kamatfolyosót 135 bázisponttal emelte meg, így a félév végén az egynapos betéti kamat 7,25, az alapkamat 7,75, míg az egynapos, illetve egyhetes hitelkamat 10,25 százalékra zárt.

Az MNB a monetáris transzmisszió hatékonyságának erősítése érdekében – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – mindkét negyedév végén eurolikviditást nyújtó devizaswap tendereket és diszkontkötvény aukciót tartott. Az MNB célja az aktív piaci jelenléttel, hogy a negyedév végén esetlegesen jelentkező swappiaci feszültségek kezelésével erősítse a monetáris transzmisszió hatékonyságát, ezen keresztül támogatva az árstabilitás elérését és fenntartását. Az MNB a devizaswap tendereket mennyiségi korlát nélkül hirdette meg, azok finanszírozásához felhasználta a nemzetközi repo-keretszerződéseket is. A márciusi tendereken mintegy 4,4, a júniusiakon pedig 4,5 milliárd euro került kihelyezésre. A diszkontkötvény aukciókon márciusban 520, júniusban 687 milliárd forint névértékű ajánlat került elfogadásra.

A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban végig magas volt és a havi átlagok nagyjából a 10-11 ezer milliárd forint közötti sávban tartózkodtak. A februári érték e sáv fölött tetőzött 11550 milliárd forint közelében a mindenkor legmagasabb szinten. A félév utolsó hónapjában, júniusban az átlag – nagyrészt az MNB eurolikviditást nyújtó tenderei és diszkontkötvény aukciói miatt – a fent említett sáv alja alá csökkent.

A jegybanki eszközök igénybevétele és a rövid futamidejű hozamok alakulása

2022 első félévében a bankrendszer nettó forintlikviditása (elszámolási és azonnali elszámolási számlák nettó egyenlege, preferenciális, egynapos és egyhetes betétek egynapos és egyhetes hitelekkel csökkentett értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 10631 milliárd forintot tett ki. A havi átlagok közül a februári volt a legmagasabb 11549 milliárd forintos maximummal, a június pedig a legalacsonyabb, 9741 milliárd forintos értékkel.

A bankrendszeri likviditást elsődlegesen a KESZ bővítő hatása emelte. Emellett az MNB műveletei hasonló mértékű likviditásbővítő hatást fejtettek ki, mint amennyivel a készpénzállomány növekedése a likviditást szűkítette. Az MNB júniusi tenderei nagymértékben szűkítik a bankrendszeri forint likviditást, ugyanakkor ezek július eleji lejárata miatt a hatás átmeneti.

A bankrendszer összesített tartalék-kötelezettsége az időszakban 352-381 milliárd forint között ingadozott. Ezzel párhuzamosan a tartalékszámok átlagos állománya havonta 363-394 milliárd forintot tett ki. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség mértékét. A kumulált túltartalékolás mértéke mérsékelt maradt, 11-15 milliárd forint közötti értékekkel.

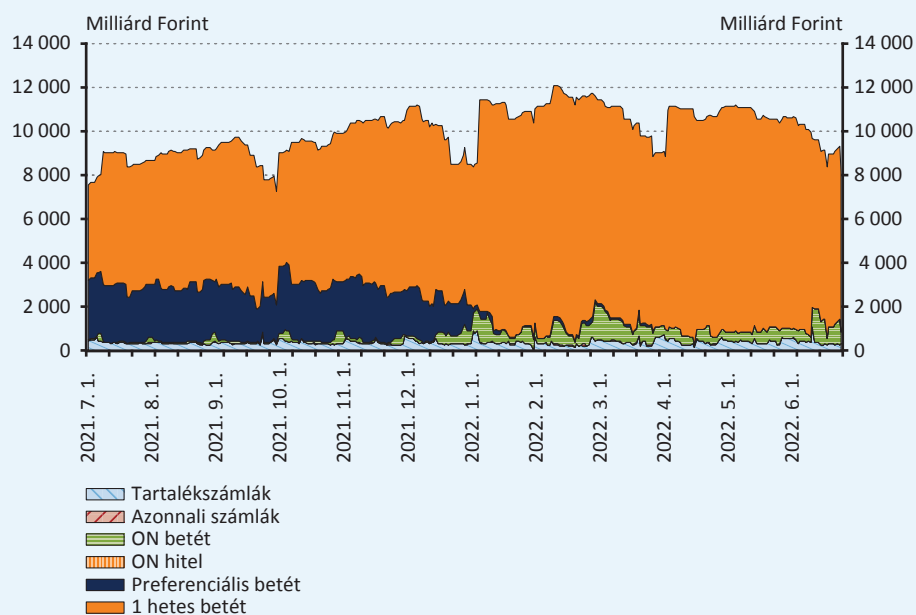
A bankrendszeri többletlikviditás az első negyedévben a jegybanki egynapos, egyhetes, valamint a preferenciális betéti eszközökben volt elhelyezhető. A preferenciális betét kamatelőnyének elapadása miatt az első negyedéves átlagos állománya mindössze 136 milliárd forintot tett ki, április 1-jétől pedig a Monetáris Tanács február 22-i döntése alapján az eszköz kivezetésre került.

A betéti eszközök közül, a korábbi időszakokhoz hasonlóan – a korlátlan elhelyezés és kedvező kamatozás lehetősége miatt – a bankrendszer a legnagyobb mértékben az egyhetes betéti eszközt használta. Az MNB az időszak folyamán egyhetes betétből 26 tendert tartott, minden alkalommal az összes benyújtott ajánlatot elfogadva. A tenderenként elfogadott ajánlatok összege 7263-10761 milliárd forint között változott. A magasabb, 10000 milliárd forint fölötti ajánlatok nagy része február és április hónapokra volt jellemző, összhangban a teljes likviditás alakulásával. A legmagasabb havi átlagos állományt, 10474 milliárd forintot, februárban, a legalacsonyabbat pedig júniusban mértük, 8606 milliárd forinttal. A többi hónapban az állomány átlaga 9-10 ezer milliárd forint között ingadozott. Az eszköz kamatozása az alapkamat és a kamatfolyosó felső széle között mozgott, a jegybanki alapkamat emelésével párhuzamosan egyre növekvő értékeket felvéve. A kamatláb év elején 4 százalékról indulva az időszak végére 7,75 százalékra emelkedett.

Az O/N betétbe áramló napi likviditás átlagos állománya az időszakban – komoly hullámváz mellett – 649 milliárd forint közelébe emelkedett. A legmagasabb, márciusi elhelyezés 942 milliárd forintot tett ki. A félévi záró állomány 528 milliárd forintot ért el.

A hosszú hitelek állománya a tenderek korábbi felfüggesztése miatt változatlanul 2623 milliárd forint maradt. Az erőteljesen likviditást-többletes helyzetben a bankok egynapos fedezett hitelt az első félévben összesen 38 alkalommal vettek igénybe, egyhetes hitelt pedig nem vettek fel. A hitelfelvételek átlagos állománya mérsékelt, mintegy 19 milliárd forint értékű volt.

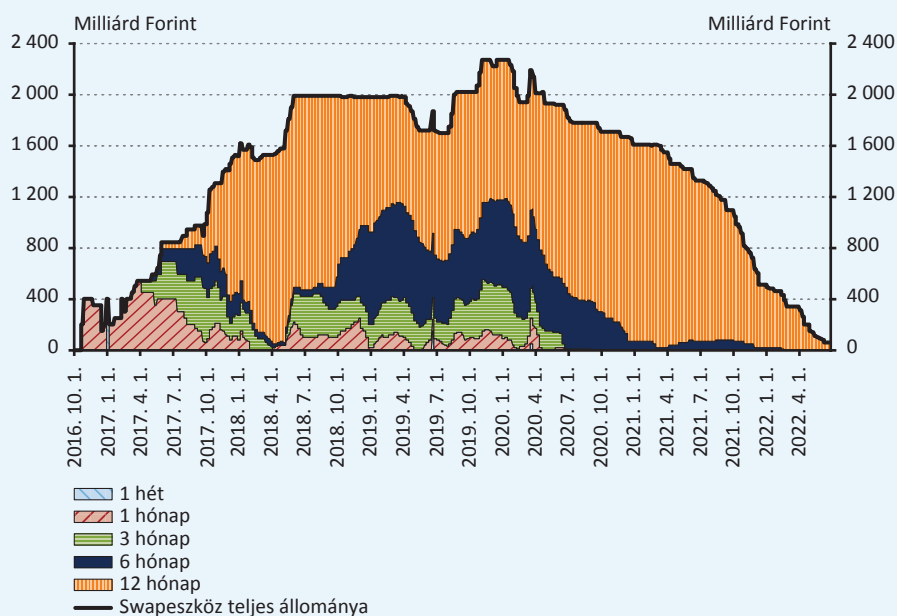
5. ábra
A jegybank betéti eszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

A forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swapok állománya a tenderek tavaly novemberi felfüggesztése óta a meglévő állomány lejáratával csökken. Az időszak folyamán a maradék állomány 511 milliárd forintról 59 milliárd forintra apadt. Minden fennálló ügylet eredeti futamideje 12 hónapos, az utolsó tétel 2022. szeptember 7-én fog kifizetni.

6. ábra
A jegybanki forintlikviditást nyújtó FX-swap állomány alakulása

Forrás: MNB.

A korábbi negyedévek végéhez hasonlóan az MNB a swappiaci lehetséges hozamingadozások csillapítására eurolikviditást nyújtó FX-swaptendereket, valamint jegybanki diszkontkötvény aukciókat hirdetett meg. A diszkontkötvény első negyedéves aukciójára március 11-én került sor: az MNB minden ajánlatot elfogadva 520 milliárd forint névértékű kötvényt bocsátott ki április 7-i lejáratral. A második negyedévben, a június 7-i aukción 200, míg a június 21-i aukción 487 milliárd forint névértékű ajánlatot fogadott el.

Az MNB márciusban 4, júniusban 5 eurolikviditást nyújtó swaptendert tartott. A tenderek futamideje egy hét és egy hónap közé esett. Az MNB a korábbi negyedévekhez hasonlóan a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ez márciusban 4373 millió eurót (1614 milliárd forintot), júniusban 4492 millió eurót (1779 milliárd forintot) jelentett. A jegybank tendereivel sikeresen simította a negyedévek végén a swappiaci volatilitást.

2. táblázat

Jegybanki eurolikviditást nyújtó FX-swap tenderek főbb adatai

Tendernap	Értéknap	Lejárat	Futamidő	Összes elfogadott mennyiség (millió euro)	Összes elfogadott mennyiség (milliárd forint)
22.03.01	22.03.03	22.04.01	1 hónap	400	149
22.03.23	22.03.25	22.04.07	2 hét	1 675	621
22.03.30	22.03.31	22.04.01	1 hét	1 648	606
22.03.31	22.03.31	22.04.07	1 hét	650	239
22.06.07	22.06.09	22.07.01	3 hét	360	140
22.06.14	22.06.16	22.07.07	3 hét	580	232
22.06.21	22.06.23	22.07.07	2 hét	892	354
22.06.29	22.06.30	22.07.07	1 hét	1 639	651
22.06.30	22.06.30	22.07.07	1 hét	1 021	402
Összesen	-	-	-	8 865	3 393

Forrás: MNB.

Az MNB a zöld jelzáloglevelek térnyerése érdekében a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program feltételeinek szigorításáról döntött 2022. április 5-én. Az új feltételek hatályba lépéséig az MNB felfüggesztette a jelzáloglevelek vásárlását, amely alól a már folyamatban lévő kibocsátások jelentettek kivételt. Az MNB utoljára 2022. április 25-én vett részt zöld jelzáloglevél-aukción, ezzel a jegybank a program keretében összesen 57 milliárd forint névértékben vásárolt jelzálogleveleket az elsődleges piacon. Másodpiaci vásárlás utoljára 2022. március 21-én történt, amelyekkel együtt összesen az MNB tulajdonában jelenleg mintegy 61 milliárd forint névértékű zöld jelzáloglevél van.

Az MNB a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében két kibocsátó összesen 28 milliárd forint névértékű lejáró jelzáloglevelét újíttotta meg a vizsgált időszak alatt. Az eszköz indulása óta az MNB által megújított jelzáloglevelek állomány 36 milliárd forintot tett ki. A félév végén az MNB által birtokolt – a korábbi vásárlási programok, a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, valamint a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében megvásárolt – teljes jelzáloglevél állománya névértéken 687 milliárd forint volt.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések növekvő tendenciával az év eleji 422 bázispontról az időszak végére 840 bázispontra nőttek. A 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok eközben 218 bázispontról 628 bázispontra emelkedtek.

Növekedési Hitelprogram és Növekedési Kötvényprogram

Az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként 2021. október 4-én elindult NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP) a zöld lakáshitel piac létrejöttét és a környezeti fenntarthatósági szempontok hazai lakáspiacon történő érvényesülését segíti elő kedvező kamatozású jegybanki forrással, amely energiahatékony új lakások építésére és vásárlására fordítható. A Zöld Otthon Hitelek iránt mutatkozó jelentős igényre és a fenntarthatósági szempontok fontosságára tekintettel a Monetáris Tanács 2022. április 5-én a program keretösszegének 100 milliárd forinttal, 300 milliárd forintra történő megemeléséről döntött a finanszírozható ingatlanokra vonatkozó energetikai elvárások szigorítása mellett. A megemelt keretösszeg lehetővé tette a bankok által befogadott, már bíráló alatt álló hiteligények teljesülését, illetve egyes hitelintézeteknél további szabad keretet is biztosíthatott a hiteligénylők részére. Tavasz végére a program megemelt keretösszege is lényegében kimerült (a beérkezett hitelkérelmeket is figyelembe véve), további emelésre azonban már nem került sor.

2022. június végéig a programban részt vevő hitelintézetek 274 milliárd forintnyi megkötött szerződést jelentettek az MNB felé, mintegy 8 ezer ügylethez kapcsolódóan. A ténylegesen kinn lévő, azaz a már lehívott, de még nem törlesztett állomány megközelítette a 90 milliárd forintot. A programban a szerződések megkötésére 2022. szeptember 30-ig van lehetőség, új kérelmet azonban a hitelintézetek már érdemben nem fogadnak be. Az NHP összes szakasza és konstrukciója keretében fennálló hitelállomány együttesen mintegy 2 700 milliárd forint volt 2022 első félévének végén.

Az MNB 2019 július 1-jén indította el a Növekedési Kötvényprogramot azzal a céllal, hogy a vállalatikötvény-piac likviditásának növelésén keresztül segítse a vállalati szektor forrásbevonásának diverzifikálódását, valamint a monetáris transzmisszió hatékonyságának javulását. A program monetáris politikai irányultsága semleges, ugyanakkor annak érdekében, hogy a felfelé mutató inflációs kockázatok mellett a jegybanki eszköztár minden eleme a monetáris kondíciók szigorításának irányába mutasson, a Monetáris Tanács 2021. december 14-én a program lezárásáról határozott. A döntés értelmében a jegybank a folyamatban lévő kibocsátói tárgyalásoknak a hatályos keretösszeg erejéig történő realizálását követően nem vásárol újabb vállalati kötvényeket. A program keretében az utolsó kötvénykibocsátásra és jegybanki vásárlásra 2022 áprilisában került sor.

2022 első félévében 20 kötvénysorozat forgalomba hozatala történt meg, valamint egy korábban kibocsátott értékpapírsorozathoz kapcsolódó rábocsátásra is sor került, 379 milliárd forintos kibocsátói forrásbevonás és 239 milliárd forintos jegybanki vásárlás mellett. Az NKP kezdete óta így összesen 89 kibocsátó 114 kötvénysorozatot hozott forgalomba, az aggregált kibocsátói forrásbevonás 2859 milliárd forintot tesz ki, míg a jegybanki kötvényvásárlások teljes volumene megközelíti az 1550 milliárd forintot. Az NKP eredményesen teljesített a Monetáris Tanács által induláskor meghatározott célok elérésében, a hazai vállalatikötvény-piac az NKP indulása óta nominálisan véve hétszeresére, a GDP arányában számítva pedig mintegy hatszorosára nőtt.

2.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanalási hatóságként is eljár.

A geopolitikai kockázatok emelkedése ellenére a hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségviselő képesség szempontjából jónak mondható. Jelenleg a hazai bankrendszer sokkellenálló-képessége lényegesen erősebb, mint a globális pénzügyi válság idején volt. A lakossági devizahitelek kivezetésének, a rögzített kamatozású termékek elterjedésének és az adósságfék szabályok bevezetésének köszönhetően lényegesen egészségesebb a mostani hitelportfólió szerkezete. 2022 első félévét dinamikus hitelbővülés jellemezte, az év további részében azonban a háború hatásai és a kamatkörnyezet emelkedése következtében lassulhat a magánszektor hiteldinamikája. A folytatódó áremelkedés következtében fokozódott a túlértékeltség a lakáspiacon, továbbá az élénk lakáshitelezéssel összhangban

növekszik a háztartások pénzügyi kifizetettsége is. A kamatstop lejártát követően emelkedni fog a változó kamatozású hitelek törlesztőrészelete, a hitelkockázatok emelkedése ugyanakkor nem okoz stabilitási kockázatot. 2022 első félévében a hitelintézeti szektor 200 milliárd forint adózott eredményt ért el, ami 142 milliárd forintos csökkenésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. A csökkenést elsősorban az okozta, hogy az év második felében esedékes extraprofit adót a bankok döntő többsége már júniusban elszámolta, ami több mint 200 milliárd forinttal rontotta az eredményt. A bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója (TMM) 2022 második negyedévében 44 bázisponttal 18,5 százalékra csökkent. A teljes féléves eredménnyel számolva a bankok döntő többségének 4 százalékot meghaladó szabad puffere van.

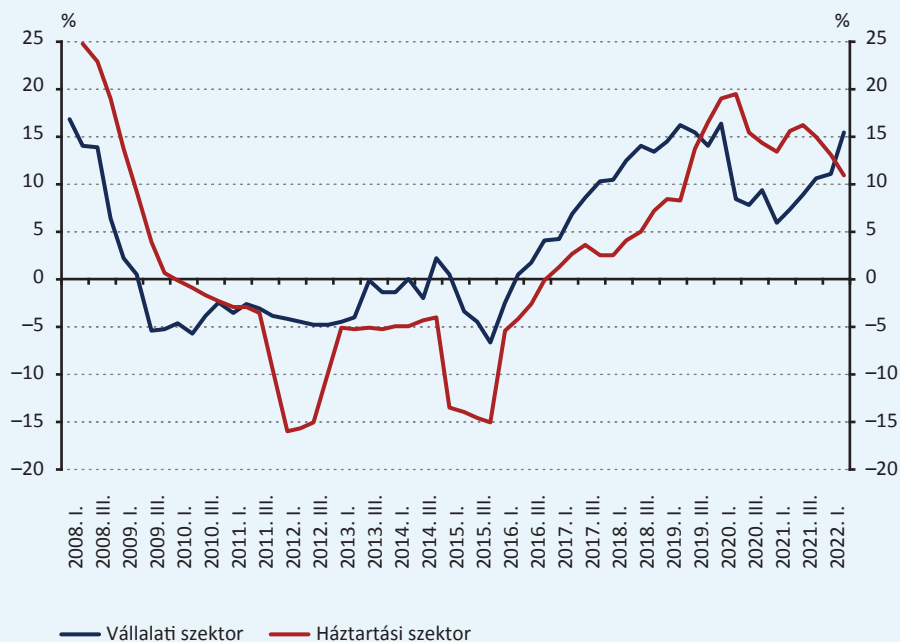
A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

A hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten 961 milliárd forinttal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, így 2022 júniusában 11 százalékos volt az éves hiteldinamika (7. ábra). Az új hitelkihelyezések volumene 2022 második negyedévében 786 milliárd forintot tett ki, ami az előző év azonos időszakához viszonyítva 7 százalékos bővülést jelent. A negyedév során egyedül a személyi kölcsönök kihelyezései nőttek éves összevetésben, mintegy 18 százalékkal, míg minden más fogyasztási célú hitel kibocsátása mérséklődött 2021 második negyedévéhez képest. A babaváró hitelek folyósítása 21 százalékkal esett vissza az előző év azonos időszakához képest, ugyanakkor állományuk június végén elérte az 1682 milliárd forintot, ami a teljes lakossági hitelállomány 18 százalékát teszi ki. A támogatott hitelek továbbra is támaszt nyújtanak a lakossági hitelezésnek, ezek aránya 40 százalékot tett ki az új kibocsátásban, melyben a 2021 októberében elindult NHP Zöld Otthon Program (ZOP) is érdemi szerepet játszott. A 2021 novemberétől szűkített formában meghosszabbított fizetési moratóriumban a 2022. júniusában a lakossági hitelállomány 5 százaléka és a vállalati hitelállomány 2 százaléka vett részt.

Az újonnan kötött lakáshitel-szerződések 2022 második negyedévi 427 milliárd forintos volumene 17 százalékos bővülést mutat 2021 azonos negyedévéhez viszonyítva. A kamatkockázat mérséklését a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek elterjedése is segítette az elmúlt években, 2022 júniusában ezen termékek részesedése a lakáshitel-kihelyezésen belül 65 százalékot ért el, ha a ZOP hiteleket kiszűrjük. 2021-ben bevezetésre került a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel termékminősítés, mely termékek részaránya a személyi kölcsön kihelyezéseken belül átlagosan 20 százalékos részesedést ért el az elmúlt egy évben. A ZOP keretében elérhető kedvezményes kamatozású lakáshitelek iránt jelentős kereslet volt tapasztalható 2022. első felében. 2022 második negyedévében az új lakás építésére vagy vásárlására szerződött lakáshitelek 85 százaléka kapcsolódott a ZOP-hoz. A Zöld Otthon Hitelek részarányának növekedésében szerepet játszhatott ezek egyre jelentősebb kamatelőnye a piaci kamatozású hitelekhez képest, ami új, energiahatékony lakások vásárlására és építésére ösztönözhetette a lakossági ügyfeleket, akár az eredetileg tervezettnél magasabb hitelösszeg vállalása mellett is. A ZOP keretében 2022. június 30-ig a hitelintézetek mintegy 8000 ügyletet jelentettek az MNB felé 274 milliárd forint összegben. A leszerződött volumen 44 százalékát családi ház építésére vagy vásárlására vették fel. Lakás tranzakciókhoz kötődött a hitelek mintegy 43 százaléka, melyek 60 százalékot meghaladó részéből még épülő lakások vásárlását finanszírozták.

A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme a mintegy 1404 milliárd forintos tranzakciós bővülésnek köszönhetően 15,0 százalékot ért el 2022. június végén. Az állomány bővülésének fenntartásához az élénk gazdasági aktivitás mellett a támogatott hitel- és garanciaprogramok is érdemben hozzájárultak. 2022 második negyedévében a hitelintézetek mintegy 980 milliárd forintnyi összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitelszerződéseket, mely 5 százalékkal magasabb, mint az előző év azonos időszakának értéke. A magas kibocsátási volumenhez érdemben hozzájárult a lezáruló SZKP GO! hitelprogram, emiatt a piaci hitelek részaránya az előző negyedévi 79 százalékról április és június közötti időszakban 61 százalékra mérséklődött. A hitelezési felmérésre adott válaszaik alapján az elkövetkező fél évben a bankok 32 százaléka tervezi a hitelsztenderdek szigorítását, 45 százalékuk pedig a hosszú lejáratú hitelek keresletcsökkenésére számít a romló gazdasági kilátások miatt. Az orosz-ukrán háború reálgazdasági hatásai és a kamatkörnyezet jelentős emelkedése miatt a 2023-as év elejéig jelentősen lassulhat a vállalati hitelállomány éves növekedési üteme.

7. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

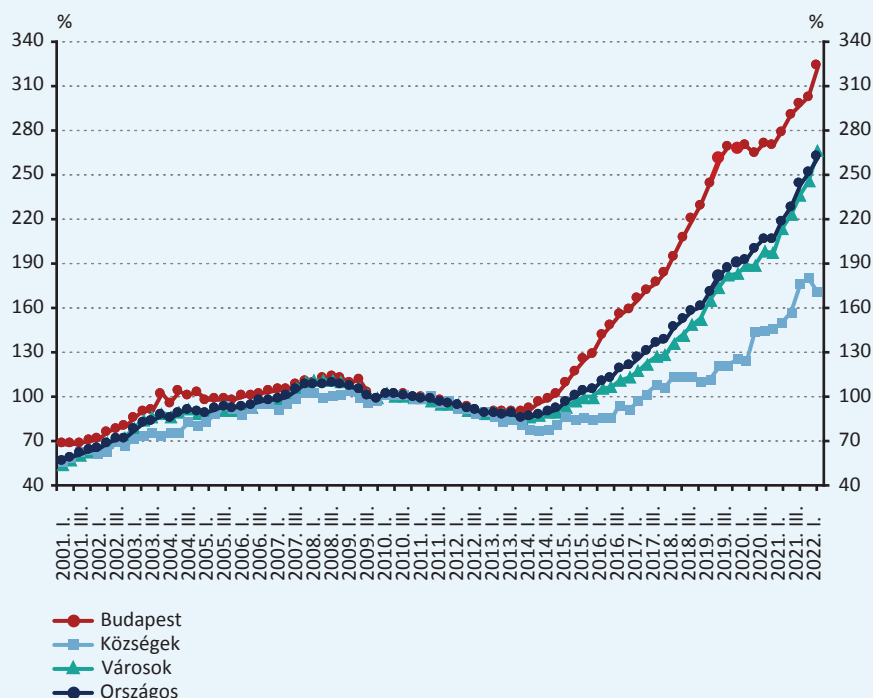

Megjegyzés: Hitelintézeti szektor.

Forrás: MNB.

2022 első negyedében településtípusonként eltérő mértékű volt a lakások változása, az MNB lakásárindex alapján a nagyobb településeken folytatódott a lakásáremelkedés. Budapesten és a városokban jelentős, rendre 7,0 és 8,4 százalékos drágulás volt megfigyelhető, míg a községekben 5,4 százalékkal csökkentek a lakások (8. ábra). A fővárosban ezzel az előző időszaki 12,1 százalékról 16,1 százalékra gyorsult a lakások éves nominális növekedési üteme, a vidéki városokban 24,8 százalékot tett ki, ami megegyezik az előző időszaki éves drágulás ütemével, a községekben pedig 23,2 százalékról 14,0 százalékra mérséklődött. A lakásáremelkedés a második negyedévben is magas dinamikával folytatódott, előzetes ingatlanközvetítői adatok alapján az éves lakásár-emelkedés üteme országos átlagban 22,5 százalékra, míg a fővárosban 19,6 százalékra gyorsult. Becslésünk szerint a lakások a makrogazdasági fundamentumok által indokolt szintet országosan 17,8, a fővárosban pedig 13,0 százalékkal haladták meg az első negyedévben, ez országos szinten historikusan magas túlértékeltiséget jelent, míg Budapesten a felülértékelttség mérséklődését jelzi.

2022 első félévében éves összevetésben 6,8 százalékkal csökkent az átadott új lakások száma. A fővárosban 20,1 százalékkal visszaesett, vidéken azonban 4,7 százalékkal bővült a lakásépítések száma az első félévben. A kiadott új építési engedélyek alapján a kedvezményes lakásáfa 2021. év eleji ismételt bevezetésének hatására a lakásépítési kedv 2022 második negyedévére visszatért a 2017-2019-ben jellemző szintre. Az építési kedv fennmaradását támogatja a kedvezményes lakásáfa hatályának két évvel való ismételt (a 2024. végéig kiadott építési engedélyekre is érvényes) meghosszabbítása. A lakásvásárlások több mint feléhez továbbra sem kapcsolódik lakáshitel-felvétel, és 2022 első negyedében az MNB által megállapított jövedelemarányos törlesztőrészletre és hitelfedezeti arányra vonatkozó szabályozói limitekhez együttesen az új lakáshitelek csupán 7,8 százaléka volt közel (40 százalékot meghaladó JTM és 70 százalékot meghaladó HFM). Az élénk lakáspiacsal összhangban azonban a szerződéses összegek növekedése és magasabb jövedelemarányos eladósodottság volt tapasztalható, az új lakáshitelek 24 százalékat vették fel a JTM limit közelében 2022 első negyedében az előző év azonos időszaki 18 százalékkal szemben. Az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa a banki tőkekövetelmények emelése mellett döntött, és az anticiklikus tőkepufferrata mértékét annak 6 éve való bevezetése óta először, 2023. július 1-jétől 0,5 százalékra emeli a hitel- és lakáspiacokon potenciálisan felépülő rendszerkockázatok mérséklése érdekében.

8. ábra**A nominális MNB-lakásárindex településtípusonként (2010 = 100%)**

Megjegyzés: A 2022. július végén rendelkezésre álló adatok alapján.

Forrás: MNB.

Az orosz-ukrán háború miatt felerősödött geopolitikai feszültség bizonytalansági tényezőt jelent a hazai és a nemzetközi gazdasági teljesítmény vonatkozásában, és már rövid távon negatív hatást gyakorol a kereskedelmi ingatlanok iránti keresletre, az ingatlanfejlesztési kedvre, a finanszírozási feltételekre, valamint az ingatlanbefektetési döntésekre. 2022. június végén a budapesti irodapiac kihasználatlansági rátája 9,9 százalékra emelkedett, ami 0,7 százalékponttal haladja meg a 2021. év végi szintet. A ráta emelkedése főként az első félév nagy volumenű új átadásainak hatása. Az ipar-logisztikai piacon 2022. első félévben is élénk kereslet mutatkozott, ugyanakkor jelentős volumenű új átadások történtek, és a bérletmegszűnések szerepe is számottevő volt, ezért a kihasználatlansági ráta emelkedett: a 2021. év végi 3,2 százalékos szintről 6,4 százalékra nőtt 2022. június végére, ami azonban még mindig alacsony szintnek tekinthető. A kiskereskedelmi forgalom 2022 első felében már érdemben meghaladta a járvány előtti szintet, a kiskereskedelmi ingatlanok kihasználatlansági mutatója azonban stagnált. Az MNB Hitelezési felmérése alapján, 2022 első felében a hitelintézetek mintegy harmada szigorított az üzleti ingatlanok finanszírozási feltételein, a félév végén a kereskedelmi ingatlannal fedezett projekthitel-állomány mindössze 1,5 százaléka vett már csak részt a célzottan meghosszabbított moratóriumban, amelynek túlnyomó részét a szállodakitettségek adták. A bankrendszer kedvező tőkeellátottságának köszönhetően a szektor képes kezelni a kereskedelmiingatlan-piachoz kapcsolódó kockázatokat. Az ingatlanpiaci szereplők helyzetét a romló gazdasági kilátások, az emelkedő építőanyagárak, az építőanyag-hiány és az emelkedő energiaárak egyaránt nehezítik. Fejlesztői oldalon az aktivitás csökkenése látszik, egyedül az ipar-logisztikai szegmensben indulnak új ingatlanberuházások.

A bankrendszer nemteljesítő hiteleinek állománya az általános moratórium kivezetését követő hónapokban a historikus mélyponthoz képest emelkedni kezdett mind a vállalati, mind a lakossági szegmensben. A vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 21 milliárd forinttal, a háztartásoké pedig 23 milliárd forinttal nőtt 2022 első felében. Ugyanakkor a 90 napon túl nem késedelmes, de nemteljesítő hitelek állománya rendre 22, illetve 14 milliárd forinttal csökkent. A hitelezés dinamikus bővülése, valamint a bankok portfóliótisztítási tevékenysége következtében a nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta) a vállalati szegmensben 3,9 százalékra csökkent, a háztartási szegmensben pedig 4,2 százalék maradt. A vállalati nemteljesítő hitelállomány ötödét, a háztartásinak pedig a harmadát teszik ki a 90 napon túl késedelmes hitelek. A nemteljesítő állomány nagysága 428, illetve 399 milliárd forint volt 2022. június végén. A gazdasági környezet bizonytalanságai és a háztartásokat és vállalatokat egyaránt érintő költségsokkok az év második felére felfelé mutató kockázatokat hordoznak az NPL-rátákat illetően.

A hitelintézeti szektor 2022 első félévében 200 milliárd forint adózott eredményt ért el a nem konszolidált adatok alapján, ami 142 milliárd forintos visszaesést jelent az előző év azonos időszakához képest. A romló nominális eredmény mellett a 12 havi gördülő RoE a 2021. év végi 10 százalékról 7 százalékra, a RoA pedig 0,9 százalékról 0,6 százalékra mérséklődött. Az adózott eredmény csökkenését egyrészt az okozta, hogy az októberben és decemberben fizetendő banki különadó összegét a bankok döntő többsége már júniusban elszámolta, ami több mint 200 milliárd forinttal rontotta az eredményt. Hasonló nagyságrendű eredményrontó hatással járt a megnövekedett értékvesztésképzés is, amelynek döntő része még az első negyedévben az orosz és ukrán kitétségek kapcsán merült fel. A banki különadó és az értékvesztés képzés negatív hatását a növekvő kamateredmény és osztalékbevételek mellett a díj- és jutalékeredmény bővülése mérsékelte. Bár a működési költségek nominálisan nőttek az előző év azonos időszakához képest, az összes eszközhöz viszonyított arányuk 12 havi gördülő szemléletben az év végi 1,7 százalékról a történelmi mélyponthoz képest 1,6 százalék közelébe süllyedt.

A bankrendszer konszolidált tőkeegyelelő mutatója 2022 második negyedévében 44 bázisponttal 18,5 százalékra csökkent. A változás leginkább a teljes kockázati kitétségekérték markáns, mintegy 10,2 százalékos növekedésének tudható be. A szektor szabad tőkéje 1591 milliárd forintot tett ki, amit a féléves eredmény auditálás hiányában a szavatoló tőkébe egyelőre nem beszámítható része potenciálisan további 157 milliárd forinttal növelhet. A teljes féléves eredménnyel számolva a bankok döntő többségének 4 százalékot meghaladó szabad puffere van.

Az MNB makroprudenciális tevékenysége

Az MNB 2022 első félévében fokozott figyelemmel követte az állami és jegybanki hitelprogramok, a járvány enyhülését követő gyors gazdasági visszapattanás, a növekvő lakáspiaci túlértékelttség, a kamatemelési ciklus, valamint a február végén kirobbant orosz-ukrán fegyveres konfliktus pénzügyi rendszerkockázatokra gyakorolt hatását.

Az MNB 2022. június végén döntött a magyarországi kitétségek esetében 2023. július 1-jétől alkalmazandó anticiklikus tőkepufferráta 0,5 százalékra történő emeléséről. 2021-ben a gazdaság újranyitásával és a bizonytalanság mérséklődésével mind a vállalati, mind a háztartási szegmensben folytatódott az erős hitelezés és a banki kockázattalálás szempontjából kiemelten fontos lakásár-emelkedés. 2021. végére historikusan magas szintre emelkedett az országos lakáspiaci túlértékelttség, amely a 2022 első felében látott lakásár-emelkedés következtében az erős lakossági jövedelem-dinamika mellett is tovább nőtt. Emiatt a Pénzügyi Stabilitási Tanács értékelése alapján a banki sokkellenálló-képesség erősítése vált szükségessé, amit a ciklikus kockázatok kezelésére hivatott anticiklikus tőkepuffer előírása támogat. Az intézkedés összhangban van az elmúlt időszakban látott európai uniós szabályozói gyakorlattal és az Európai Rendszerkockázati Testület 2022. februári, hazai lakóingatlan-piacra vonatkozó figyelmeztetésével.

Az MNB prioritásként kezeli a hitelezési folyamatok hatékonyságának támogatását. Ezt szem előtt tartva, 2022. január 1-jétől léptek hatályba a piaci visszajelzések alapján kialakított, az adósságfék előírásra vonatkozó, annak zökkenőmentes alkalmazását segítő módosítások. Ennek keretében több, a jövedelemarányos törlesztőrészlet mutató számítására vonatkozó kivételszabály változott, valamint egyszerűsödtek a ruólirozó hitelek automatikus hitelkeret felülvizsgálatához kapcsolódó rendelkezések. Ezen kívül prudenciális szempontokat is figyelembe véve hatályon kívül helyezésre került a babaváró kölcsönök önerőként való figyelembevételére vonatkozó speciális szabályozás, amelynek elvárásrendszere a továbbiakban egységes módon az MNB által kiadott vezetői körlevélben kerül megjelenítésre.

Az MNB a piaci észrevételek alapján finomította a „Minősített Fogasztóbarát Lakáshitel” termékminősítés feltételeit a bankrendszeri verseny élénkítése és a hitelezési folyamatok digitalizációjának további előmozdítása, valamint a termékminősítés zökkenőmentes alkalmazása érdekében. A módosítások alapján 2022. április 1-jétől a fogyasztói igényeknek jobban megfelelő, a prudens hitelezést biztosító korlátok között lehetővé válik az annuitásostól eltérő törlesztésű, türelmi idő és lakástakarékpénztári megtakarítással kombinált lakáshitelek minősítése is. Emellett a Minősített Fogasztóbarát keretrendszerből fakadó előnyök minél szélesebb körű elérhetősége érdekében bővülnek a hitelnyújtók tájékoztatási kötelezettségei a Minősített Fogasztóbarát Otthonbiztosítások elérhetősége kapcsán.

Az MNB módosította a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozását, aminek értelmében 2022. július 1-jétől a forint jelzálogalapú források mellett az egyéb devizában denominált jelzáloglevelek és refinanszírozási hitelek is elfogadhatók lesznek a JMM számítása során. A deviza jelzálogalapú források elfogadása támogatja a jelzáloglevelek befektetői körének bővülését a külföldi befektetők potenciálisan aktívabb szerephez jutásával. A zöld források bevonásának fokozott ösztönzése érdekében az elfogadható deviza jelzálogalapú forrásoknak fenntarthatósági (zöld) követelményeket is teljesíteniük kell 2023. szeptember 30-át követően. A deviza jelzálogalapú források elfogadása miatt egyéb módosítások is elfogadásra kerültek a szabályozás konzisztenciájának megőrzése érdekében. Emellett a korábban tervezett JMM szigorítások (elvárt szint emelése 25-ről 30 százalékra, tőzsdei bevezetés előírása, kereszttulajdonlási szabályok) egy évvel történő elhalasztására kerül sor, így ezek a módosítások 2023. október 1-jén lépnek hatályba. Továbbá a jövőben a szabályozás a legalább 40 milliárd forint értékű 1 éven túli hátralévő lejáratú nettó lakossági jelzáloghitel-állománnyal rendelkező intézményekre lesz alkalmazandó a jelenleg hatályos 10 milliárd forintos küszöb helyett.

A jegybank szakértői 2022 első félévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkasportjainak munkájában.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizációs szintjét és ezen helyzetértékelés alapján ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását.

Az MNB 2019 óta éves rendszerességgel végez átfogó és széles körű felmérést a hazai bankrendszer digitalizációs szintjéről, 2020-tól pedig már a biztosítási szektor is áttekintésre kerül. Az eredmények az évente megjelenő FinTech és Digitalizációs jelentésben jelennek meg egyéb kiemelt digitalizációs témák mellett. A jelentés ezen felül egyrészt kitekintést ad a legaktuálisabb nemzetközi trendekre a pénzügyi digitalizáció és a FinTech vonatkozásában, másrészt bemutatja a hazai FinTech ökoszisztéma fejlődésének legfontosabb eredményeit. A 2022-es FinTech és Digitalizációs jelentés 2022 júniusában jelent meg.

A digitális megoldások fontos támogatást adhatnak a pénzügyi ismeretterjesztés terén is. Jó példa erre az MNB Digitális Diákszéf mobilapplikációja, amely egy, a modern technológiák lehetőségeit kihasználó megtakarítási és pénzügyi ismeretterjesztő megoldás, célzottan a fiatalabb, 8-14 éves korosztályok számára. A Digitális Diákszéf projekt első fázisa 2020 szeptemberében indult el összesen 45 oktatási intézményben, 2021 februárjában megkezdődött a második fázis további 45 iskola bevonásával, 2021 őszén pedig újabb 45 iskolával bővült a hivatalos tesztfázis. Bár a programban dedikáltan 135 iskola vesz részt, a regisztráció minden magyarországi általános iskolában tanuló diák számára nyitott és ingyenes, így már több, mint 500 iskolából vannak felhasználók. A már több ezer felhasználóval rendelkező applikáció továbbfejlesztése hazai FinTech szereplők, hazai hitelintézetek és a jegybank kooperációjában az idei esztendőben folytatódik és várhatóan 2022 végén a nagyközönség számára is elérhetővé válik számos új funkció. Az alkalmazás többek között valódi pénzt magába foglaló tranzakciók lebonyolítására is alkalmas lesz.

Az idei évben megnyílt Pénzmúzeumhoz kapcsolódóan az MNB 2022 májusában elindította a Pénzmúzeum mobilapplikációt. Az új applikáció célja kettős: egyrészt egy új csatornát biztosít a Pénzmúzeummal és a pénzügyekkel kapcsolatos tartalmak megjelenítésére, az interaktív múzeumi élmény növelésére, másrészt egy innovatív lehetőség az újszerű blokklánc alapú technológia gyakorlati tesztelésére, amely keretében az MNB egy dedikált NFT (non-fungible token, azaz nem helyettesíthető token) kibocsátási és érme regisztrációs platformot hozott létre, ami világszinten is újdonságnak számít.

Mindezek mellett a korábban felállított keretek között a jegybank továbbra is érdemben járult hozzá az innovációk hazai pénzügyi rendszerben történő biztonságos elterjedéséhez. Az MNB Innovation Hub a folyamatosan érkező megkeresésekre adott, felügyeleti szempontokat is magába foglaló válaszaival támogatja a pénzügyi intézményeket és a FinTech cégeket a pénzügyi innovációik kapcsán felmerülő jogértelmezési kérdések tisztázásában.

2022 első felében tovább folytatódott az MNB és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) közötti kiterjedt, digitalizációs fókuszú együttműködés. 2022 tavaszán megrendezésre került az első „Dataracing” data science verseny, ahol egy valós üzleti probléma megoldása kapcsán mérhették össze tudásukat a pályázók. A hallgatók számára ezen felül további kutatási pályázatok is kiírásra kerültek, mindemellett pedig a jegybanki és egyetemi szakértők között több kutatás és műhelymunka zajlott le.

A nemzetközi együttműködések fejlesztése és a hatékony információmegosztás érdekében 2022 első felében számos bilaterális, jegybankok közötti egyeztetésen vett részt az MNB digitalizációs területe, melyeken ismertette pénzügyi innovációhoz kapcsolódó törekvéseit és eredményeit. Az aktív nemzetközi kooperáció támogatja az MNB-t abban, hogy a digitalizáció fejlesztésében elért eredményei, az innovációt támogató hozzáállása a nemzetközi közösségben is egyre nagyobb ismertséget szerezzen. Az MNB a digitális megoldások ösztönzésében markáns szerepet kíván betölteni.

Az MNB digitalizációs területének nemzetközi szerepvállalásaként a terület munkatársai részt vettek a BIS Innovation Hub szingapúri irodája által koordinált Dunbar projektben megfigyelőként. A Dunbar projekt a határon átnyúló, professzionális pénzügyi szereplők közötti tranzakciókhoz kapcsolódóan vizsgálja a pénzügyi intézmények számára hozzáférhető, úgynevezett wholesale digitális jegybankpénz potenciális szerepét és lehetséges működési modelljét. A projekt a BIS Innovation Hub szingapúri irodájának, illetve a szingapúri, az ausztrál, a dél-afrikai és a maláj jegybank közös kezdeményezése, melyhez megfigyelőként az Európai Unióból a francia jegybank és az MNB csatlakozhatott. A BIS 2022 márciusában tette közzé jelentését a Project Dunbar kezdeményezés eredményeiről.

2.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELLEM

Az MNB 2022. június 30-ra vonatkozóan 1285 intézmény teljeskörű (prudenciális, fogyasztóvédelmi, kibocsátói stb.) felügyeletét látta el. Az MNB által végzett hatósági tevékenység napjainkban sokkal komplexebb – így különösen részleges prudenciális, fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyelést jelent, ezért indokolt a prudenciális felügyelet alá tartozó intézmények mellett megjeleníteni az egyéb felügyeleti tevékenység alatt működő intézményeket is. E megközelítés szerint az MNB a prudenciálisan felügyelt intézményeken túl, 2022. első félévében további, több mint 300 intézmény felett gyakorolt valamilyen formában felügyeletet. Ezen intézmények nem, vagy részlegesen állnak az MNB prudenciális (pénzügyi) felügyelete alatt, ugyanakkor esetükben az MNB egyéb, szűkített tartalmú – így különösen fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyeletet gyakorol.

A félév során összesen 59 prudenciális, 129 fogyasztóvédelmi, 15 piacfelügyeleti, 2 kibocsátói felügyeleti, továbbá 1 pénzmossás megelőzésével kapcsolatos vizsgálat zárult le. Az MNB ebben az időszakban összesen 1056 prudenciális jogérvényesítő és engedélyező érdemi döntést és 105 fogyasztóvédelmi határozatot adott ki, továbbá a piacfelügyeleti területen 267, a kibocsátói felügyelési területen 541 hatósági döntés született, illetve 105 határozatot és végzést adott ki pénzmossás megelőzési témakörben.

Az MNB 2022 első félévében összesen 890,75 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki. Ebből a prudenciális felügyeléshez kapcsolódó intézkedések során kiszabott bírság 349,55 millió forint, a fogyasztóvédelmi bírság 75,85 millió forint, a piacfelügyeleti bírság 403,4 millió forint, a kibocsátói felügyeleti bírság 46,1 millió forint, a pénzmossás megelőzésével kapcsolatos bírság 9,5 millió forint, az eljárási és engedélyezési bírság 4,1 millió forint volt.

Pénzpiac felügyelete

Az MNB kiemelt figyelemmel kísérte a 2022. évre meghatározott fókuszpontok által megjelölt területeken fellépő kockázatokat, kiemelve ezek közül is az orosz-ukrán háború kapcsán felmerült likviditási kockázatok kezelését, a fedezetek kezelése, értékelési, dokumentálási gyakorlatának, valamint nyilvántartásának vizsgálatát, a belső védelmi vonalak megfelelő működésének vizsgálatát, különös tekintettel a compliance és fraud témakörökre, az adóssághű és KHR szabályok

alkalmazását, az IFRS³ értékvesztés szabályok alkalmazásának vizsgálatát, az értékvesztés modellek megfelelőségének ellenőrzését, valamint a fizetési moratóriumban lévő kitettségek értékvesztés megfelelőségének vizsgálatát. Külön figyelmet kapott még az intézmények által, a fizetési moratóriumot követő időszakra történő felkészülés kapcsán tett intézkedéseinek vizsgálata, kiemelten a monitoring folyamatokra, illetve a problémás ügyletek kezelésének keretrendszerére.

Vállalatirányítás területén a legjelentősebb hiányosságokat a belső kontroll funkciók megfelelőségével és szabályozottságával, a compliance terület szabályozottságával és erőforrás ellátottságával, a csalásmegelőzési keretrendszerrel, valamint a kiszervezések nyilvántartásával és bejelentésével kapcsolatban azonosítottuk. Hitelkockázat területén az intézményeknél továbbra is jelentős számban vannak a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és fedezetek újraértékelésével kapcsolatos hiányosságok kapcsán tett megállapítások. A negyedéves HITREG adatszolgáltatások alapján számos intézménynél magas az éven belül nem újraértékelt kereskedelmi ingatlanok száma. A vizsgálatok során továbbra is fókuszban vannak az intézmények ügyfélcsoport képzéssel és a projekt ügyletekkel kapcsolatos folyamatai, kifejezetten a kiemelt ügyfélcsoportok körére. Az értékvesztés megfelelősége tekintetében 2021 eleje óta szoros monitoring keretében az MNB folyamatosan nyomon követi a felügyelt hitelintézetek értékvesztés képzés szintjét és gyakorlatát. A fizetési moratórium 3-ba kerülő kitettségek minősítésével és a minimum értékvesztés szintekkel érintett iránymutatásokat, elvárásokat vezetői körlevélben fogalmazta meg a jegybank, a minimum értékvesztés képzési szintekkel kapcsolatos elvárásokat pedig folyamatosan nyomon követi.

Az orosz-ukrán háborús konfliktus következtében hozott szankciók negatív hatásai miatt szektor szinten szigorúbb likviditási monitoringot vezetett be az MNB, egyrészt a likviditási kockázatok felépülésére mutató jelek időben észlelése, másrészt, a felmerülő likviditási kockázatok kezeléséhez szükséges intézkedések meghozatala érdekében.

Az Egységes Szanálási Testület, az Európai Unió szanálási szervezetének 2022. március 1. esti bejelentése szerint megtiltotta az ausztriai Sberbank Europe AG., a hazai Sberbank Magyarország Zrt. anyavállalatának további működését. Az anyavállalat működésére bevezetett teljes korlátozás nyomán előállt helyzetben az MNB visszavonta a Sberbank Magyarország Zrt. tevékenységi engedélyét és elrendelte annak végelszámolását. Végelszámolónak a Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.-t (PSFN) jelölte ki. Az MNB az ügyfelek és valamennyi érintett fél érdekeinek védelmére, a működés rövidtávú fenntartása mellett jelentős erőfeszítéseket tett a hosszútávú megoldás megtalálására, nevezetesen a hazai Sberbank értékesítésére is, amely azonban nem járt sikerrel. Az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) 2022. április 5-ig 141,6 milliárd forint kártalanítási összeg felett nyitotta meg a rendelkezési lehetőséget a volt Sberbank Magyarország Zrt. (Sberbank) károsultjai számára a Magyar Postánál történő kifizetéssel, a Takarékbank kijelölt fiókjaiban, illetve az általuk megadott bankszámlaszámra történő átutalással. Az érintett közel 62 ezer betétes a betétek tőke- és kamatösszegét maximum 38,047 millió forintig kaphatta meg. A kifizetés módjáról az OBA az ügyfelek Sberbanknál nyilvántartott és az OBA számára továbbított adatok szerinti állandó lakcímére, székhelyére küldött levélben értesítést.

Az MNB átfogó vizsgálatot folytatott a Sopron Bank Burgenland Zrt.-nél, amelynek során a banki működés több szegmensében azonosított hiányosságokat. A vállalatirányítás területén többek között megállapítást nyert, hogy hiányos volt a bank javadalmazási politikája, illetve az intézmény a belső kontroll körében nem megfelelően kezelte az összeférhetlenség vizsgálatát. Emellett a banknál a belső ellenőrzés folyamatainak kidolgozása és a belső ellenőri vizsgálatok nyomon követhetősége sem volt teljes körű, továbbá alkalmazott csalásmegelőzési rendszere nem támogatta megfelelően az erre irányuló tevékenységet. A hitelezési kockázatok kapcsán a jegybank megállapította, hogy nem volt megfelelő a Sopron Bank ügyfélcsoportképzés-szabályozása és nyilvántartása. További hiányosságok merültek fel a limitkezelés területén a portfólió limit- és a nagykockázati limit beállításai, a projektfinanszírozás területén a szabályozás és az adatszolgáltatás vonatkozásában és az ügyletmonitoring folyamata sem felelt meg teljeskörűen a jogszabályi elvárásoknak. Az MNB eljárása során problémákat azonosított a hitelintézet informatikai és információbiztonsági működésében. Mindezek alapján az MNB a jogsértések miatt összességében 27,9 millió forint felügyeleti bírságot is kiszabott a hitelintézetre.

Az MNB csoportszintű átfogó vizsgálatot végzett a K&H bankcsoport négy tagjánál (K&H Bank Zrt., K&H Jelzálogbank Zrt., K&H Faktor Pénzügyi Szolgáltató Zrt. és K&H Ingatlanlízing Zrt.). A jegybank eljárása során a csoportvezető hitelintézetnél, a K&H Bank Zrt.-nél elsősorban a fedezetkezelés, fedezetértékelés és nyilvántartás, az értékvesztés-képzés,

³ Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok – pénzügyi instrumentumok

a vállalatirányítás, az informatika és információbiztonság, a felügyeleti adatszolgáltatás és az OBA betétnyilvántartás terén állapított meg hiányosságokat. Mint a vizsgálat feltárta, a K&H Bank számos esetben nem tett eleget határidőben a referenciaadatok KHR-be való átadási kötelezettségének, az adatátadás során jelentős volt továbbá a hibás tételek száma és ezek javítása sem működött megfelelően szabályozottan. Hiányosságok merültek fel emellett az online személyi kölcsönök hitelezési folyamata során az adós jövedelmének megállapítása kapcsán is. Az MNB megállapította azt is, hogy a bank üzletmenetfolytonossági felkészültsége fejlesztendő, a leányvállalatok hálózati szétválasztása nem biztosított, a kritikus alkalmazások mentéseinek tesztelési gyakorlata felülvizsgálandó. A K&H Bank emellett az összeférhetlenségek nyilvántartásával, kezelésével kapcsolatban nem felelt meg minden törvényi előírásnak. Mindezek nyomán a jegybank a K&H Bank esetében 66,8 millió, a K&H Ingatlanlízingre pedig 500 ezer forint felügyeleti bírságot szabott ki.

A pénzügyi engedélyezés terén kiemelendő, hogy az MNB engedélyezte a Budapest Bank Zrt. és a Magyar Takarékszövetkezet Bankholding Zrt. MKB Bank Nyrt.-be történő beolvadását. Az egyesülés 2022. április 1. napján történt meg. Ezt követően az addig csoportirányító pénzügyi holding társaságként működő Magyar Bankholding Zrt. tevékenységi engedélyét – saját kérelmére – az MNB 2022. április 29. napjával visszavonta, az MKB-csoportra pedig új, összevont alapú felügyeletet megállapító határozatot bocsátott ki. Az MKB Bank Nyrt. egyes közvetett tulajdonosainak engedélyezte továbbá az MNB, hogy a Takarékbank Zrt.-ben közvetett befolyásoló részesedést szerezzenek, illetve meglévő részesedésüket növeljék.

2022. első félévében az MNB számos befolyásoló részesedésszerzést engedélyezett a hitelintézeti szektorban. Közvetlen befolyásoló részesedést szerzett a Bank of China (Luxembourg) S.A. a Bank of China (Közép-Kelet Európa) Zrt.-ben. A MagNet Bank Zrt. és az ERSTE Bank Hungary Zrt. számára az MNB engedélyezte, hogy a MagNet Bank Zrt. a Sopron Bank Zrt.-ben, az ERSTE Bank Hungary Zrt. a Commerzbank Zrt.-ben közvetlen tulajdoni részesedést szerezzen. A TiberisDigital Tanácsadó Kft. közvetlen, a BDPST Zrt. és tulajdonosa pedig közvetett tulajdoni részesedést és szavazati jogot szerzett a Gránit Bank Zrt.-ben. Ugyancsak a Gránit Bank Zrt.-ben szerzett befolyásoló részesedést a GRÁNIT Bank Munkavállalói Rész tulajdonosi Program Szervezet, továbbá az E.P. M. Kft. és tulajdonosa. Az MNB engedélyezte továbbá egy új e-pénz kibocsátó intézmény piacra lépését (Binx Zrt.)

Biztosítási piac felügyelete

A félév során olyan új környezeti hatások érték a biztosítási piacot, amelyek a korábbi magas tőkésítettség melletti biztonságos működés feltételeit gyengítették. Az emelkedő kamatok a hozamgörbét felfelé tolták, amely a biztosítók jelentős mértékben államkötvénybe fektetett eszközeinek leértékelődésével járt. További eszközcsökkenést jelent a szektor terhelő biztosítási pótlódás. Az emelkedő infláció növeli a költségeket és a kárráfordításokat. A feszítettebbé váló tőkehelyzet miatt folyamatos felügyelés keretében követjük nyomon a környezeti kockázatok biztosítókra gyakorolt további hatásait. Nyolc biztosító esetében azonosítottuk, hogy az adatok és a modellek a tőkehelyzet romlását és a tőkepuffer elvárás megsértésének kockázatát vetítik előre. A felügyeleti elvárások határozott kommunikálásának hatására két intézmény tőkeemelését hajtott végre (Grawe), vagy már meghozta az erre vonatkozó döntést (K&H). A többi érintett biztosító esetében vezetői levélben tájékoztatást kértünk a megfelelő tőkehelyzet fenntartása érdekében tett intézkedésekről.

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében 2022. első félévében kiemelt jelentőséget kapott a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD⁴) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások, valamint a PRIIPs rendelet⁵ alá tartozó KID⁶ dokumentumok vizsgálata. 2022-ben fokozott figyelem irányul a biztosítók IFRS17-re⁷ való felkészülésére, illetve a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítások megfelelőségének ellenőrzésére és a nem-életbiztosítási termékek esetében, a bejelentett károk vonatkozásában, a jogszabályban előírt határidők teljesülésének ellenőrzésére.

Az MNB vizsgálta a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítások (KGFB) díjkalkulációinak biztosításmatematikai megalapozottságát (a KGFB-piac szabályozása kapcsán tett felügyeleti intézkedések eleme az MNB 2020. szeptemberi KGFB díjkalkulációs

⁴ IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

⁵ PRIIPs Packaged Retail and Insurance-based Investment Products – Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete (2014. november 26.) a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról

⁶ Kiemelt Információkat tartalmazó Dokumentum

⁷ Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok – Biztosítási szerződések standard

vezetői körlevele⁸, illetve a 2021-től indult KGFB indexe, melynek célja a KGFB-piac pénzügyi stabilitásának szavatolása mellett az ügyfélérdekek figyelembevétele is).

Az MNB átfogó vizsgálatot folytatott a Generali Biztosító Zrt.-nél (Generali), melyben feltárta, hogy az ügyfél rendelkező dokumentumainál a biztosító nyilvántartási rendszere több esetben nem a tényleges beérkezési időt tartalmazza vagy nem reprodukálható egyértelműen, hogy a függő ügynök mikor vette át az ügyfélmegbízást. A biztosító többször nem a szerződési feltételekben előírtaknak megfelelően hajtotta végre az ügyfélmegbízást a nyilvántartási rendszerekben szerepeltetett helytelen adatok miatt. A KGFB-nél a Generali több esetben megsértette a kárnyilvántartó és kötvénynyilvántartó szerv, illetve az üzembentartó felé fennálló tájékoztatási kötelezettségét, például a szerződés létrejötte, megszűnése, s a díjfizetés elmulasztása kapcsán. Többször előfordult, hogy a biztosító jogsértően a kockázatviselés kezdetét 60 nappal megelőző ajánlatot fogadott el, s az is, hogy a nem írásban létrejött kgfb szerződéseknél elmulasztotta a kötvény kiállítását. Az MNB hiányszórágot tárt fel a kgfb szerződések terhére bejelentett kártérítési igényekkel kapcsolatos tájékoztatás, az életbiztosításhoz kapcsolódó KID tartalma és az értékkövetésről szóló tájékoztatás kapcsán. A feltárt hiányszórágok miatt az MNB 35,5 millió forint felügyeleti és 1,5 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot is kiszabott a biztosítóra.

Az MNB átfogó vizsgálatot folytatott le az Allianz Hungária Biztosító Zrt.-nél (Allianz Biztosító) is. A jegybank feltárta, hogy az Allianz Biztosító a KGFB termékénél számos esetben nem a jogszabályi határidőben értesítette az üzembentartókat, illetve a kötvény- és kárnyilvántartó szervet egyebek közt a szerződések létrejöttéről, a díjfizetés elmulasztásáról vagy a szerződések díj nemfizetés miatti megszűnéséről. A nem-életbiztosítások szerződéses feltételeinél ellentmondások voltak a biztosító szerződés megszűnésével kapcsolatos díjfizetési kötelezettségekre vonatkozó előírásai, továbbá például a mentesülésre vonatkozó rendelkezések sem feleltek meg teljeskörűen a jogszabályban foglaltaknak. A nem-életbiztosítási termékekhez kapcsolódó nyilvántartási rendszereiben pedig több esetben nem a valós kárbejelentési dátumok szerepeltek. Az MNB a jogsértések miatt 35 millió forint felügyeleti és 26 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot is kiszabott a biztosítóra.

A biztosítási engedélyezési terület eseményei között említendő, hogy az MNB a VIG Magyarország Zrt. részére engedélyezte az UNION Biztosító Zrt.-ben történő minősített befolyás megszerzését, ezt követően a Vienna Insurance Group AG Wiener Versicherung Gruppe és tulajdonosa 55%-os részesedést szerzett az AEGON Biztosító Zrt.-ben, majd a Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt., valamint a tulajdonosa, a Magyar Állam 45%-os minősített részesedést szerzett az AEGON Biztosító Zrt.-ben, továbbá 44,38%-os részesedést szerzett az UNION Biztosító Zrt.-ben.

A vonatkozó időszakban az MNB 17 biztosításközvetítőt érintő témavizsgálatot zárt le. A témavizsgálatok fókuszja, a biztosításközvetítők díjazásból fakadó érdekkonfliktusok, összeférhetlenségi helyzetek kezelésére kialakított eljárásrendje, illetve annak alapján a működésében megjelenő kockázatok feltárása, és a vonatkozó jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése volt. A vizsgálatok szinte valamennyi közvetítő összeférhetlenségi szabályzatánál tártak fel jogsértő magatartást. A témavizsgálatok megállapításai alapján 12 biztosításközvetítővel szemben felügyeleti bírságot szabott ki a Jegybank.

Pénztári piac felügyelete

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban az üzleti modell megalapozottságára, a működés hosszú távú fenntarthatóságának vizsgálatára, a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, a pénztári portfóliókat érintő nagyobb kockázatvállalások monitorozására és a TKM_{NYP} ⁹ mutató számítás alátámasztásának ellenőrzésére irányult az MNB kiemelt figyelme.

A vizsgálatok során több küldöttközgyűlési rendszert működtető pénztárnál tárt fel az MNB, hogy a tagok képviselete nem biztosított maradéktalanul, mivel a nemfizetőnek minősülőktől megvonták a küldöttválasztás jogát vagy nem minden körzetben választottak pótküldöttet. Továbbra is azonosított az MNB kockázatok a belső kontrollrendszereknél: az ellenőrző bizottság nem minden intézménynél vizsgálta az összes, jogszabály által előírt területet, illetve előfordult, hogy az ellenőrzések dokumentáltsága nem volt megfelelő. Néhány kisebb méretű pénztárnál nem rendelkeznek olyan

⁸ vezetői-körlevel-a-kotelezo-gepjarmu-felelossegbiztositas-megfelelo-dijszabasahoz-felhasznalhato-kkta-karstatisztikakrol-es-annak-az-mnb-vizsgalatok-soran-torteno.pdf

⁹ Teljes Költségmutató Nyugdíjpénztár

naprakész analitikával, amely lehetővé teszi annak könnyen áttekinthető módon való megállapítását, hogy az adott napon mekkora az egyes tartalékokhoz, kiemelten a fedezeti tartalékhoz rendelt eszközök állománya.

Az MNB 2022. első félévében engedélyezte az Allianz Hungária Önkéntes Nyugdíjpénztár, mint jogutód pénztár számára, hogy a Tempó Önkéntes Kölcsönös Kiegészítő Nyugdíjpénztár és a Tradíció Önkéntes Kölcsönös Kiegészítő Nyugdíjpénztár beolvadását követően önkéntes pénztári tevékenységet végezzen.

Tőkepiac felügyelete

A befektetési szolgáltatók vizsgálata keretében az ügyfélkövetelések védelme továbbra is kiemelt prioritást jelent, emellett az MNB számára megküldött adatok szűrési-, keresztellenőrzési algoritmusai eredményeinek folyamatos nyomon követése a folyamatos felügyelésben is megvalósul. A vizsgálatok fókuszát továbbá a MiFIDII/MiFIR¹⁰ szabályozási környezet betartásának ellenőrzése (többek között a termékirányítási és legjobb végrehajtás elvéhez kapcsolódó kötelezettségek terén). A befektetési alapkezelők vizsgálata a nemzetközi gyakorlattal összhangban leginkább a likviditáskezelésre és eszközértékelésre koncentrált, mellyel összefüggésben kiemelt figyelmet kapott a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés és a nettó eszközérték számítása. Továbbra is jelentős helyen szerepel a belső védelmi vonalak működése, legfőképp a compliance. A folyamatos felügyelésben és vizsgálatokban is a kockázatkezelés és likviditáskezelés témaköre felértékelődött.

A befektetési alapok vonatkozásában az orosz-ukrán konfliktus kirobbanásakor több alaphoz is volt közvetlen orosz kitettsége, melynek mértéke azonban összességében nem volt jelentős, illetve két piacvezető alapkezelő rendelkezik kifejezetten orosz fókuszú részvény alappal, amelyek forgalmazását szükséges volt felfüggeszteni, mivel több értékpapír kereskedése és árjegyzése megszűnt.

2022. első félévben lezárt prudenciális vizsgálatok közül kiemelendő a Diófa Alapkezelő Zrt.-vel szembeni – többek között a befektetési alapok kockázati profiljára lényeges hatást gyakorló személyek teljes körű azonosításának és a befektetési döntések meghozatalának és végrehajtásának, az egyes ügyletek elszámolástól és adminisztrációjától való elkülönítésének hiánya miatt – bírság kiszabásával lezárt átfogó vizsgálat. A befektetési szolgáltatóknál lezárt vizsgálatok közül megemlíten-dő a Concorde Értékpapír átfogó vizsgálata, amely során a piaci visszaélések szűrésével és a javadalmazási gyakorlatokkal kapcsolatosan élt az MNB a bírság szankció eszközével.

A 2022 első félévében lezárt SREP keretében az MNB – első alkalommal az IFR/IFD rezsimek előírásai alapján – ellenőrizte a befektetési vállalkozások rendelkezésre álló tőkéjének megfelelőségét is, és amennyiben az üzleti modellhez kapcsolódó kockázatok alapján indokolt volt – például az ügyfélvagyon letétkezelő partnerekkel való koncentrációjával összefüggésben – egyedileg kiegészítő tőkekövetelményt határozott meg.

A tőkepiaci engedélyezés területén számos tulajdonosváltásra került sor. Az MNB engedélye nyomán módosult a Hold csoportba tartozó befektetési vállalkozás és befektetési alapkezelő (HOLD Alapforgalmazó Zrt., HOLD Alapkezelő Zrt.), valamint a Concorde Zrt. tulajdonosi szerkezete. Az Aegon Alapkezelő Zrt.-ben is minősített befolyást szerzett a VIG csoport, valamint a Corvinus Nemzetközi Befektetési Zrt. és a Magyar Állam. Ezen felül két új befektetési alapkezelő (SVC Capital Zrt., Oktogon Alapkezelő Zrt.), valamint két új bizalmi vagyonkezelő (Bergmann Bizalmi Vagyonkezelő Zrt., Sine Qua Non Trust Bizalmi Vagyonkezelő Zrt.) kapott tevékenységi engedélyt.

Kibocsátói felügyelés és piacfelügyeleti eljárások

Az MNB támogatói szerepkörében, több eszközzel segítette a nyilvános értékpapír kibocsátókat; négy új BÉT Xbond piacra regisztrált vállalatnak szervezett kibocsátói workshopot piaci visszaélések megelőzése (MAR¹¹) témában, illetve egy alkalommal vezetői körlevél küldésével (nyilvános értékpapír-kibocsátók MAR rendeletnek való megfelelése tárgyában)

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 596/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről

tájékoztatta a tőkepiaci szereplőket a felügyeleti elvárásokról. Ezen túlmenően a kialakított gyakorlat szerint az Xbond piacra regisztráló szereplők általános tájékoztató levelet kaptak a MAR-rendeletben foglalt kötelezettségeikről.

Az MNB az idei évben is elvégezte a kibocsátók éves jelentéseinek tartalmi áttekintését, melynek keretében kiemelten vizsgálta, hogy a kibocsátók első alkalommal időben eleget tettek-e az éves pénzügyi jelentés egységes elektronikus beszámolási formátumban (ESEF¹²) való elkészítésének.

2022. első félévében a nyilvános kibocsátók folyamatos felügyelése keretében az MNB megállapította, hogy a SET GROUP Nyrt. (SET GROUP) határidőre nem tette közzé éves jelentését. A kibocsátó 2022. április 30. napjáig nem tette közzé a 2021. pénzügyi évről készített éves jelentését, így megsértette a rendszeres tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályt. Emiatt a jegybank a jogszabályoknak mindenben megfelelő éves jelentés közzétételéig felfüggesztette a SET GROUP részvényeinek kereskedését a Budapesti Értéktőzsdén, illetve 6 millió forint összegű felügyeleti bírságot is kiszabott a társaságra.

A piacfelügyeletet érintő prioritások között továbbra is kiemelkedik az engedély- és bejelentés hiányában végzett tevékenységek időben történő felismerése és velük szemben a rendelkezésre álló eszköztárral végrehajtott hatékony fellépés. A jogosulatlanul, engedély vagy bejelentés nélkül szolgáltatást nyújtó szereplők tevékenységének visszaszorítása ugyanis mind a felügyelt intézmények, mind az adott szolgáltatást igénybe vevő ügyfelek szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a pénzügyi szektor védelmének, sokkellenálló képességének növelése terén.

A jogosulatlan tevékenységekre vonatkozó bejelentések számának évről évre történő emelkedése a magyar pénzügyi tudatosság növekedését jelzi, ami csökkenő pénzügyi sérülékenységhoz vezethet. Az MNB nagy hangsúlyt fektet a pénzügyi tudatosság növelésére: honlapjának befektetői figyelmeztetések menüpontjában, a pénzügyi fogyasztók áttekinthetik az MNB és a külföldi felügyeleti társhatóságok figyelmeztetéseit, illetve a honlap legális piaci szereplőket felsoroló keresőprogramjában már az adott pénzügyi szolgáltatás vagy befektetési termék igénybevétele előtt ellenőrizhetik, hogy van-e engedélye vagy nyilvántartásba vette-e az MNB az azt kínáló személyt.

2022. első félévben 115 db új bejelentés érkezett jogosulatlan pénzügyi tevékenység végzésének gyanújáról. A bejelentések alapján az MNB 2022. első félévben 12 piacfelügyeleti eljárást indított jogosulatlan, azaz engedély vagy bejelentés hiányában végzett tevékenység gyanúja miatt, illetve 6 jogosulatlan tevékenység vizsgálatára indított piacfelügyeleti eljárást zárt le, amelyek kapcsán összesen 78,4 millió forint összegű piacfelügyeleti bírságot szabott ki. Ebből kiemelendő, hogy 70 millió forint összegű piacfelügyeleti bírságot szabott ki a Bankmentor Kft.-vel szemben és azonnali hatállyal megtiltotta számára az engedély nélküli pénzügyi közvetítői tevékenység folytatását. A társaság huzamosabb időn át, több ezer lakossági ügyféllel szerződve, díjazás ellenében végzett jegybanki engedély nélkül pénzügyi alkuszi és jelzáloghitel közvetítői tevékenységet oly módon, hogy a Bankmentor Kft. ügyfeleivel megbízási szerződéseket kötött annak érdekében, hogy az adósok pénzügyi intézményekkel kötött korábbi, azonban időközben felmondott hitel- és kölcsönszerződéseit „egyeztéssel” zárhassák le.

A piaci visszaélések kapcsán 2022. első félévben 211 új bejelentés érkezett. A bejelentések alapján az MNB 11 piacfelügyeleti eljárást indított piaci visszaélések, MAR bejelentési szabályok megsértése és a short rendelet előírásait megsértő magatartások kivizsgálására. 9 piacfelügyeleti eljárás került lezárásra, amelyek kapcsán összesen 241 millió Ft összegű piacfelügyeleti bírság került kiszabásra. Ebből kiemelendő egy természetes személlyel szemben lefolytatott piacfelügyeleti eljárás, amelyben az ügyfelet a bennfentes kereskedelem tilalmára vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt 64 millió forint bírság megfizetésére kötelezte a jegybank. Az ügyfél Delta Technologies Nyrt.-ben betöltött pozíciójából adódóan bennfentes információról szerzett tudomást, és ezen információ birtokában 2019. július 29. napján tőzsdén kívüli ügyletében 10.000.000 darab EST MEDIA részvényt adott el a GlobTerm Kft., valamint további 1.250.000 darabot egy természetes személy részére. A tranzakciókat megelőzően az ügyfél konkrét információkkal rendelkezett a Delta Systems Kft. Delta Technologies Nyrt. általi megvásárlásáról.

Megemlítendő továbbá egy tiltott piaci manipuláció megvalósítását vizsgáló eljárás is, amely során két természetes személy kapcsán megállapítást nyert, hogy egyikük a Kulcs-Soft részvény árfolyamát több vizsgált napon is érdemben befolyásolta, magatartásával hamis benyomást kelt(het)ett az érintett részvény valós piaci megítéléséről és keresletéről-kínálatáról,

¹² Európai Egységes Elektronikus Formátum

megsértve ezzel a MAR rendelkezéseit. A piacfelügyeleti eljárás során beszerzett bizonyítékok alapján, a két természetes személy ügyfél és további 3 természetes személy úgy hajtott végre tőkepiaci ügyletet a Budapesti Értéktőzsdén, hogy annak valamennyi lényeges paraméterét (árfolyamát, a megbízás irányát és az eladással érintett mennyiség nagyságrendjét) egyeztetették, amely magatartásukkal az ügyfelek megsértették a MAR piaci manipuláció tilalmába ütköző rendelkezéseiket, ezért az MNB – egyebek mellett – 30-30 millió forint összegű piacfelügyeleti bírságot szabott ki a két természetes személlyel szemben.

Az Európai Bizottság 2021. szeptemberben fogadta el a short (az alapul szolgáló pénzügyi eszköz árcsökkenésére számító) ügyletekről és a hitel-nemteltjesítési csereügyletekről rendelkező uniós SSR rendelet 5. cikkében meghatározott bejelentési küszöb 0,2 százalékról 0,1 százalékra való csökkentését. Az új bejelentési küszöbre vonatkozó rendelkezés 2022. január 31-től hatályos. A bejelentési küszöbérték egyaránt vonatkozik a természetes és a jogi személyekre. A bejelentés alapján az MNB figyelemmel kíséri, s szükség esetén vizsgálja a rendellenes piacot eredményező short ügyleteket.

Pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével és megakadályozásával, valamint a vagyoni- és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével (AML/CFT¹³), valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok folyamatosan kiemelt figyelmet kapnak. A kidolgozott módszertan szerint az MNB beazonosítja – a folyamatosan aktualizált és bővített minőségi és mennyiségi kockázati tényezők figyelembevételével – a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási, valamint terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A felügyeleti eljárások célját és ütemezését a felügyeleti kockázatértékelés alapján határozza meg az MNB.

Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezheti-e a szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról.

A befektetési szolgáltatók AML/CFT vezetői felelősségének és elszámoltathatóságának ellenőrzésére irányuló témavizsgálat során, az MNB hiányosságot tárt fel a pénzmosás megelőzési vezető, illetve helyettesének hatályos jogszabályoknak megfelelő kijelölésével összefüggésben. A három társaság esetében a feltárt hiányosságok miatt bírságot nem szabott ki az MNB, figyelmeztetés alkalmazását tartotta indokoltnak és elegendőnek. Az MNB 3 bizalmi vagyongazdálkodó intézménynél a vagyongazdálkodásba vett pénzeszközök forrását feltáró gyakorlatának ellenőrzésére irányuló témavizsgálatot folytatott, és 2 intézmény esetében, a vizsgálat során az MNB hiányosságokat tárt fel a bejelentési kötelezettség teljesítésével, az ügyfélátvilágítási gyakorlattal, valamint a pénzeszköz forrására vonatkozó információk beszerzésének gyakorlatával kapcsolatban.

Az orosz-ukrán konfliktus kapcsán, az MNB felügyeleti tevékenységét érdemben érintő különböző tartalmú szankciók, korlátozások bevezetésére került sor, amelyek a szolgáltatók számára többletkötelezettséget írtak elő. Az MNB emiatt szükségesnek látta felmérni, hogy a hazai ügyfélállomány vonatkozásában mekkora a pénzügyi közvetítőrendszer szankciós kitettsége, ezért 2022. második negyedévében az MNB 96 intézmény esetében határozatban rendkívüli adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő.

Ügyfélszolgálati tevékenység

Az MNB-hez az első félévben 16.720 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett, ami közel 4 ezer darabbal haladta meg az előző év, azonos időszakában érkezettét. A megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem

¹³ Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism

változott a korábbi félévekhez képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban most is a pénzügyi piacot (65%) érintették, ezt a biztosítási piac (12%) követte. Az ügyfélszolgálat a félév során 11.163 telefonos megkeresést fogadott, míg személyesen 971 alkalommal keresték fel az ügyfelek az MNB ügyfélszolgálati irodáját. A pénzügyi fogyasztóvédelmi kérelmek száma a félévben 771 db volt, míg e-mailben 3.815 megkeresés érkezett.

Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, számlavezetéssel, nem-életbiztosításokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak az MNB ügyfélszolgálatához. A Növekedési Hitelprogram Zöld Otthon Programmal (NHP ZOP) kapcsolatos ügyfélérdeklődés megélénkült az időszakban, az első félév során 317 darab ügyfél-megkeresés érkezett, ezek elsősorban a keretösszeg kimerülésével, valamint a program várható folytatásával kapcsolatos kérdések voltak.

A Sberbank Magyarország Zrt. „v.a.” 2022. március 2-án elrendelt végelszámolásával kapcsolatban, a félév során 4 498 db ügyféljelzést kezelt az MNB ügyfélszolgálat. A megkeresések jellemzően az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) által nyújtott kártalanítással, valamint hiteltörlesztéssel kapcsolatosak voltak, de számos megkeresés érkezett pénzforgalmi szolgáltatásokkal és széfszolgáltatással kapcsolatban is.

Az MNB Zöld Programja

A Monetáris Tanács 2021. decemberi ülésén, a Növekedési Kötvényprogram (NKP) lezárásáról döntött monetáris politikai megfontolásokból, ám az MNB továbbra is fontosnak tartja a kötvénypiac zöldülését. Ezért 2022. januárjában Zöld kötvény Kibocsátási Útmutatót tett közzé¹⁴, hogy segítse a magyar vállalatok zöldkötvény kibocsátásait. A közzétett dokumentum bemutatja a fő zöldkötvény sztemderdeket, a kibocsátást kísérő tevékenységeket és dokumentációt, valamint a kibocsátást követő jelentéstételi kötelezettségeket is.

A tőkepiacot érintő fejlemény, hogy az MNB 2022 júniusában közzétette a „Kérdések és válaszok a pénzügyi szolgáltatók számára a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló SFDR és Taxonómia rendelet alkalmazásához” című dokumentumát¹⁵. A Kérdések és Válaszok segítséget kíván nyújtani a pénzügyi piaci szereplők számára az új, fenntarthatóságot előtérbe helyező EU-s jogszabályok alkalmazásában is, ezzel tovább segítve az új fenntartható pénzügyi eszközök megjelenését a hazai tőkepiacon.

Az MNB 2022. márciusában a jegybankok és a hazai pénzügyi szervezetek körében is elsők között készítette el klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi (TCFD) jelentését¹⁶. A jelentés célja – összhangban a Zöld Program harmadik pillérével –, hogy az MNB a lehető legszélesebb körben feltárja, mérje és transzparens módon publikálja az operatív működésével és pénzügyi eszközeivel kapcsolatos klímakockázatokat, ezáltal is irányt mutasson a hazai pénzügyi szektor szereplőinek.

Mint ismeretes, a magyar jegybank 2020 végén hirdette meg a zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelmény-kedvezményét a hitelintézetek részére¹⁷, hogy segítse a hazai bankszektor klímakitettségeinek csökkentését azáltal, hogy ösztönzi a banki mérlegben a zöld eszközök arányának növekedését a barna, klímaváltozásnak jobban kitett ügyfelekhez képest. A kezdetben megújuló energia növelését, energiahatékonyságot finanszírozó hitelekre és zöld kötvény kihelyezésekre fókuszáló kedvezményprogram sikerességére való tekintettel, a programot többször kiterjesztette az MNB például az agrárium vagy elektromobilitás területén. 2022 tavaszán a fenntartható ingatlanok finanszírozására is igényelhetővé vált a kedvezmény, így tovább szélesedett a programba bevonható területek köre.

Az MNB – hasonlóan a tavalyi évhez – 2022 májusában a második alkalommal publikálta a Zöld Pénzügyi Jelentését¹⁸, amely a fenntarthatósághoz kapcsolódó pénzügyi piaci folyamatokról és a jegybank piacszabályozó-, és alakító tevékenységéről számol be. A Jelentés kifejti, hogy az elmúlt egy év jelentős előrelépést hozott a zöld pénzügyek területén és azt is megvizsgálja, hogy Magyarország hol helyezkedik el az európai uniós mezőnyben a versenyképesség és a zöld gazdaság területén.

¹⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-zold-kotveny-utmutato.pdf>

¹⁵ <https://www.mnb.hu/letoltes/20220629-sfdr-tr-qa-final.pdf>

¹⁶ <https://www.mnb.hu/letoltes/tcfd-jelente-s-2022-hu.pdf>

¹⁷ <https://mnb.hu/letoltes/zold-vallalati-es-onkormanyzati-tokekovetelmény-kedvezmény.pdf>

¹⁸ <https://www.mnb.hu/letoltes/zold-penzugyi-jelentes-2022.pdf>

Az MNB és az Európai Beruházási Bank (EIB) 2022 tavaszán együttműködési megállapodást kötött, melynek célja az EIB hosszú lejáratú, forintban denominált hitelezési tevékenységének támogatása a hazai gazdaság szereplői felé. Az együttműködés segíti a környezetileg is fenntartható gazdasági növekedést, a járvány utáni gazdasági kilábalást és a hazai klímavédelmi projektek finanszírozását. Az EIB ezzel a megállapodással az eurozónán kívüli EU tagállamok növekvő, helyi valutában jelentkező finanszírozási igényére reagál.

2022. június 9-én megjelent a zöld lakáscélú tőkekövetelmény-kedvezmény program frissített, energiamegtakarítási célú felújításra is kiterjesztett feltételrendszere. A program új feltételeket szab meg az energiahatékony ingatlanok adás-vételét, építését és felújítását, valamint a lakóépület korszerűsítési intézkedéseket finanszírozó hitelekre vonatkozóan.¹⁹

2.4. SZANÁLÁS

Szanálási tervezés, szanálhatóság értékelése és az MREL-követelmény meghatározása

Az MNB csoportszintű szanálási hatóságként a **jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport** esetében **felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet és elvégezte a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást**²⁰ az aktuális szanálási tervezési ciklus vonatkozásában. Ennek kapcsán **előzetesen kiszámításra került a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL-követelmény)**²¹ mind a szanálás alá vonható csoport konszolidált, mind a leányvállalatok egyedi szintjén, amelyeket az érintett szanálási hatóságok **együttes döntések (joint decision) keretében fogadtak el.**

Az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézményekért és bankcsoportokért felelős szanálási hatóság által vezetett szanálási kollégiumokban is folytatódott az MNB részvételével a csoportszintű szanálási tervezést és az MREL-követelmény meghatározását érintő munka. Ennek keretében az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi leányvállalataiért felelős szanálási hatóság az első félévben **kidolgozta és indokolással ellátva az SRB rendelkezésére bocsátotta több magyar leányvállalat konszolidált, illetve egyedi MREL-követelményére vonatkozó javaslatait**, majd **együttes döntés keretében elfogadta a vonatkozó csoportszintű szanálási terveket és konszolidált szintű, illetve egyedi MREL-követelményeket.**

Az MNB honlapján közzétette az MREL-követelmények átmeneti időszakban történő megsértésének jogkövetkezményeiről szóló szakmapolitikai anyagát (szankcionálási politika), továbbá részt vett a szanálási vonatkozású magyar és a szanálási keretrendszer intézményi körének bővítésére irányuló uniós jogszabály-tervezeteket érintő véleményezésben, javaslattételben is.

Sberbank válságkezelése

Az orosz tulajdonosi háttérrel rendelkező Sberbank-csoport lakossági és vállalati banki szolgáltatásokat nyújtott a közép- és kelet-európai régióban. Az Oroszországból érkező likviditás az osztrák köztes anyabankon, a Sberbank AG-n keresztül jutott el a többi uniós leánybankhoz, így a Sberbank Magyarország Zrt.-hez is. 2022. február 24-én bekövetkezett orosz-ukrán háborús helyzet miatt több csoporttagtól is azonnal jelentős likviditás áramlott ki. A Sberbank AG fizetési nehézségei miatt, részben az anyabanknál elhelyezett betétek miatt is, **a magyarországi leánybanknál is súlyos likviditási és szolvencia nehézségek alakultak ki, amelyek azonban nem veszélyeztették a magyar bankrendszer pénzügyi stabilitását, mivel a bank piaci részesedése annak mindössze 1 százalékát tette ki.**

Az MNB, amint az SRB-től – amely a bankcsoport vonatkozásában a csoportszintű szanálási hatósági feladatokat látta el – értesítést kapott a bankcsoportnál hirtelen fellépett válsághelyzetről, haladéktalanul egyeztetésbe kezdett az érintett

¹⁹ <https://www.mnb.hu/letoltes/tajekoztato-lakascelu-zold-toke-kedvezmeny.pdf>

²⁰ A szanálhatósági értékelés annak vizsgálatát jelenti, hogy egy jövőbeni válsághelyzet esetén vannak-e jelentős akadályai az adott intézménynél vagy csoportnál követendő válságkezelési stratégiának (felszámolás vagy szanálás).

²¹ Az MNB a szanálási törvény alapján köteles konszolidált és egyedi szinten megfelelő mennyiségű és minőségű szavatolótőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelményt (MREL-követelmény) előírni, amely instrumentumok egy esetleges válsághelyzetben veszteségviselés céljából leírhatók, illetve a szanálást követően irányadó tőkekövetelmény helyreállítása céljából tőkévé alakíthatók.

európai uniós és tagállami hatóságokkal. Az SRB március 1-jén megállapította, hogy az osztrák anyabanknál a szanálás feltételei teljeskörűen nem álltak fenn, emiatt nyilvánvalóvá vált, hogy az megszüntetésre kerül, és így – legalábbis rövid távon – a magyarországi leánybank sem fog tudni hozzájutni az ott elhelyezett nagyobb összegű betétjéhez. A magyar leánybank a kihelyezett betét elérhetetlenségével összefüggésben szolvencia nehézséggel is szembesült, erre figyelemmel a bank értékesítése egy szanálási eljárás keretében a rendelkezésre álló rövid idő alatt nem volt megvalósítható. Mivel nem állt rendelkezésre olyan szanálási eszköz, amely a szanálási célok elérését a felszámolásnál képes lett volna jobban biztosítani, a bank tevékenységi engedélye visszavonásra került és megindult a végelszámolási eljárás.

Az MNB a válságkezelés során szerzett tapasztalatokat, tanulságokat beépíti gyakorlatába, és javaslatokat tesz hazai és EU-s szinten a szanálási keretrendszer fejlesztésére.

Kollektív pénzalapokkal kapcsolatos feladatok, a Szanálási Alap tagintézményeinek rendszeres éves díjfizetése

Az első félévben az MNB, mint nemzeti szanálási hatóság a **vonatkozó bizottsági rendelet²² és a szanálási törvény rendelkezéseinek megfelelően kiszámította a tagintézmények által a Szanálási Alapba fizetendő rendszeres éves díjakat**, majd erről értesítette mind a tagintézményeket, mind a Szanálási Alapot. Ezáltal a Szanálási Alap feltöltöttségi szintje a terveknek megfelelően növekszik annak érdekében, hogy az eszközei a szanálási törvényben rögzített határidőre elérjék a célszintet (a Magyarországon engedélyezett valamennyi hitelintézet kártalanítási összeghatár alá eső biztosított betétállományának 1 százaléka), erősítve a pénzügyi stabilitási védőhálót. Ezen felül az **MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában.**

A szanálási vagyonkezelővel kapcsolatos feladatok

Az MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (MSZVK Zrt.) feletti tulajdonosi jogokat a szanálási törvény alapján az MNB gyakorolja. Az első félév során az MNB **elfogadta az MSZVK Zrt. 2021. évi egyedi, és a célcsoport összevont (konszolidált) beszámolóját.**

Nemzetközi együttműködés, részvétel az európai uniós szabályozási környezet alakításában

Az **MNB szakértői továbbra is résztvevői az Európai Bankhatóság** (European Banking Authority – EBA) szanálási tervezéssel és a szanálási eszközök gyakorlati alkalmazásának kérdéseivel foglalkozó **munkacsoportjainak**, valamint **részt vállalnak a bankszanálás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével az uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanálási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában.** Ezen felül az MNB az elmúlt félévben is teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségeit az EBA felé. Mindemellett az **MNB szakértői aktívan részt vesznek az Európai Értékpapíripiaci Hatóság** (European Securities and Markets Authority – ESMA) **munkacsoportjának a központi szerződő felek helyreállítási és szanálási keretrendszeréről szóló, valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó európai uniós rendelethez kapcsolódó alsóbb szintű jogszabályok kidolgozására irányuló munkájában.**

2.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

Az Azonnali fizetési ökoszisztéma fejlesztése

Az Azonnali fizetési rendszer március 2-án két éves lett. Az alaprendszer továbbra is stabilan működik és visszajelzések alapján a lakosság ismeri és szereti az Azonnali fizetést. Az MNB a rendszerre épülő szolgáltatások fejlesztésének ösztönzése érdekében a piaci szereplőkkel széleskörű konzultációt tartott. A visszajelzések és a javaslatok alapján az MNB az Azonnali fizetési ökoszisztéma több területén is szabályozási és fejlesztési javaslatokat dolgozott ki, mely érinti a QR-kóddal és fizetési kérelemmel kezdeményezett fizetéseket, a hozzájuk tartozó ügyféltájékoztatót, a QR-kód szabvány módosítását, valamint az új típusú fizetésekhöz kapcsolódó arculati elemeket és szabályokat. Az MNB a bankszektorral

²² A Bizottság (EU) 2015/63 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 21.) a 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szanálásfinanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás tekintetében történő kiegészítéséről

írásbeli konzultációt is tartott az értéktár emelésére vonatkozó javaslatáról és az Azonnali fizetés specifikus visszatérítési szabályok kidolgozásáról. A konzultációk eredményeképpen az első félév végén az MNB megosztotta a legnagyobb hazai pénzforgalmi szereplőkkel (bankok, biztosítók, kereskedők, számlakibocsátók, webáruházak, fintech vállalatok stb.) a javaslatcsomagot, melyre vonatkozóan az MNB augusztus végéig várja a piaci szereplők észrevételeit és kérdéseit.

Fizetési módok társadalmi költsége

A Magyar Nemzeti Bank 2009-et követően újból felmérte a fizetési módok használatával járó társadalmi költségeket. Tíz év alatt közel másfélszeresére nőtt a lebonyolított fizetési tranzakciók száma Magyarországon. Az elektronikus fizetési módok használata dinamikusan emelkedett, míg a készpénzhasználatban mérsékelt bővülés volt megfigyelhető. Az elemzés²³ bemutatja a pénzforgalom fejlődését és számszerűsíti a fizetési módok használatával járó társadalmi költségeket. A készpénz, kártya és átutalás esetében is jelentősen csökkent az egy tranzakcióra jutó reálköltség, ami a javuló hatékonyságot mutatja. Mivel a legtöbb fizetési helyzetben van már lehetőség elektronikus fizetésre, így a jövőben az elektronikus forgalom bővülésével az egy tranzakcióra jutó költségek tovább csökkenhetnek.

Új VIBER-csatlakozási folyamat bevezetése

A pénzügyi innováció támogatása érdekében 2022. március 1-vel életbe léptek az MNB által üzemeltetett Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer (VIBER) új üzleti feltételei, aminek részeként megújult a VIBER-csatlakozás folyamata. Az új folyamat rögzíti a csatlakozás szakaszait, a csatlakozni kívánó intézménnyel szembeni elvárásokat és az ezekhez kapcsolódó határidőket. A folyamat támogatása érdekében elkészült a magyar pénzügyi infrastruktúrákat a csatlakozók számára bemutató VIBER-brosúra, mely magyar és angol nyelven is segíti az érdeklődő szereplők tájékozódását és infrastruktúraválasztását, támogatást nyújtva magyarországi működésükhöz. Ezzel az MNB még hatékonyabban tudja támogatni az innovatív, nem-banki pénzforgalmi szolgáltatók VIBER-csatlakozását és ezáltal a magyar pénzforgalom fejlődését. Már jelenleg is több jelentkezővel az új folyamatnak megfelelően zajlanak az egyeztetések.

A KELER Zrt. pénzbírság-mechanizmusának indulása

A KELER Zrt. 2022. május 2-án elindította a központi értéktárakra vonatkozó európai uniós rendeletnek (CSDR) megfelelő pénzbírság-mechanizmusát. A CSDR a kiegyenlítési fegyelem növelése és a meghíúsuló kiegyenlítések számának csökkentése érdekében egységes bírságmechanizmus bevezetését írja elő az Európai Unió központi értéktárai számára, melynek keretében a kiegyenlítések meghíúsulásában vétkes felek kompenzációt fizetnek a vétlen felek számára. A bevezetés cél dátuma 2022. február 1-je volt, azaz a KELER Zrt. három hónapos késéssel biztosította a rendeletnek való megfelelést. A késedelmet az MNB felügyeleti hatóságként tudomásul vette, azzal, hogy a február-március-április hónapokban esedékes pénzbírságok könyvelésére utólagosan sort kell keríteni. Ezen visszamenőleges bírságszámítás július 21-én lezárult, így a KELER Zrt. által üzemeltetett pénzbírság-mechanizmus jelenleg az elvárásoknak megfelelően üzemel. A mechanizmus bevezetése a KELER Szolgáltatásfejlesztési Program (KSZP) részét képezte.

A magyar AMI-SeCo NSG 2022. január 27-i és június 13-i ülései

A hazai bankokat, brókereket, értékpapír-kibocsátókat, infrastruktúrákat és szabályozókat tömörítő AMI-SeCo NSG január 27-én tartotta tizedik, június 13-án pedig tizenegyedik ülését. Az ülésen a magyar értékpapírpiacot érintő hazai és nemzetközi infrastrukturális fejlemények kerültek megvitatásra. A KELER Zrt. képviselői bemutatták az európai jogharmonizációs feladatoknak való KELER-oldali megfelelés helyzetét, kitérve az európai társaságiesemény-munkacsoportban (CEG) elhangzó aktualitásokra, a KELER kapcsolódó rendszerének (CAPS) fejlesztési irányaira és az európai jogharmonizációhoz kötődő pénzbírságmechanizmus hazai bevezetésének menetrendjére. Az MNB oldaláról az értékpapír-infrastruktúrákkal foglalkozó európai munkacsoport, az AMI-SeCo 2021. december 7-8-i, illetve 2022. június 15-i üléseinek témái kerültek kifejtésre, kiemelt figyelmet szentelve a magyar harmonizációs elmaradások ledolgozásához szükséges lépéseknek.

²³ hsz-21-2-t1-deak-kajdi-nemecske-vegso.pdf (mnb.hu)

Megkezdődött a CSDR rendelet²⁴ átdolgozása, az ún. CSDR Refit

A 2020-as évtől kezdődően az Európai Bizottság a CSDR 75. cikke szerint, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) és a nemzeti illetékes hatóságok bevonásával kezdte meg a 2014. júliusa óta hatályos CSDR rendelet felülvizsgálatát. A felülvizsgálatot lezáró jelentésben kerültek azonosításra azok a főbb területek, ahol a CSDR módosítását javasolja az Európai Bizottság. A felülvizsgálat és a jelentés eredményeképpen az Európai Bizottság javaslatot tett a CSDR módosítására 2022. március 16-án. A CSDR javasolt módosításai leginkább a következőket jelentenék: egyszerűsödne a passzportálás a határon átnyúló szolgáltatások esetében azzal, hogy a jelenlegi engedélyezési eljárás helyett értesítési kötelezettség lenne a továbbiakban; kötelező felügyeleti kollégiumok jönnének létre a hatékonyabb felügyeleti munka elősegítése érdekében; a banki jellegű kiegészítő szolgáltatások nyújtása könnyítve lenne, például banki jellegű kiegészítő szolgáltatásokat nyújtó központi értéktárak nyújthatnának banki jellegű kiegészítő szolgáltatást nem nyújtó központi értéktáraknak ilyen jellegű szolgáltatásokat; a kiegyenlítési fegyelemre vonatkozó szabályok további módosítása, többek között a jelenlegi rendelkezések egyértelműbbé tételével (különösen a CSDR 7. cikke tekintetében); valamint a harmadik országbeli központi értéktárakra vonatkozó szabályok módosulnának azzal, hogy a szerzett jogok a továbbiakban nem állnának fent esetükben. Tekintettel arra, hogy a CSDR számos témát felölel, a továbbiakban a CSDR felülvizsgálatának módja is megváltozik, bizonyos időközönként és bizonyos részeire fókuszáltan fognak megtörténni a felülvizsgálatok, mivel így ez is módosulni fog a CSDR-ben. Az MNB, mint nemzeti illetékes hatóság, a továbbiakban is részt vesz a CSDR Refit kapcsán folyó szakértői munkában az ESMA Post-Trading Standing Committee (PTSC) álló bizottságában való részvételével.

Hatályba lépett a DLTR rendelet²⁵

2022. június 2-án megjelent az EU Hivatalos Lapjában a megosztott főkönyvi technológián (DLT-n²⁶) alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről szóló rendelet, az ún. DLTR. Az uniós pénzügyi szolgáltatási jogszabályok nem, illetve nehezen alkalmazhatók a DLT-re és a kriptoeszközökre, tekintettel arra, hogy tartalmaznak olyan rendelkezéseket, amelyek kizárhatják vagy korlátozhatják a DLT használatát, például az olyan DLT-technológiával történő eszközök kibocsátásában, kereskedésében, kiegyenlítésében és nyilvántartásában, amelyek pénzügyi eszköznek minősülnek. A DLTR lehetővé teszi a DLT-t használó piaci infrastruktúrák ideiglenes mentességét az uniós pénzügyi szolgáltatási jogszabályok (mint amilyen a MiFIR²⁷/MiFID II.²⁸ és a CSDR) bizonyos követelményei alól. A pénzügyi szolgáltatások bizonyos rendelkezései alól való mentesség egyedi kérelmek mentén választható a kérelmező piaci infrastruktúrák által a DLTR alapján. A mentesség amiatt szükséges, mert bizonyos rendelkezések nem, vagy korlátozottan teszik lehetővé a megosztott főkönyvi technológiára való alkalmazást. A mentesség tehát engedélyezési eljáráshoz kötött. A DLTR szerinti engedély megszerzése opcionális, a technológia bevezetését fontoló multilaterális kereskedési helyszíneknek (MTF) üzemeltetésére engedéllyel rendelkező befektetési vállalkozásoknak, piacműködtetőknél, továbbá központi értéktáraknak elérhető. A kísérleti, DLTR szabályozás hozzá kíván járulni a DLT-technológia kereskedési és kereskedés utáni folyamatokban való elterjesztésében, az abból fakadó tapasztalatok összegyűjtésében. A magyarországi székhelyű CSDR szerinti működéssel rendelkező központi értéktár, a KELER Központi Értéktár Zrt. számára így lehetséges DLTR alapján külön engedélyt igényelni az MNB-től, amennyiben szeretne DLT-alapú értékpapír-kiegyenlítési rendszert is üzemeltetni. Hasonlóképpen a hazai székhelyű MTF működtetők engedély birtokában DLT-alapú MTF-et üzemeltethetnek megvalósítva egyes értékpapírnak minősülő kriptoeszközök szabályozott kereskedelmét, és így azok társadalmi elfogadását.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

Az első félév során a jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 3 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, amelyek főként a pénzforgalmi MNB rendelet, valamint a pénzforgalmi törvény egyes előírásainak értelmezésére irányultak. Az MNB

²⁴ az Európai Unió belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. július 23-i 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

²⁵ a megosztott főkönyvi technológián alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről, valamint a 600/2014/EU és a 909/2014/EU rendelet, továbbá a 2014/65/EU irányelv módosításáról szóló 2022. május 30-i (EU) 2022/858 európai parlamenti és tanácsi rendelet

²⁶ megosztott főkönyvi technológia, angolul distributed ledger technology, röviden DLT

²⁷ a pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

²⁸ a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

a honlapján PSD2 rendelkezések értelmezésére indított „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon 2 témával kapcsolatban tette közzé új állásfoglalását, illetve részletes szakmai véleményét.

2022 első félévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben 4 új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében egy eljárás figyelmeztetéssel, két eljárás összesen hatvankilencmillió forint összegű bírsággal és intézkedések előírásával került lezárásra. Három vizsgálat során a határozatban előírt beszámolás határidőre megtörtént ezzel a jogszabálysértések megszüntetésére kerültek. További egy vizsgálat során az előírt beszámolás határidőre nem történt meg és az ügyfél határidő hosszabbítási kérelmet nyújtott be, amely elfogadásra került. A félév során egy pénzforgalmi intézmény esetében a vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében kétmillió forint összegű eljárási bírság került kiszabásra.

Előadások és konferenciák

Az MNB számára kiemelkedő jelentőséggel bír a lakossági fizetési szokásoknak, valamint a különböző fizetési módok használati arányának és az azok közötti döntés motivációinak a vizsgálata. Az MNB a lakosság fizetési szokásait egy átfogó négy²⁹ részes cikksorozatban mutatta be.

A fizetési módok társadalmi költségeit bemutató tanulmány főbb eredményeiről az MNB két részes cikksorozatot készített a Portfolio.hu³⁰ hírportálon.

Az Azonnali fizetési ökoszisztéma fejlesztése kapcsán részletes interjú jelent meg a Fintechzone.hu³¹ portálon.

2.6. NEMZETKÖZI TARTALÉKOK KEZELÉSE

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktörvényben rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékokat, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- állam tranzakciós devizaigényének biztosítása,
- devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,
- monetáris és árfolyam-politika támogatása (intervenciós kapacitás biztosítása).

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérése érdekében.

Az MNB nemzetközi tartalékainak állománya az időszak során mindvégig meghaladta a jegybank és a befektetők többsége által is kiemelten követett tartalékmutatókat. Ezek közül az MNB kiemelten figyeli a Guidotti-Greenspan szabályt annak érdekében, hogy a tartalékok biztonságosan meghaladják a rövid külső adósság szintjét.

²⁹ A bankszámla-lefedettség már nem akadályozza az elektronikus fizetés terjedését (vg.hu)

Már a lakosság 80 százaléka veszi igénybe az elektronikus fizetési lehetőségeket (vg.hu)

Az életkortól, a végzettségtől, a foglalkoztatottsági státuszunktól és a jövedelmünktől is függ az, hogy mivel fizetünk. De mennyire befolyásolják vajon? (vg.hu)

A lakosság fele szívesebben fizet(ne) elektronikusán (vg.hu)

³⁰ Kézpénz, kártya, átutalás – Hogyan változott az egyes fizetések társadalmi költsége az elmúlt évtizedben? – Portfolio.hu

Mennyibe kerülnek valójában a kézpénzes fizetések? – Portfolio.hu

³¹ Továbbfejlesztődik az azonnali fizetési ökoszisztéma. Újabb részleteket osztott meg az MNB | FinTechZone

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés támogatása, valamint a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása volt a legfontosabb az elmúlt félévben. Az Európai Uniótól érkező transferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi és elkövetkező években is forrásai a devizatartaléknak. A fenti tranzakciós célok kielégítése a vizsgált időszak során is megfelelően zajlott.

A tartalék nagysága

2022 első félévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 37,5 milliárd euro volt, ami 0,9 milliárd euro csökkenést jelent a 2021. év végi 38,4 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták leginkább az elmúlt félév során:

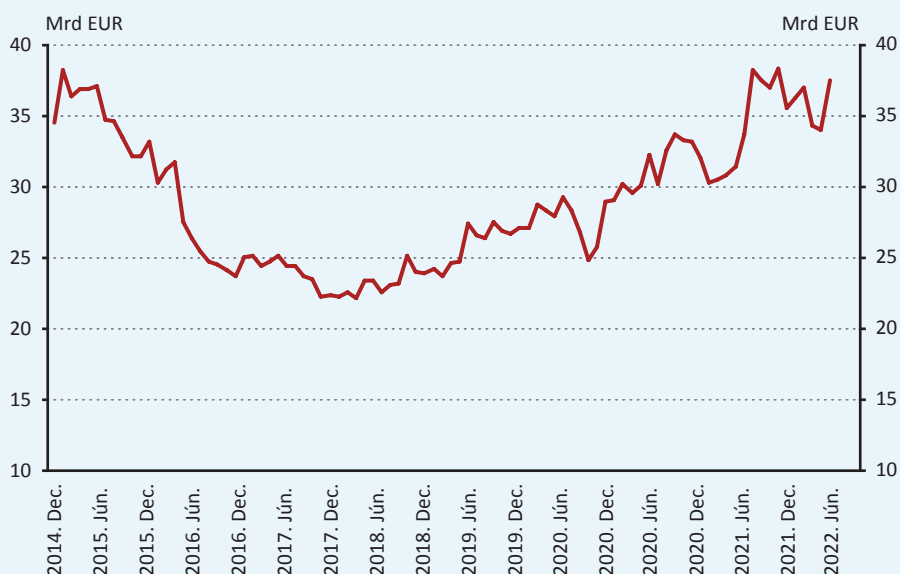
Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságtörlesztési célú tételei (többek között a márciusi és a júniusi letelepedési kötvénylejáratok, valamint a júniusi amerikai dollár kötvény visszavásárlás) illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai összességében mintegy 2,5 milliárd euróval mérsékeltek a devizatartalékokat.

A nem megújított forintlikviditást nyújtó swapokhoz, illetve a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának devizapiléréhez köthető pénzmozgások összesített hatása is csökkentő tényező volt nettó 1,2 milliárd euro értékben.

A tartalékok növekedése irányába hatottak az ÁKK által februárban kibocsátott Samurai kötvények, a júniusban kibocsátott 7, illetve 12 éves amerikai dollár, valamint 9 éves euro kötvények és a márciusban beérkező SURE hitel. Az Európai Bizottságtól ebben a félévben érkezett mintegy 2,2 milliárd euro összegű nettó transzfer.

A negyedévek végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött repo keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozásul szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés átmeneti csökkentő hatással volt a tartalékszint alakulására.

9. ábra
A devizatartalék nagyságának alakulása

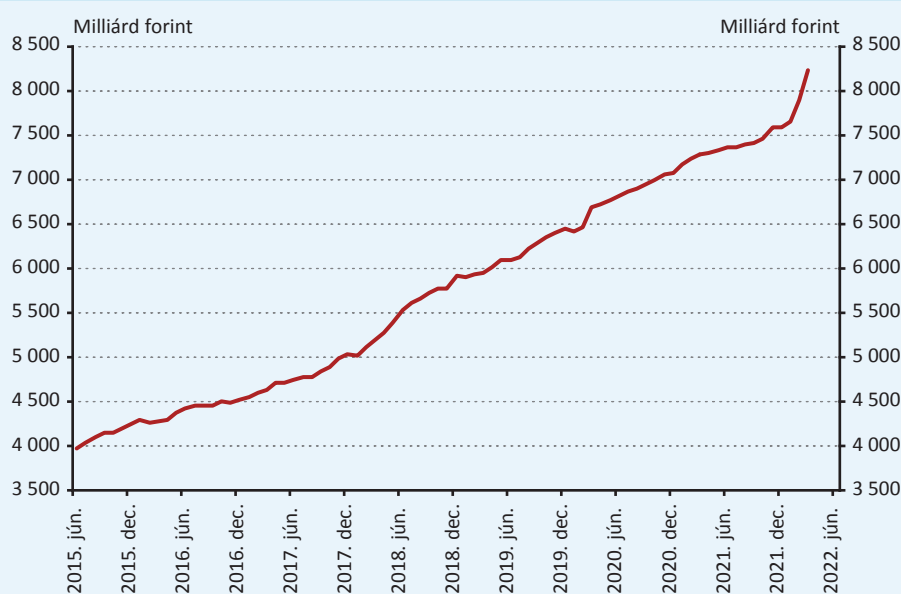
2.7. KÉSZPÉNZ-LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

A forgalomban lévő készpénz

2022 I. féléve során a forgalomban lévő készpénzállomány 551,8 milliárd forinttal nőtt az előző év azonos időszakához képest, június végére elérve a 8227,1 milliárd forintot. Február 25-től kezdődően – összefüggésben az orosz-ukrán háború kirobbanásával és az azt kísérő nagyfokú gazdasági bizonytalansággal – a jegybank mintegy két és fél héten keresztül, korábban nem tapasztalt, példátlan mértékű készpénzkereslettel szembesült, melyet március második felétől egészen május végéig tartó, enyhe konszolidáció követett. A növekedési ütem 2021 azonos időszakához képest 11,6%-ot (a forgalomból bevont, de még visszaváltható bankjegyek állományát is figyelembe véve 11,2%-ot) ért el, a szezonálisan igazított féléves bővülés pedig 7,6%-ot tett ki.

10. ábra

A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 8 126,1 milliárd forint, mennyisége 664,5 millió darab volt 2022. június 30-án. Ez értékben 12 százalékos, mennyiségét tekintve pedig 10 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A bővülés továbbra is elsősorban a 20 000 forintos címletre koncentrálódott, ugyanakkor jelentősen nőtt az 500 és az 1000 forintos címletű bankjegyek állománya is. A forgalomban lévő érmék értéke 87,7 milliárd forint, mennyisége 2 286,7 millió darab volt 2022. június végén. Ez értékben 5, mennyiségben 6 százalékos növekedést mutat 2021 azonos időszakának adataihoz képest. A forgalombővülés valamennyi érmecímletet egyenletesen érintette.

3. táblázat**A forgalomban lévő bankjegyek és érmék³²**

(2022. június 30-i és 2021. június 30-i adatok)

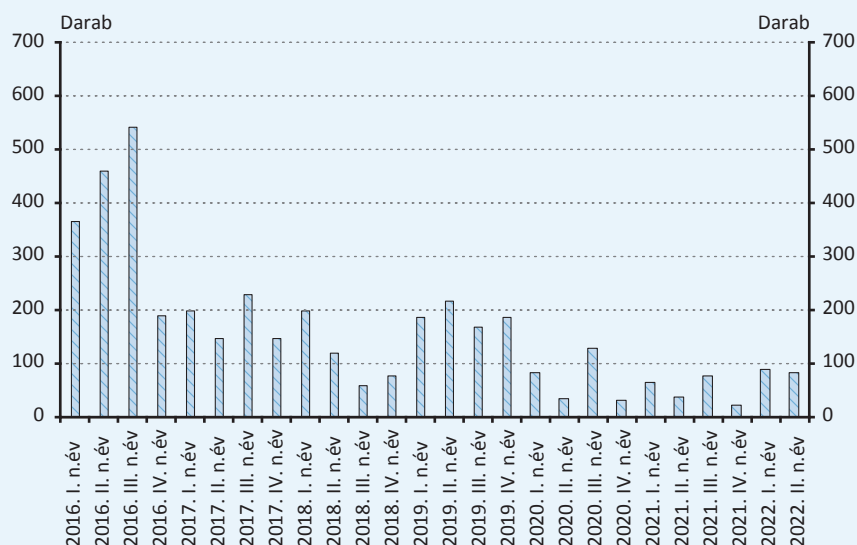
Bankjegyek	2022				2021			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	292,0	5 839,6	43,9	71,9	257,4	5 147,7	43,0	71,0
10 000 forint	198,0	1 979,8	29,8	24,4	184,3	1 842,8	31,0	25,0
5 000 forint	31,6	158,0	4,8	1,9	30,3	151,7	5,0	2,0
2 000 forint	24,6	49,3	3,7	0,6	23,3	46,7	4,0	1,0
1 000 forint	80,7	80,6	12,1	1,0	72,6	72,6	12,0	1,0
500 forint	37,6	18,8	5,7	0,2	33,7	16,8	5,0	0,0
Összesen	664,5	8126,1	100,0	100,0	601,6	7278,4	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	183,0	36,6	8,0	41,7	174,5	34,9	8,0	42,0
100 forint	230,1	23,0	10,1	26,2	219,5	21,9	10,0	26,0
50 forint	224,9	11,2	9,8	12,8	214,2	10,7	10,0	13,0
20 forint	419,9	8,4	18,4	9,6	396,3	7,9	18,0	10,0
10 forint	464,1	4,6	20,3	5,3	440,6	4,4	21,0	5,0
5 forint	764,7	3,8	33,4	4,4	717,3	3,6	33,0	4,0
Összesen	2 286,7	87,6	100,0	100,0	2 162,3	83,5	100,0	100,0

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

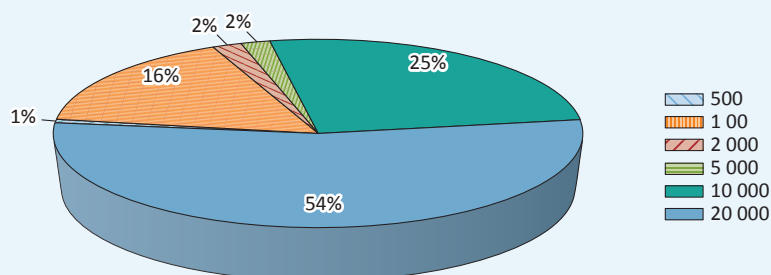
2022 I. félévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 169 darab forinthatamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kiemelten kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 és a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

³² A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

11. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

12. ábra
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2022. I. félévben

A jegybank szakértői 285 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 248 darab hamis euróbankjegyet vizsgáltak meg 2022 I. félévében.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmeket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket. 2022 első félévében az MNB hat tematikában 12 emlékérmét, egy témában pedig 100 forintos forgalmiarmerme-emlékváltozatot bocsátott ki.

Az emlékérmék ismeretterjesztő szerepének minél szélesebb körben való érvényesülése érdekében 2014 óta a nemesfém emlékérmék színesfém változata is kibocsátásra kerül, a nemesfém érmeképeivel megegyezően, de alacsonyabb névértékben. Az első félévben kibocsátott emlékérmék közül – rendhagyó módon, a tematika adottságaira alapozva – a II. András aranybulla arany és színesfém emlékérmék nem egymás változatai.

Emlékérme-kibocsátás – Az mRNS alapú vakcina alapjául szolgáló magyar találmány emlékérmé

A Magyar Nemzeti Bank „Az mRNS-alapú vakcinák alapjául szolgáló magyar találmány” megnevezéssel 15 000 Ft névértékű ezüst és 3000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2022. március 10-én. A csúcsára állított négyzet alakú emlékérmék a COVID-19 fertőzés elleni védekezésben jelentős szerepet játszó mRNS-alapú vakcinák kidolgozását lehetővé tevő felfedezés lényegét mutatják be, megnevezve a kutatásban kiemelkedő szerepet játszó magyar, amerikai és kanadai tudósokat is. Az emlékérméket Szilos András iparművész tervezte.

„Az mRNS-alapú vakcinák alapjául szolgáló magyar találmány” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15 000 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
Súly: 31,46 g
Méret: 38,61 x 38,61 mm
Verhető: 10 000 db tükörfényes (Proof)
Szél: sima

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
Súly: 38,50 g
Méret: 38,61 x 38,61 mm
Verhető: 15 000 db selyemfényes (BU)
Szél: sima

Emlékérme-kibocsátás – Nemes Nagy Ágnes emlékérmé

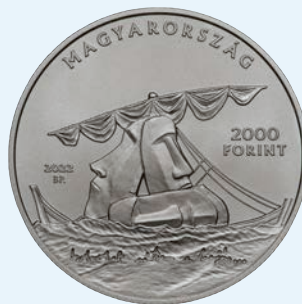
A Magyar Nemzeti Bank Nemes Nagy Ágnes születésének 100. évfordulója alkalmából 15 000 Ft névértékű ezüst és 2000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki a magyar költészet napján, 2022. április 11-én. A Kossuth- és József Attila-díjas költő, műfordító, esszéista előtt tisztelgő emlékérméket Pelcz Balázs szobrászművész tervezte.

„Nemes Nagy Ágnes” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15 000 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
Súly: 31,46 g
Átmérő: 38,61 mm
Verhető: 5000 db tükörfényes (Proof)
Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 2000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
Súly: 30,80 g
Átmérő: 38,61 mm
Verhető: 5000 db selyemfényes (BU)
Szél: recézett

Emlékérme-kibocsátás – Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem emlékérmé

A Magyar Nemzeti Bank a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem alapításának 240. évfordulója alkalmából 15 000 Ft névértékű ezüst és 2000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2022. április 20-án, melyet Szilos András iparművész tervezett.

„Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15 000 Forint

Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)

Súly: 31,46 g

Átmérő: 38,61 mm

Verhető: 5000 db tükörfényes (Proof)

Szél: finomrecézett szélfelirattal

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 2000 Forint

Anyag: színesfém (Cu75Ni25)

Súly: 30,80 g

Átmérő: 38,61 mm

Verhető: 5000 db selyemfényes (BU)

Szél: finomrecézett szélfelirattal

Emlékérme-kibocsátás – Lax Péter emlékérmé

A Magyar Nemzeti Bank új emlékérmé-sorozatát indított 2022. május 1-én, amely a magyar származású Wolf-díjas matematikusokra, illetve munkásságukra kívánja felhívni a figyelmet. A sorozat első eleme Lax Pétert, illetve életművét mutatja be, aki 35 évvel ezelőtt vette át az egyik legrangosabb nemzetközi matematikai elismerést, a matematikai Wolf-díjat az analízis és alkalmazott matematika területén elért kiemelkedő eredményeiért. A 7500 Ft névértékű ezüst, valamint 2000 Ft névértékű színesfém emlékérméket Horváth Andrea iparművész tervezte.

„Lax Péter” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 7 500 Forint

Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)

Súly: 12,50 g

Átmérő: 30 mm

Verhető: 4000 db tükörfényes (Proof)

Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 2000 Forint

Anyag: színesfém (Cu75Ni25)

Súly: 12,50 g

Átmérő: 30 mm

Verhető: 4000 db selyemfényes (BU)

Szél: recézett

Emlékérme-kibocsátás – II. András Aranybullája emlékérme

A Magyar Nemzeti Bank az Aranybulla kiadásának 800. évfordulója alkalmából „II. András Aranybullája” megnevezéssel 10 000 Ft névértékű miniarany és 5000 Ft névértékű – az Aranybulla pecsétjének eredeti méretével azonos – színesfém emlékérmet bocsátott ki 2022. május 20-án. A két emlékérme két önálló kibocsátás eltérő érmekeppel, azonban – a magyar emlékérme-kibocsátások körében kuriózumként – az arany emlékérme a színesfém emlékérme előoldalára – mintegy függőpecsétként – ráilleszthető. Az emlékérmeiket Endrődy Zoltán iparművész tervezte.

„II. András aranybullája” emlékérme

ARANY EMLÉKÉRME

Névérték: 10 000 Forint
Anyag és finomság: arany (Au .999)
Átmérő: 11 mm
Súly: 0,50 g
Verhető: 10 000 db verdefényes (VF)
Szél: sima

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 5000 Forint
Anyag: színesfém (Cu63Ni37)
Átmérő: 67 mm
Súly: 117,50 g
Verhető: 10 000 db patinázott
Szél: sima

Emlékérme-kibocsátás – Békésy György emlékérme

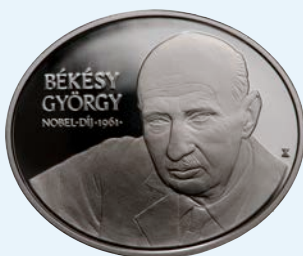
Békésy György, Nobel-díjas biofizikus tiszteletére 7500 Ft névértékű ezüst és 2000 Ft névértékű színesfém emlékérmet bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank 2022. június 3-án. A különleges, ovális alakú emlékérme a 2012-ben indult, magyar Nobel-díjasokat bemutató sorozat részeként jelennek meg. A kibocsátással a fél évszázada elhunyt tudós, illetve munkássága előtt tiszteleg a jegybank, aki 1961-ben „a belső fül csigájában létrejövő ingerületek fizikai mechanizmusának felfedezéséért” kapott fiziológiai és orvostudományi Nobel-díjat. Az emlékérmeik előoldalát Endrődy Zoltán iparművész, a hátoldalát Kovács Zoltán szobrászművész tervezte.

„Békésy György” emlékérme

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 7 500 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
Súly: 12,50 g
Méret: 30*25 mm ovális
Verhető: 4000 db tükörfényes (Proof)
Szél: sima

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 2000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
Súly: 10,30 g
Méret: 30*25 mm ovális
Verhető: 4000 db selyemfényes (BU)
Szél: sima

Forgalmiérme-émlékváltozat – Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont megnyitása alkalmából

A Magyar Nemzeti Bank a Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont hivatalos megnyitása alkalmából a 100 forintos forgalmi érme új émlékváltozatát bocsátotta ki 2022. március 16-án. A 2 millió példányban forgalomba kerülő érmével a pénzügyi tudatosság fontosságára, valamint a Pénzmúzeumra mint hiteles és közérthető ismeretanyag forrására kívánja felhívni a figyelmet a jegybank.

Az új 100 forintos bicolor érmék névértékes oldala megegyezik a jelenleg forgalomban lévő, azonos címletű forgalmi érme címletoldalával, a tematikus oldalon azonban a megszokott címerábrázolást új motívum váltja fel, melyet Gyuró Mónika tervezett.

100 Ft-os forgalmiérme-émlékváltozat a Pénzmúzeum és látogatóközpont megnyitása alkalmából

2.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. szerinti feladatai ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

Az MNB az általa készített monetáris, fizetésimérleg- és kapcsolódó állományi statisztikákat, pénzügyiszámla- és értékpapír-statisztikákat, felügyeleti, pénzforgalmi, fizetési rendszer statisztikákat, továbbá ár- és árfolyam-statisztikai, pénzügyi stabilitási, makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatokat tartalmazó idősorokat, statisztikai közleményeket és tájékoztatókat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára, a közzétett Publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez (a monetáris statisztikákhoz, a pénzügyiszámla-statisztikákhoz, valamint a fizetésimérleg- és külfölddel szembeni befektetésipozíció-statisztikákhoz) kapcsolódóan az MNB átfogó módszertani kiadványokat is megjelentet a honlapján ([Kiadványok \(mnb.hu\)](https://mnb.hu)). Emellett az MNB a szakstatisztikai sajtóközlemények publikálásakor az aktuális időszakra vonatkozó módszertani megjegyzéseit is közzéteszi.

Hitelregiszter (HITREG) adatgyűjtés

2022. I. félévében az egyedi szintű hiteladatokat tartalmazó HITREG adatszolgáltatás minőségellenőrzésének fő fókuszja az aggregált adatszolgáltatásokkal való egyezőségek vizsgálatára helyeződött a HITREG-ből történő publikációk, valamint egyes aggregált adatgyűjtések kiváltásának előkészítése érdekében. További lépések történtek a HITREG komplex minőségellenőrzési folyamatának fejlesztésére is.

A HITREG vonatkozásában további módosítási igények merültek fel a felügyeleti és az elemzői folyamatok támogatása, és az aggregált jelentésekkel történő konzisztencia megteremtése érdekében. Az újonnan bevezetendő adatmezőkkel részletesebb adatok fognak rendelkezésre állni többek között a cash-pool konstrukciókról, továbbá a zöld hitelezésről is. A pótlólagos adatigények bevezetésére a szektor kérésére – figyelembe véve a 2022. második negyedévtől életbe lépő

HITREG módosításokra³³ való felkészülés idő- és erőforrás-igényét, valamint a meglévő adatmezők intenzív minőségjavítása miatti feladatokat – egy negyedévvel később, 2023. I. negyedévtől kezdődően kerül sor a 18/2022. (V. 25.) MNB rendelet alapján.

Adatszolgáltatói Egyeztető Fórum

2022. I. félévben tovább folytatta tevékenységét a 2021-ben életre hívott Adatszolgáltatói Egyeztető Fórum, amelynek célja az MNB és a hitelintézeti szektor közötti stratégiai szintű párbeszéd előmozdítása. A Fórum tevékenysége négy munkacsoportra tagozódik. A Párhuzamos adatgyűjtések megszüntetése almunkacsoport munkája az analitikus hiteladatokkal azonos adattartalmú adatgyűjtések kiválthatóságának vizsgálatára irányul. Listázásra és priorizálásra kerültek a hitelekkel tartalmazó adatgyűjtések és megkezdődött a magas prioritású adatgyűjtések esetében a kiválthatóság módszertani, technológiai és időzírtési feltételeinek részletes vizsgálata. A munkacsoport tevékenysége során körvonalazódtak azok a banki jó gyakorlatok, amelyek az alapját jelentik a magas minőségű adatszolgáltatásokat eredményező, konzisztens adatszolgáltatási folyamatok kialakításának.

Az Adatszótár almunkacsoport a bankszektorban használt adatszótár megoldásokat és egy közös adatszótár kiépíthetőségét mérte fel, a Technikai almunkacsoport pedig a hitelintézeti adatszolgáltatások az adatszolgáltatói oldalról felmerülő technikai, folyamatszervezési kérdésekre dolgoz ki megoldást.

A Folyamataudit almunkacsoportban kidolgozásra került egy új MNB ajánlás a hitelintézeti adatszolgáltatások összeállítási folyamatának kialakításáról, működtetéséről, kereteiről és kontroll funkcióiról, valamint a kapcsolódó adatvagyon-gazdálkodási feladatokról, melynek nyilvános konzultációjára 2022. II. félévében kerül sor. Az új szabályozó eszköz hozzájárul majd a hitelintézetek egyre komplexebbé váló adatszolgáltatási kötelezettségeinek konzisztens és határidőre történő teljesítéséhez, az adatminőség további javításához.

Jegybanki statisztikák

A 2022. májusi vonatkozású idejű kamatstatisztikai publikáció közzétételétől kezdődően a háztartási betét adatok esetében az idősorokban külön kiemelésre kerülnek a lakossági betétekre vonatkozó adatok is. Így lehetővé vált az önálló vállalkozók nélküli, kizárólag a lakossági szektorra vonatkozó adatok elemzése. A 2022. első negyedévi adatközlés alkalmával tovább bővült a pénzügyi számlák statisztika, bekerültek a nem pénzügyi vállalatok egymás közötti derivatíva pozíciói és derivatívák miatt elhelyezett fedezeti betétek. A fejlesztést különösen indokolta, hogy 2020-ban növekedésnek indult, 2021-ben pedig megerősödött származékos ügyletek szerepe a hazai energia-kereskedők mérlegében. Az értékpapír statisztika területén 2 új publikáció jelent meg 2022 első félévében. Egyrészt megjelent a kibocsátott értékpapír-sorozatok hó végi darabszámát és a tárgyhónap során történt változását bemutató publikáció. Másrészt publikálásra kerültek a rezidensek tulajdonában levő, a külföldiek által kibocsátott értékpapírok adatai.

2022. márciusban mutatta be az MNB a 2020. évben végrehajtott háztartási vagyonfelmérés első eredményeit. A Miből élünk? elnevezésű lakossági adatfelvétel az EKB által koordinált és háromévente megszervezett Household Finance and Consumption Survey (HFCS) magyar változata. A háztartási vagyonfelmérés adatai megmutatják, hogy a magyarországi háztartások kezében levő pénzügyi és ingatlan vagyon hogyan oszlik meg olyan jellemzők alapján, mint az életkor, földrajzi régió, illetve képet kaphatunk arról, hogy mekkora a háztartások közötti vagyoni egyenlőtlenség.

2022 első félévében folytatódott a módszertani előkészítő munka a nemzetközi statisztikai módszertani szabványok: a nemzeti számlák kézikönyv (SNA), a fizetési mérleg kézikönyv (BPM) és a közvetlen külföldi befektetések referencia könyve (BD) megújításához. Az MNB munkatársai aktívan részt vállaltak az EKB, az IMF és az OECD által kezdeményezett, a felülvizsgálattal foglalkozó különböző nemzetközi munkacsoportok munkájában. A szakosodott munkacsoportok iránymutatásokat készítettek konkrét ajánlásokkal, amelyek globális konzultációk és megbeszélések tárgyát képezték. Az egyes témákhoz kérdőíves felmérések keretében összegyűjtötték a tagországok véleményét, tapasztalatait. A felmérés

³³ 59/2021. (XI. 24.) MNB rendelet

eredményei vezetik majd az IMF Fizetési Mérleg Bizottságát, az OECD Szakértői Bizottságát, illetve a nemzeti számlákkal foglalkozó tanácsadó csoportot a végső döntések meghozatalában a statisztikai változtatásokról.

Megvalósult az MNB Statisztikai Publikációs portáljának élesítése. Az új statisztikai honlapon megújult struktúrában, kibővült keresési lehetőségekkel, interaktívabb formában kerül sor a statisztikai idősorok, publikációk megjelenítésére.

Felügyeleti statisztikák

2022 első félévében kiemelt jelentőségű esemény volt a hitelintézeti szektorban a Magyar Bankholding csoport átalakulása (Budapest Bank beolvadásának, ill. MKB bankcsoport konszolidáció változás), ezen változás átvezetése az MNB felügyeleti adatbefogadó rendszereiben és az adatszolgáltatások folytonosságának biztosítása, egyeztetve az Európai Bankhatósággal (EBA) is. Megkezdődött a hitelintézetek szanalási adatainak továbbítása az EBA felé és elindult az IMF felé az új (kibővített) adatátadás a makroprudenciális mutatók publikálása céljából. Az MNB megkezdte a párhuzamos adatszolgáltatások felülvizsgálatát a bankszektor is bevonva, a 2023-as adatszolgáltatások tervezéséhez kapcsolódóan.

A biztosítói és pénztári szektor esetében az elrendelt felügyeleti adatszolgáltatások (2021. IV. negyedév, 2022. I. negyedév, 2021. év) az előírt határidőre beérkeztek a jelentésre kötelezett intézményektől. A negyedéves adatszolgáltatásokra épülő biztosítói és pénztári publikációk az első félév során, a publikációs határidőre rendben megjelentek az MNB honlapján. Folytatódott a 2022-től forgalmazható páneurópai nyugdíjtermékkel (PEPP) kapcsolatos, szakterületek közötti koordinációt igénylő, az új adatbefogadási és adatszolgáltatási folyamatokat biztosító munka. Megkezdődött és ütemezésének megfelelően halad az adatszolgáltatási rendeletek módosításához kapcsolódó munka.

A biztosítói szektor esetében befejeződött az európai szinten egységesen előírt felügyeleti adatszolgáltatások 2019-ben megkezdett, az Európai Biztosítási és Foglalkoztatási Nyugdíjpénztári Hatóság (EIOPA) által koordinált felülvizsgálata, melynek nyomán a következő időszakban megkezdhető a változásokra való felkészülés.

2022. első félévében a befektetési vállalkozásoknak első ízben kellett elkészíteni az új uniós szabályozási rendelet szerinti szavatolóőke adatszolgáltatásukat a 2022 első negyedévében publikált taxonómia szerint, melyet az MNB a tesztelesek során támogatott. Az alapkezelők európai szinten egységes adatszolgáltatásának javítása érdekében az MNB az Európai Értékpapírpiazi Hatósággal (ESMA-val) közösen adatminőség teszteket végzett. A tőkepiaci tranzakciójelentések (MIFIR) új validációs szabályai és nemzeti hatóságok közötti átadási szabályai bővítésre kerültek, amelyet az MNB és az adatszolgáltatók is sikerrel implementáltak, emellett januártól már az ESMA számára közvetlenül is továbbítja az MNB a tranzakciós jelentéseket.

Az MNB Statisztikai igazgatósága stratégiai feladatainak főbb eredményei

Folytatódott az MNB Statisztikai Igazgatóság 2020-2024-es stratégiája keretében kijelölt feladatainak a teljesítése. Ennek keretében az MNB munkatársai szakosodott munkacsoportokban járultak hozzá a Statisztikai igazgatóság stratégiai céljainak megvalósításához. A granulált adatszolgáltatások befogadási, elemzési és tárolási folyamatai felmérésre, az eredmények alapján pedig a kapcsolódó fejlesztési irányok meghatározásra kerültek az érintett informatikai rendszerek tekintetében. Az adatvagyongazdálkodás hatékonyságának növelése, valamint a nagyobb transzparencia biztosítása érdekében az érintett szervezeti egységek bevonásával megkezdődött az adatszolgáltatásokat érintő változásokat kezelő belső döntéshozó platform kialakítása és a kapcsolódó belső szabályozási keretrendszer elkészítése.

2022. harmadik negyedévre tervezettek az első olyan publikációk, amelyek a HITREG adatszolgáltatás adatállományának felhasználásával fognak elkészülni. A publikációk előkészítéseként a félév során az adatszolgáltatói szektorral közösen intenzív minőség ellenőrzési és javítási tevékenység folyt a publikációhoz szükséges adatkörök tekintetében, valamint az adatközlések technikai-technológiai előkészítése is megtörtént.

Több adatkör esetében is elkezdődött a gépi tanulós technológiák alkalmazása elsősorban az adatminőség további javítása érdekében.

2.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának meghatározó elemét képező Pallas Athéné Közgondolkodási Program megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. A kitűzött célok elérése érdekében az MNB az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés támogatása érdekében fejti ki tevékenységét. Az MNB és alapítványai által támogatott programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben a közreműködő intézményekkel létrejött partnerségi kapcsolatok révén valósulnak meg.

Az MNB a 2021/2022-es tanévben immár hatodik alkalommal hirdette meg a tevékenységéhez kapcsolódó gazdaságtudományi alap-, és mesterképzési szakokon az MNB kiválósági ösztöndíjprogramot. A 2021/2022-es tanévben 554 ösztöndíj került kiosztásra 24 magyarországi felsőoktatási intézményben. A 2021/22-es tanév második félévében valamennyi, a programban részt vevő felsőoktatási intézmény a tanulmányaik befejezése miatt kieső hallgató helyét sikeresen feltöltötte.

A jegybank számos, a gazdaságtudományi képzés fejlesztésére, a fenntartható pénzügyi, valamint közgazdasági műveltség növelésére irányuló egyetemi együttműködés megvalósításában vett részt. Az egyetemekkel való együttműködések keretében jelentős számú szakmai projekt valósult meg.

Az MNB kiemelt egyetemi partnereinek köre bővült a Budapesti Metropolitan Egyetemmel. A kiemelt intézmények közül a Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem, valamint a Neumann János Egyetem hallgatói részére rendszeres időközönként tanulmányi és esetversenyek kerültek meghirdetésre.

2015-től a jegybank szakmai közreműködésével, a tiszaroffi kistérség továbbtanulási ösztönzőjeként, a felsőoktatásban tanuló hallgatók támogatására ösztöndíjprogram került meghirdetésre „Tiszaroffi ösztöndíjpályázat” címmel. A program 2017-ben kibővült a középiskolai tanulók tanulmányainak támogatásával „Tiszaroffi Továbbtanulási Ösztöndíjpályázat” címmel. A 2021/2022-es tanév tavaszi félévében 54 egyetemista (köztük 5 doktorandusz) és 30 középiskolai tanuló részesült ösztöndíjban.

Az MNB és a TDK-ért Közhasznú Alapítvány közötti együttműködés 2022-ben is folytatódott, fő célja a pénzügyi tudatosság, valamint interdiszciplináris tudományterületek támogatása.

Az MNB által létrehozott Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat (PNTI)³⁴ keretében 18 iroda működik. A megyeszékhelyeken lévő irodák üzemeltetését a pénzügyi intézményektől és szolgáltatóktól független civil partnerek végzik. A PNTI-tanácsadók 2022. I. félévében több mint 14 ezer ügyet kezeltek, ami az előző év azonos időszakához képest 66%-os növekedést jelent. A változás hátterében többek között a Sberbank Magyarország Zrt. 2022. márciusi végelszámolása kapcsán az irodák szolgáltatása iránti érdeklődés bővülése áll. Az irodák az MNB szakmai iránymutatásával sikeresen kezelték a megkereséseket, melyek közül a legtöbb a bank végelszámolását érintette. Ezen túlmenően a Minősített Fogyasztóbarát termékekkel, valamint a végrehajtással kapcsolatos ügyekben volt a legaktívabb az érdeklődés. A PNTI ismertségének növelését 2022 márciusától internetes felületeken futó online kampány segítette, a Pénzügyi Navigátor program fogyasztóvédelmi³⁵, valamint a Családi Zöld Pénzügyek (CSZP)³⁶ tartalmai pedig az MNB közösségi média felületére is felkerültek.

Az MNB 2021 végén együttműködési megállapodást kötött a Családbarát Magyarország Központtal, melynek keretében a www.csalad.hu honlapon havi rendszerességgel fogyasztóvédelmi témák kerülnek feldolgozásra, gyakorlati tanácsokkal is szolgálva. Az első félévben feldolgozott témák között a családi költségvetés tervezése, a megfontolt számlaválasztás jelentősége, valamint a pénzügyek tudatos kezelése és a fenntarthatóság kapcsolata szerepelt.

³⁴ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/tanacsado-irodak>

³⁵ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem>

³⁶ <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/csaladi-zold-penzugyek>

Március 15-én nyitotta meg kapuit a Magyar Nemzeti Bank új Látogatóközpontja és Pénzmúzeuma a budapesti Széll Kálmán téren. A létesítménynek otthont adó egykori Postapalota műemléki védeltséget élvező épülete az elmúlt években teljes felújításon esett át, ezt követően került kialakításra a több mint 2400 m² alapterületű, Európában is egyedülálló pénztörténeti és pénzügyi edukációs kiállítótér. Az MNB a létesítmény megnyitásáról a 100 forintos forgalmi érme emlékváltozatának 2 millió példányos kibocsátásával is megemlékezett.

A Pénzmúzeum azzal a céllal született, hogy minden generáció számára érthető, átfogó képet adjon a pénz működési logikájáról, gazdasági és társadalmi szerepéről, illetve kultúrtörténetéről. A Magyar Nemzeti Bank – részben korábbi látogatóközpontjának tapasztalataira alapozva – olyan intézményt hozott létre, mely a pénzhez kötődő sokrétű ismeretanyagot nem a hagyományos múzeumi keretek között, hanem a játékok és személyes élmények nyelvén adja át a látogatóknak. A kiállítás az újszerű szemléletnek köszönhetően nem csak információkat közvetít a pénzről, hanem ahhoz is hozzájárul, hogy a vendégek saját maguk, közvetlen tapasztalatok révén jussanak el egy-egy felismeréshez.

A kiállítás a pénz világát öt csomópont mentén mutatja be, melyek a fizetőeszközök öt fő funkciója szerint tagolódnak. Az aranyról szóló bevezető térrészt követően a pénz értékmérő funkciójáról, majd a forgalmi eszköz, a fizetési eszköz, illetve a világpénz funkciókról szóló csomópontok következnek, végül a kiállítást a pénz kincsképző szerepéről és a szellemi tőke jelentőségéről szóló állomás zárja.

A Pénzmúzeumhoz kötődő szolgáltatások köre a Múzeumi világnapon mobilapplikációval is kibővült. Az új alkalmazás célja kettős: egyrészt egy új csatornát biztosít a Pénzmúzeummal és a pénzügyekkel kapcsolatos tartalmak megjelenítésére, az interaktív múzeumi élmény növelésére; másrészt egy innovatív lehetőség az újszerű blokklánc alapú technológia gyakorlati tesztelésére, amely keretében az MNB egy dedikált NFT (Non-Fungible Token, azaz nem helyettesíthető token) kibocsátási és érme regisztrálási platformot hozott létre, ami világszinten is újdonságnak számít.

2.10. AZ MNB EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

A Magyar Nemzeti Bank 2022. I. félévi eredménye 200,9 milliárd forint veszteség volt. Az I. félévben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a nemzetközi tartalékok monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, kockázatkezelési megfontolások, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek, valamint a jegybank likviditásnyújtó és növekedéstámogató eszközeinek alakulásával;
- a monetáris politikának a bankok likviditását és hitelezési tevékenységét támogató eszközei (NHP), illetve a vállalati szektor forrásbevonásának diverzifikálását, a vállalatikötvény-piac likviditásának növelését célzó NKP;
- a jegybanki eszközvásárlási programok (jelzáloglevél-vásárlási program);
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a devizaárfolyamok változása.

4. táblázat**Az MNB összevont eredménykimutatása***(milliárd forint)*

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-13,3	-295,2	-281,9
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-14,2	-254,6	-240,4
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	0,9	-40,6	-41,5
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	1,0	-12,8	-13,8
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	56,8	178,2	121,4
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-35,7	-71,1	-35,4
7	Eredmény (1+4+5+6)	8,8	-200,9	-209,7

*Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, céltartalék- és értékvesztés-képzés, jutalékból származó és egyéb eredmény.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 295,2 milliárd forint veszteség volt, ami 281,9 milliárd forinttal meghaladta a 2021. I. félévi veszteséget. A forint és a deviza kamateredmény egyaránt romlott. 2022. I. félévben a mérlegfőösszeg csak kismértékben bővült, a jegybanki programok közül csak a vállalati kötvényállomány, a jelzáloglevelek és a zöld otthon hitelek állománya emelkedett tovább.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 2022. I. félévben 254,6 milliárd forint veszteséget mutatott, az előző év azonos időszakához képest a veszteség 240,4 milliárd forinttal emelkedett. A jegybanki kamatemelések folytatódtak, az egyhetes betét kamata az év eleji 4 százalékról június végéig 7,75 százalékra nőtt. Az emelkedő kamatok következtében a kamatozó forintforrások (hitelintézetek egyhetes, preferenciális és egynapos betétei, kötelező tartalékok, költségvetés forint betétei) után fizetett kamatráfordítások mintegy 260 milliárd forinttal növekedtek. Ettől jelentősen elmaradt a kamatbevételek emelkedése. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény csökkenéséhez a hitelintézetekkel kötött kamatcsere-ügyletek – emelkedő piaci forintkamatok miatt bekövetkező – vesztesége is hozzájárult.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 2022. I. félévben 40,6 milliárd forint veszteség volt, ami a 2021. I. félévi nyereséghez képest 41,5 milliárd forintos eredményromlást jelentett. A nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek megközelítették az előző év azonos időszaki szintet, ez azt jelentette, hogy – a 2021. évi csökkenő tendencia után – 2022. I. félévben az emelkedő devizahozamok hatása már érvényesült a kamatbevételekben. A deviza kamatjellegű eredmény 41,9 milliárd forinttal romlott, ami nagyjából a tartalékhoz kapcsolódó határidős ügyleteknek a devizahozamok változása miatt kialakult veszteségéhez volt köthető.

A pénzügyi műveletek eredménye a forint és deviza értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. 2022. I. félévben a devizatartalék-kezelési tranzakciókhoz kapcsolódó értékpapír-eladásokon – a devizahozamok jelentős emelkedése következtében – veszteséget realizált az MNB, így a pénzügyi műveletek eredménye nettó 12,8 milliárd forint veszteséget mutatott.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását a forint hivatalos árfolyamának a bekerülési árfolyamtól való eltérése, valamint a devizaeladások volumene határozza meg. Az euro hivatalos és a bekerülési árfolyama közötti eltérés márciusban – az orosz-ukrán háború kitörésének hatására, a forint érdemi gyengülése miatt – átmenetileg megnőtt, majd a II. negyedévben fokozatos, árfolyamgyengülés következett be, a hivatalos és a bekerülési árfolyam közötti eltérés 50 forint körül ingadozott. A realizált árfolyamnyereség 121,4 milliárd forinttal 178,2 milliárd forintra emelkedett 2021 I. félévéhez képest.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalék és értékvesztés-képzést, -felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2022 I. félévében 71,1 milliárd forintot tettek ki, az előző év azonos időszakához képest 35,4 milliárd forinttal emelkedtek. A növekedés

a monetáris célú értékpapírok után prudenciális megfontolások alapján megképzett értékvesztéshez, ezen túl pedig a működési költségek növekedéséhez volt köthető.

5. táblázat

A saját tőke egyes elemei

(milliárd forint)

Megnevezés (Mérlegssor)	2021.12.31.	2022.06.30.	Változás
Saját tőke (XI.)	798,9	1025,8	226,9
ebből: Eredménytartalék (XI.2.)	208,3	151,2	-57,1
Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4.)	654,5	1266,9	612,4
Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka (XI.5.)	-16,8	-201,5	-184,7
Tárgydíszaki eredmény (XI.6.)	-57,1	-200,9	-143,8

A saját tőke állománya 2022. június 30-án 1025,8 milliárd forint volt. A saját tőke nagyságát a forintárfolyam kiegyenlítési tartalék egyenlegének változása növelte, a deviza értékpapírok kiegyenlítési tartalékának változása és az I. félévi veszteség csökkentette.

A forint hivatalos és átlagos bekerülési árfolyama közötti pozitív eltérés 2021. év végéhez képest emelkedett, így a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 612,4 milliárd forinttal magasabb lett, 2022. június 30-án 1266,9 milliárd forint volt.

2022. június 30-án a deviza-értékpapírok piaci értékelésük alapján 201,5 milliárd forint nem realizált veszteség keletkezett, ami az előző év végi szinthez képest 184,7 milliárd forintos csökkenést jelentett. A változás a devizahozamok emelkedésével függött össze, amelynek hatására az értékpapírok piaci ára alacsonyabb lett.

2.11. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatainak színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

6. táblázat

Az MNB 2022. I. félévi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2021. I. félévi tény	2022. I. félévi ütemezett terv (tartalék nélkül)	2022. I. félévi tény	Index (2022. I. félévi tény/2022. I. félévi ütemezett terv)	Index (2022. I. félévi tény/2021. I. félévi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	13 483	15 459	14 612	94,5	108,4
Banküzemi általános költségek	12 899	20 385	19 129	93,8	148,3
Összesen	26 382	35 844	33 741	94,1	127,9

A működési költségek 2022. I. félévi tényleges összege 33 741 millió forint, mely az ütemezett tervtől³⁷ 5,9 százalékkal marad el, a 2021 I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 27,9 százalékkal magasabb.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az üzemeltetési) költségeknél, továbbá a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett.

³⁷ Az ütemezett terv nem azonos az időarányos (havonként egyenlő összegekre osztott) tervvel, az a kiadások várható tényleges felmerülését alapul véve készül, az időbeli elhatárolásokat is figyelembe véve.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2022. I. félévi személyi jellegű ráfordítások (14 612 millió forint) az előző év azonos időszakának költségeit 8,4 százalékkal (1,1 milliárd forinttal) haladták meg.

Ennek hátterében egyrészt az üres álláshelyek betöltéséből adódóan az időszaki átlaglétszám 3,3 százalékos növekedése, továbbá a magas szaktudású munkavállalók hosszú távú biztosítása érdekében – az MNB igazgatóságának döntése alapján – a területi bértömegkeretek emelése áll (a bértömeggazdálkodás rendszerében), amely alapján a 2021. év ugyanezen időszakához képest 11,9 százalékos átlagbérnövekedés valósult meg. Ezen kívül – a járványhelyzetből adódó egyes megtakarítások mellett – hatást gyakorolt a ráfordítások alakulására a korábbi évekhez hasonlóan a munkavállalók részére megvalósult rendkívüli SZÉP-kártya kifizetés tavalyitól eltérő ütemezése.

Banküzemi általános költségek

A 2022. I. félévi banküzemi általános költségek (19 129 millió forint) a 2021. I. félévinél 48,3 százalékkal magasabbak.

Az *IT-költségek* az előző év ugyanezen időszakához képest 438 millió forinttal (15,6 százalékkal) növekedtek, döntően a már megvalósított informatikai beruházások (a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) általi többletköltségek hatásaként. Emelkedtek a számítástechnikai gépek javítási és karbantartási költségei, a hírszolgálati és adatátviteli díjak is, részben a vonatkozó felhasználói igények növekedése vagy előző évről történt áthúzóódása, részben az áremelkedések következtében.

2021 I. félévéhez viszonyítva 5 792 millió forinttal (153,8 százalékkal) emelkedtek az *üzemeltetési költségek*, ami túlnyomórészt az ingatlan költségeknél, ezen belül is elsősorban az ingatlanok bérleti díjainál, az ingatlanok anyag- és karbantartási (fenntartási) költségeinél, továbbá az őrzésvédelmi és a közüzemi költségeknél jelentkezett. A költségnövekedést elsősorban az új ingatlanok (MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum, MNB Budai Központ), a hozzájuk tartozó parkolók, valamint a Bölcs Vár egész évi bérlése, üzemeltetése és őrzésvédelme befolyásolta. (Ugyanakkor a Szabadság téri székházzal és a Krisztina krt. 39. sz. alatti bérelt ingatlannal kapcsolatos költségek a 2022-ben már nem merülnek fel.) A többi ingatlan esetében is növekedtek az üzemeltetési költségek az MNB-Ingatlan Kft.-vel közös közbeszerzési eljárás keretében 2021 IV. negyedévében lezárult pályázat következményeként, illetve az elektromos áramszolgáltatás új szerződés szerinti díjának lényeges emelkedése miatt.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2022. I. félévi összege 10,7 százalékkal (289 millió forinttal) emelkedett az előző év hasonló időszakához képest, ami döntően a 2021 II. felében aktivált tárgyi eszközök és immateriális javak, továbbá a 2022 I. félévében megvalósult informatikai beruházások értékére vezethető vissza.

A 2022. I. félévi *egyéb költségek* 8,0 százalékkal (298 millió forinttal) csökkentek az előző év I. félévi kiadásaihoz viszonyítva. Ez főként abból fakad, hogy a 2021. évi kommunikációs költségek egy része egyszeri kiadás volt, egy része pedig 2022 I. félévében a korábbiaknál alacsonyabb értékben merült fel. Emelkedtek viszont a konferenciákkal kapcsolatos, az oktatási és az egyéb vegyes költségek.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke – amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa – csökkent, mivel a saját erőforrásból megvalósított informatikai fejlesztések teljesítményszámlálásának értéke elmaradt az előző év hasonló időszakának összegétől.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve az eszközök mennyiségi és minőségi színvonalának biztosítása érdekében különböző fejlesztési projektek, eszközbeszerzések szükségesek. A beruházások 2022. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 12 738 millió forint. 2022 I. félévében a beruházásokhoz kötődő kifizetés összege 2 696 millió forint.

A 2022. I. félévi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött. Az időszakban az MNB Microsoft licenceket, munkaállomásokat vásárolt, ezen kívül jelentős kiadást jelentettek a folyamatban lévő szoftverfejlesztések részkifizetései is.

A kommunikációs beruházások részeként a vizsgált időszakban elkészültek a Pénzügyi tudástár Programhoz kapcsolódó, pénzügyi tudatosság növelését szolgáló kisfilmek.

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

AMI-SeCo NSG: Advisory Group on Market Infrastructures for Securities and Collateral, National Stakeholder Group, Értékpapír- és biztosítékkézelési pénzügyi infrastruktúrák tanácsadó testülete, Nemzeti érintetti csoport

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

CSDR rendelet: az Európai Unión belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. július 23-i 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

CSOK: Családi Otthontermelési Kedvezmény

DLT: megosztott főkönyvi technológia, angolul distributed ledger technology

DLTR rendelet: a megosztott főkönyvi technológián alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről, valamint a 600/2014/EU és a 909/2014/EU rendelet, továbbá a 2014/65/EU irányelv módosításáról szóló 2022. május 30-i (EU) 2022/858 európai parlamenti és tanácsi rendelet

EBA: Európai Bankhatóság (European Banking Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ESMA: Európai Értékpapírpiazi Hatóság (European Securities and Markets Authority)

HFM: Hitelfedezeti mutató

JMM: Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató

JTM: Jövedelemarányos törlesztési mutató

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KESZ: Kincstári Egységes Számla

MFL: Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel

MiFID II: a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

MiFIR: a pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

MREL-követelmény: a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL- Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities)

MSZVK Zrt.: MSZVK Magyar Szanalási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság

NHP: Növekedési Hitelprogram

NKP: Növekedési Kötvényprogram

NPL: Nemeteljesítő hitel

SRB: Egységes Szanalási Testület (Single Resolution Board)

SZKP: Széchenyi Kártya Program

TMM: Tőkeegyelelési mutató

ZOP: Zöld Otthon Program

FOGALMAK MAGYARÁZATA

Devizafutures: olyan tőzsdai ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott deviza.

Devizaswapügylet: olyan — általában rövid lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserelését foglalja magában.

FinTech: A FinTech olyan technológia vezérelte pénzügyi innováció, amely új üzleti modelleket, alkalmazásokat vagy termékeket eredményezhet és jelentős hatással lehet a pénzügyi piacokra és intézményekre, valamint magukra a pénzügyi szolgáltatásokra is.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

Kamatozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan — általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és — bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított — változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok. Amennyiben a kiegyenlítési tartalékok összege év végén negatív és a negatív egyenleg meghaladja az eredménytartalék és a tárgyévi eredmény pozitív összegét, akkor a különbözetet a központi költségvetés a tárgyévet követő év március 31-ig az eredménytartalék javára megtéríti. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

NFT: Az NFT (non-fungible token) egy olyan digitális eszköz, amely a blokklánc technológia segítségével egy digitális tartalom tulajdonjogát testesíti meg. Minden NFT egyedi sorozatszámmal rendelkezik, ami alapján egyértelműen beazonosítható.

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára — amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot — mindez kötelezettségként értelmezendő.

MBS (Mortgage-Backed Security): jelzáloggal fedezett értékpapír

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítósos repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

TBA (To Be Announced) ügylet: származékos ügylet, melynek alapja MBS értékpapír

B) rész
A Magyar Nemzeti Bank
2022 I. félévi beszámolója

1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2021.12.31.	2022.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	10 953 788	11 045 990	92 202
3.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	3 302 769	3 314 434	11 665
3.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	6 309 756	6 164 491	-145 265
3.10.	3. Egyéb követelések	1 341 263	1 567 065	225 802
	II. Követelések devizában	14 932 652	15 785 103	852 451
3.9.	1. Arany- és devizatartalék	14 141 134	14 846 258	705 124
3.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
3.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	36 723	32 113	-4 610
3.10.	4. Egyéb devizakövetelések	754 795	906 732	151 937
	III. Banküzemi eszközök	261 805	268 359	6 554
3.12.	ebből: Befektetett eszközök	259 464	264 690	5 226
3.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	159 177	192 256	33 079
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	26 307 422	27 291 708	984 286
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2021.12.31.	2022.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	19 404 098	19 989 311	585 213
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	1 356 350	1 872 361	516 011
3.7.	2. Hitelintézetek betétei	8 475 400	7 930 685	-544 715
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	7 675 234	8 227 057	551 823
3.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	1 897 114	1 959 208	62 094
	VII. Kötelezettségek devizában	5 917 948	6 081 881	163 933
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	578 047	1 081 183	503 136
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	211 592	142 621	-68 971
3.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	5 128 309	4 858 077	-270 232
3.13.	VIII. Céltartalék	1 111	1 882	771
	IX. Banküzem egyéb forrásai	120 184	113 305	-6 879
3.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	65 179	79 532	14 353
3.15.	XI. Saját tőke	798 902	1 025 797	226 895
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	208 333	151 239	-57 094
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
3.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	654 452	1 266 904	612 452
3.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-16 789	-201 489	-184 700
	6. Tárgyévi eredmény*	-57 094	-200 857	-143 763
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	26 307 422	27 291 708	984 286

*A tárgyévi eredmény 2021. december 31-re vonatkozóan az éves eredményt, 2022. június 30. tekintetében a féléves eredményt tartalmazza.

Budapest, 2022. szeptember 28.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2021. I. félév	2022. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	56 556	101 268	44 712
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	24 494	45 016	20 522
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	18 202	24 586	6 384
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	8 368	27 270	18 902
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	5 492	4 396	-1 096
3.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	106 896	117 075	10 179
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	30 915	30 544	-371
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-29	-24	5
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	76 010	86 555	10 545
3.19.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	61 207	179 780	118 573
3.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	8 125	549	-7 576
3.21.	V. Egyéb bevételek	12 264	16 871	4 607
	1. Jutalékbevételek	715	1 245	530
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	829	3 603	2 774
3.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	10 720	12 023	1 303
3.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	151	183	32
3.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	41	0	-41
3.24.	VIII. Banküzem bevételei	108	239	131
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	245 348	415 965	170 617
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2021. I. félév	2022. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	70 778	355 874	285 096
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	4 769	27 091	22 322
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	55 141	290 306	235 165
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	22	4 232	4 210
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	10 846	34 245	23 399
3.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	106 035	157 647	51 612
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	-2 122	-1 467	655
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-235	-513	-278
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	3 444	2 228	-1 216
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	104 948	157 399	52 451
3.19.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	4 372	1 573	-2 799
3.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 960	6 501	541
3.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	7 088	13 383	6 295
3.21.	XV. Egyéb ráfordítások	4 550	4 904	354
	1. Jutalékráfordítások	1 100	1 370	270
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 450	3 534	84
3.13.	XVI. Céltartalékképzés	170	954	784
3.13.	XVII. Értékvesztés	11 014	41 712	30 698
3.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	26 532	34 274	7 742
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	236 499	616 822	380 323
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	8 849	-200 857	-209 706

Budapest, 2022. szeptember 28.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. Kiegészítő melléklet

3.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam (részvényes), a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) gyakorolja.

Az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja 2004. május 1-től, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNBr.) keretei közt alakítja ki.

Az alábbiakban az MNB számviteli rendszere, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályai kerülnek röviden bemutatásra a féléves beszámoló vonatkozásában.

3.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNBr. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztést, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalékot.

A mérlegkészítés időpontja a féléves beszámoló tekintetében a tárgydőszakot követő hónap 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2022. július 21. volt.

Az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést magyar nyelven nyilvánosságra hozza az internetes honlapján. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

A féléves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 194599.

3.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

Központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéset az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A jelzálogleveleket, valamint az állami készfizető kezesség mellett – hitelintézetek által – kibocsátott kötvényeket a hitelintézeti követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkel különbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A Növekedési Hitelprogram (NHP, NHP+ és NHP ZOP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek fedezet (értékpapír, nagyvállalati hitelkövetelés) mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A vállalati kötvényeket az egyéb követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkel különbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások, illetve adatszolgáltatások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és az MNBtv.-ben meghatározott támogatási célokra felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Követelések minősítése

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

A hitelintézetekkel szembeni, valamint az egyéb követeléseket — az MNB minősítési szabályzatában rögzítetteknek megfelelően — minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni, ha a követelés könyv szerinti értéke magasabb, mint a minősítés alapján várható megtérülési érték. Kivételt képeznek ez alól azok a követelések, amelyek piaci értékelés alá esnek, továbbá a kizárólag fedezet ellenében nyújtott monetáris politikai eszköztár részét képező követelések.

A monetáris céllal vásárolt, forintban kibocsátott értékpapírokat — az állampapírok, valamint az állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények kivételével — a követelésekre vonatkozó szabályok szerint minősíteni kell, és a veszteségek kockázatának mértékével arányos értékvesztést kell rájuk elszámolni. A monetáris célú egyéb forint értékpapírok (jelzáloglevélek, vállalati kötvények) minősítése portfólióként (forgatási célú, lejáratig tartott) elkülönítve történik. A forgatási célú értékpapír esetén az értékvesztés szükséges mértéke a könyv szerinti érték és a piaci érték veszteségjellegű különbözete, amennyiben az tartósan mutatkozik és jelentős. A lejáratig tartott portfólió esetén az értékvesztésképzés módszertana a nemteljesítés valószínűségére és a nemteljesítés esetén várható veszteségre épül a jelentős küszöb elhagyása mellett.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét (ideértve az MNBr. alapján devizaként kimutatott jegybanki célú nemesfémkészletét) és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy deviza-követelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, valamint az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, amíg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben vett) csökkenése keletkeztet. A realizált eredmény a nettó devizapozíció-változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott ár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát az adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgy napja.

A külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügyletkez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivetn a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek. Makroszintű fedezésnek minősülnek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet beállítását célzó devizaügyletek, továbbá a kamatozó eszközök és források összesített átlagos hátralévő futamidejét (durationját) abszolút értékben csökkentő ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – negyedévente az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérleg sorokon kerülnek kimutatásra a következők:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2022.06.30.
Vagyoni értékű jogok	14,5–17
Szellemi termékek	10–50
Vagyonkezelt és saját tulajdonban lévő épületek	2–3
Járművek (gépkocsik)*	20
Híradástechnikai eszközök, irodai eszközök, gépek	10–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	5–50
Számítástechnikai berendezések	13–33
Emissziós gépek	5–50
Műszerek, mérőeszközök	20
Bankbiztonsági eszközök	2–50
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–50

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

3.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2022. I. FÉLÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2022 I. félévében az MNB-nek 200,9 milliárd forint vesztesége keletkezett. A kamat- és kamatjellegű veszteség emelkedését a magasabb árfolyamnyereség csak részben ellensúlyozta. Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2022. június 30-án 27 291,7 milliárd forint volt, ami 984,3 milliárd forinttal volt magasabb 2021 végéhez képest.

Eszközoldalon az arany-és devizatartalék állományának árfolyamváltozáshoz köthető növekedése járult hozzá jelentős mértékben a mérlegfőösszeg emelkedéséhez. Az eszközvásárlási programok közül az NKP keretében történő kötvényszerzés növelte, az NHP-hitelek állományának csökkenése mérsékelte a mérlegfőösszeget. Forrásoldalon emelkedett a költségvetés forintbetét állománya, valamint tovább bővült a forgalomban lévő készpénz állománya is. Ezzel szemben csökkent a bankok forintbetét állománya, a bankszámlabetétek csökkenését részben ellensúlyozta az egyhetes betétek növekedése. A devizaforrások emelkedésére kihatott a központi költségvetés devizabetét állományának bővülése, valamint az egyéb devizakötelezettségek és hitelintézeti devizabetétek csökkenése. A jegybank saját tőkéje növekedett, változása a kiegyenlítési tartalékok összevont egyenlegének növekedéséből és a 2022. I. félév veszteségéből tevődött össze.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredményen 295,2 milliárd forint veszteség képződött 2022 I. felében, ami 281,8 milliárd forinttal magasabb a 2021. I. félévi veszteségnél. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény 254,6 milliárd forint veszteséget mutatott, 240,4 milliárd forinttal haladta meg a 2021 azonos időszakában elért veszteséget. Ez jelentős részben abból adódott, hogy a jegybanki alapkamat emeléséhez kötődően megemelkedtek a forintlikviditás lekötéséhez igénybe vett instrumentumok (egyhetes betétek, preferenciális betétek) után fizetett kamatok. A veszteség növekedésének másik oka, hogy a hitelintézetekkel kötött kamatswap ügyletek eredménye negatívba fordult a két időszak között. A deviza kamat- és kamatjellegű veszteség 40,6 milliárd forint volt, 41,4 milliárd forinttal kevesebb, mint 2021 azonos időszakában, mivel a tartalékok kockázatának fedezésére kötött határidős ügyletek eredménye – a devizahozamok emelkedése miatt – kedvezőtlenül alakult.

2022 első felében továbbra is meghatározó eredménytétel volt a devizaárfolyam-változásból származó eredmény, amelynek alakulását részben a devizaeladások volumene, részben a forint hivatalos árfolyamának és bekerülési árfolyamának eltérése határozza meg. A realizált árfolyamnyereség jelentősen emelkedett a vizsgált időszakok között, a 2021 I. felében keletkezett 56,8 milliárd forint nyereséghez képest 2022 első hat hónapjában – érdemben magasabb – 178,2 milliárd forint realizálódott. Ehhez a forint árfolyamának gyengülése, valamint a 2021. I. félévinél magasabb konverziós mennyiség egyaránt hozzájárult.

Az eredményre ható tényezőkről lásd még az Üzleti jelentés 2.10. fejezetét.

3.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	0	0	0
	1—5 éven belüli lejáratú államkötvények	175 623	179 424	3 801
	5 éven túli lejáratú államkötvények	3 127 146	3 135 010	7 864
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	3 302 769	3 314 434	11 665

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor egyenlege csak kismértékben nőtt, 2022. június végén 3314,4 milliárd forint volt. A növekedés a végelszámolás alá került Sberbank NHP-hiteleinek felmondásakor fedezetként elvont állampapír-állományhoz köthető. A fix kamatozású, jellemzően hosszú lejáratú állampapírok állománya 2021 végéhez képest névértéken 15,8 milliárd forinttal nőtt, a kapcsolódó bekerüléskori pozitív árfolyam-különbözet 4,1 milliárd forinttal lett alacsonyabb. A portfólióban lévő állampapírok túlnyomó többsége 5 éven túli lejáratú, melyeket a jegybank lejáratig kíván tartani.

3.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2021 végén, sem 2022. június 30-án nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizawapügyletek nettó egyenlege kötelezettséget mutatott, így a központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségeknél került kimutatásra (lásd 3.5. pont).

3.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	1 355 080	1 870 385	515 305
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	234	192	-42
	Közszektor azonnali számla	978	1 726	748
	Egyéb	58	58	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei	1 356 350	1 872 361	516 011

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya 516 milliárd forinttal 1872,4 milliárd forintra emelkedett 2022. június 30-ra. A változás alapvetően a KESZ állományában következett be, melynek alakulását költségvetési és finanszírozási folyamatok indokolták. Az állomáynövekedéshez hozzájárult az is, hogy az ÁKK a júniusi devizakötvény-kibocsátásból származó deviza jelentős részét forintra konvertálta. Az azonnali számla egyenlege 0,7 milliárd forinttal emelkedett.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	Központi költségvetés devizabetétei	345 521	720 590	375 069
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizawapok	232 526	360 593	128 067
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	578 047	1 081 183	503 136

A központi költségvetés devizabetéteinek devizawapokkal összesített állománya 2022. június 30-án 1081,2 milliárd forint volt, ami 503,1 milliárd forint növekedést jelentett a 2021 végi állományhoz képest. Ezen belül az állami devizabetétek állománya 375,1 milliárd forinttal emelkedett. A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között csak az euro/dollár kamatozó devizawap-ügyleteknek volt nyitott állománya a vizsgált időpontokban.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	- 1 éven belüli	345 521	802 396	456 875
	- 1-5 éves	191 070	215 597	24 527
	- 5 éven túli	41 456	63 190	21 734
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	578 047	1 081 183	503 136

3.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
I.1.–VI.1.	Nettó forintpozíció	1 946 419	1 442 073	-504 346
II.2.–VII.1.	Nettó devizapozíció	-578 047	-1 081 183	-503 136
	Összesen	1 368 372	360 890	-1 007 482

3.7. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	NHP refinanszírozási hitelek	2 865 189	2 693 134	-172 055
	Jelzáloglevelek	671 415	695 015	23 600
	Fedezett hitelek	2 623 373	2 623 373	0
	Állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények	153 005	153 057	52
	Egyéb hitelintézeti követelések	5 252	9 913	4 661
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	6 318 234	6 174 492	-143 742
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-8 478	-10 001	-1 523
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	6 309 756	6 164 491	-145 265

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések állománya 2022. június 30-án 6164,5 milliárd forint volt, 2021 végéhez képest 145,3 milliárd forinttal csökkent. Az NHP-hitelek állománya összességében 172,1 milliárd forinttal lett alacsonyabb, lejáratokból adódóan 172,6 milliárd forinttal csökkent az állomány. A 2021 októberében indított NHP Zöld Otthon Program keretében igénybe vett (már lehívott) hitelek állománya 82,7 milliárd forinttal 90 milliárd forintra emelkedett június végére. A Sberbank hiteleinek felmondása miatt további 82,2 milliárd forinttal csökkent az állomány, melyből a fedezetként elvont értékpapírok (állampapírok, diszkontkincstárjegyek és NKP-kötvények) összesített állományának levonása után fennmaradó 4,7 milliárd forintos különbözet mint lejárt jegybanki követelés az Egyéb hitelintézeti követelések állományát növelte. A jelzáloglevelek állománya – két lejáratától eltekintve – a Zöld jelzáloglevél-vásárlási program és a jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében történt vásárlások hatására tovább bővült az I. félévben.

A hitelintézetekkel szembeni bruttó forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.06.30.	
- lejárt	5 252	9 913	4 661
- 1 éven belüli	196 698	435 870	239 172
- 1-5 éves	4 514 839	4 117 321	-397 518
- 5 éven túli	1 601 445	1 611 388	9 943
Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések	6 318 234	6 174 492	-143 742

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	1 369 371	82 724	-1 286 647
	Egynapos betétek	570 690	527 489	-43 201
	Egyhetes betétek	6 447 280	7 262 800	815 520
	Azonnali számla	88 059	57 672	-30 387
VI.2.	Hitelintézetek betétei	8 475 400	7 930 685	-544 715

A likviditást lekötő hitelintézeti forintbetétek állománya 2021 végéhez képest 544,7 milliárd forinttal 7930,7 milliárd forintra mérséklődött június 30-ra. A félév során a betétek állományában átrendeződés történt. Az egyhetes betétek állománya 815,5 milliárd forinttal 7262,8 milliárd forintra bővült, mivel ide áramlott a preferenciális betétek megszűnése miatt felszabaduló forintlikviditás nagy része. A preferenciális betétek állománya az áprilisi kivezetéssel 1163,1 milliárd forinttal csökkent. A kötelező tartalékot és a marginbetéteket tartalmazó bankszámlabetétek összevont állománya 123,6 milliárd forinttal, az azonnali számla egyenlege 30,4 milliárd forinttal lett kevesebb. Az egynapos betétek állománya szintén mérséklődött az év végi 570,7 milliárd forintról 527,5 milliárd forintra.

3.8. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
I.2.–VI.2.	Nettó forintpozíció	-2 165 644	-1 766 194	399 450
II.3.–VII.2.	Nettó devizapozíció	-174 869	-110 508	64 361
	Összesen	-2 340 513	-1 876 702	463 811

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek összességében 463,8 milliárd forinttal 1876,7 milliárd forintra csökkentek 2022 I. félévének végére.

Ezen belül a nettó forintkötelezettségek változtak nagyobb mértékben, 399,4 milliárd forinttal (lásd 3.7. pont).

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizapozíció 64,4 milliárd forinttal javult 2021 végéhez képest, 2022. június 30-án 110,5 milliárd forint volt a nettó kötelezettségek állománya. Ezen belül az MNB-nél elhelyezett devizabetétek csökkenése és a hitelintézetekkel kötött devizaswap-ügyletek összesített állományváltozása javította, míg a hitelintézeteknél elhelyezett devizabetétek csökkenése rontotta a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	- 1 éven belüli	20 306	9 863	-10 443
	- 1—5 éves	4 209	7 228	3 019
	- 5 éven túli	12 208	15 022	2 814
II.3.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	36 723	32 113	-4 610
	- 1 éven belüli	211 592	142 621	-68 971
	- 1—5 éves	0	0	0
	- 5 éven túli	0	0	0
VII.2.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek	211 592	142 621	-68 971
II.3.-VII.2.	Nettó devizapozíció	-174 869	-110 508	64 361

3.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	Aranykészlet	1 799 194	2 096 608	297 414
	IMF szabad kvóta	137 296	152 542	15 246
	Devizabetét	4 044 768	5 169 013	1 124 245
	Deviza-értékpapírok	8 143 037	7 428 095	-714 942
	Deviza-repoügyletek állománya	16 839	0	-16 839
II.1.	Arany- és devizatartalék	14 141 134	14 846 258	705 124

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2022. június 30-án 14 846,3 milliárd forint volt, ami 705,1 milliárd forinttal haladta meg az előző év végi állományt az árfolyamváltozáshoz köthetően. Ugyanakkor a tartalék euróban kifejezett állománya mérséklődött (0,9 milliárd euróval 37,4 milliárd euróra). A tartalék állományát növelték az állami devizakötvény kibocsátások, az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek, valamint a keresztárfolyamok változása. A 2022. június végén meghirdetett euro-likviditást nyújtó swaptenderek és azok finanszírozása átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására. Ezzel szemben az ÁKK adósságtörlesztési célú kifizetései, a MÁK nettó devizakiadásai, valamint a hitelintézeteknek forintlikviditást nyújtó finomhangoló devizaswapok lejáratára miatt csökkent a tartalék állománya.

A deviza-értékpapírok 2022. június 30-i állományából 1008,4 milliárd forint értéket (összesen 13,6 százalékot) képviseltek a külső vagyongazdálkodóknak adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

3.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	1 440 453	1 706 444	265 991
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-99 190	-139 379	-40 189
I.3.	Egyéb forintkövetelések	1 341 263	1 567 065	225 802

Az egyéb bruttó forintkövetelések összevont egyenlege 2022. június 30-án 1706,4 milliárd forintot mutatott, melynek 99 százalékát a monetáris politikai eszköztár részeként történő jegybanki értékpapír-vásárlások alkották. A felügyeleti tevékenységből származó követelések állománya 9,6 milliárd forint volt a félév végén, melynek 98,6 százalékára — az MNB minősítési szabályzatának megfelelően — értékvesztés került elszámolásra. Az egyéb forintkövetelések értékvesztése sor emellett tartalmazza az értékpapírokra képzett értékvesztést is, amely az állomány tekintetében 8,3 százalékos mértéket jelent. Az MNB által munkavállalóinak nyújtott személyi kölcsönök és kamatkedvezményes lakáskölcsönök együttes állománya 5,8 milliárd forint volt 2022. június végén.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	747 072	830 029	82 957
	Külföldi fedezeti ügyletek*	6 806	76 190	69 384
	Egyéb	917	513	-404
II.4.	Egyéb devizakövetelések	754 795	906 732	151 937

*A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 11,1 százalékos gyengülése miatt emelkedett. A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

3.11. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	1 085 372	1 254 367	168 995
	MNB által kibocsátott kötvény	796 000	687 000	-109 000
	Egyéb jogi személyek bankszámla betétei	13 586	15 682	2 096
	Egyéb jogi személyek azonnali számlái	1 329	1 343	14
	Egyéb kötelezettségek	827	816	-11
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	1 897 114	1 959 208	62 094

Az egyéb betétek és kötelezettségek állománya 62,1 milliárd forinttal 1959,2 milliárd forintra emelkedett 2022. június 30-ra. A belföldi és külföldi egyéb jogi személyek bankszámlabetéteinek állománya 169 milliárd forinttal nőtt az I. félév végére, míg a június végén kibocsátott jegybanki diszkontkötvények állománya 109 milliárd forinttal volt kevesebb a 2021 végén kibocsátott állományhoz képest.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	Passzív repoügyletek	2 952 000	2 393 196	-558 804
	IMF-betétek	2 047 309	2 274 658	227 349
	Külföldi betétek	72 947	151 550	78 603
	Külföldi fedezeti ügyletek*	56 033	35 378	-20 655
	Egyéb kötelezettségek	20	3 295	3 275
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	5 128 309	4 858 077	-270 232

* A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek 2022. június végi állománya 4858,1 milliárd forint volt, ami 270,2 milliárd forint csökkenést jelent a 2021 végi állományhoz képest. A változásban meghatározó szerepe volt a nemzetközi szervezetektől (BIS és EKB) történt – negyedévek végén jellemző, mindössze néhány napig fennálló – repolehívásoknak, melyek összértéke 2022. június 30-án 2393,2 milliárd forint volt, 558,8 milliárd forinttal kevesebb, mint 2021 végén. Csökkent még a külfölddel kötött fedezeti célú határidős ügyletek összevont kötelezettség egyenlege 20,7 milliárd forinttal. Előzőekkel ellentétesen alakult az IMF-betétek állománya, ami az árfolyamváltozás hatására 227,3 milliárd forinttal emelkedett. A külföldi betétek állományának 78,6 milliárd forintos növekedése alapvetően a határidős ügyletek piaci értékének változását tükröző számlák állományának bővülésével magyarázható.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	- 1 éven belüli	3 797 555	3 371 303	-426 252
	- 1 - 5 éves	29 731	43 076	13 345
	- 5 éven túli	1 614	0	-1 614
	- lejárat nélküli	1 299 409	1 443 698	144 289
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	5 128 309	4 858 077	-270 232

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által 2009-ben és 2021-ben végrehajtott SDR-kihelyezésekből (SDR allokációkból) származó forrásokat foglalja magába összesen 2850,5 millió SDR értékben, a növekedés árfolyamváltozásból adódott.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.06.30.	
- EUR	3 040 873	2 544 789	-496 084
- USD	-15 876	882	16 758
- SDR	1 441 195	1 668 442	227 247
- Egyéb	606 084	608 586	2 502
Egyéb devizakötelezettségek	5 072 276	4 822 699	-249 577

Az egyéb soron szereplő 608,6 milliárd forintos 2022. június 30-i állomány jelentős részét az IMF-kvóta ártértékeléssel korrigált forintfedezete alkotja.

3.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök teszik ki a banküzemi eszközök legnagyobb részét az MNB mérlegében. A banküzem egyéb eszközei között jelennek meg továbbá az ingatlanbérletekhez kapcsolódóan nyújtott óvadékok, biztosítékok 2,7 milliárd forint értékben.

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (43,3 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (13 milliárd forint külföldi és 208,5 milliárd forint belföldi befektetéseket) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások összesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Kulturális javak	Bankjegy- és érme-gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása								
2021.12.31.	23 222	1 964	15 646	28 850	11 492	248	655	82 077
Üzembe helyezés/ Beszerzés	1 826	233	28	477			274	2 838
Térítés nélküli eszközátvétel								0
Egyéb növekedés/ Átsorolás								0
Selejt			-142	-3 724				-3 866
Eladás				-144				-144
Térítés nélküli eszközátadás			-3	-80				-83
Egyéb csökkenés/ Átsorolás	-674			-6				-680
2022.06.30.	24 374	2 197	15 529	25 373	11 492	248	929	80 142
Értékcsökkenés részletezése								
2021.12.31.	17 773	0	6 553	14 081	0	0	0	38 407
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	1 206		133	1 657				2 996
Átsorolás miatti növekedés								0
Állományból történő kivezetés	-674		-145	-3 696				-4 515
Átsorolás miatti csökkenés								0
2022.06.30.	18 305	0	6 541	12 042	0	0	0	36 888
Nettó érték								
2021.12.31.	5 449	1 964	9 093	14 769	11 492	248	655	43 670
2022.06.30.	6 069	2 197	8 988	13 331	11 492	248	929	43 254
Változás	620	233	-105	-1 438	0	0	274	-416

Az állami tulajdonban lévő vagyonkezelt ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó könyv szerinti értéke 2022. június 30-án 55,4 millió forint volt. (A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel a vagyonkezelési szerződés 2022. augusztus 31. napjával

megszüntetésre került.) A berendezések közül a költözések miatt feleslegessé vált irodai berendezések, számítástechnikai eszközök selejtezésre kerültek.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2021.12.31.	2022.06.30.	2021.12.31.	2022.06.30.	2021	2022. I. félév
BIS	1,43	1,43	9 385	10 442	1919	1182
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			14	14		
Európai Központi Bank	1,55	1,55	2 320	2 494	-	-
<i>ezer EUR</i>			6 287	6 287		
SWIFT	0,03	0,03	17	18	0	0
<i>ezer EUR</i>			46	46		
Befektetések összesen			11 722	12 954	1919	1182

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2022. június 30-án

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	320 745	298 518	2,9630
Deutsche Bundesbank	2 320 817	2 159 988	21,4394
Eesti Pank	24 800	23 082	0,2291
Central Bank of Ireland	149 082	138 751	1,3772
Bank of Greece	217 767	202 676	2,0117
Banco de España	1 049 820	977 069	9,6981
Banque de France	1 798 120	1 673 514	16,6108
Banca d'Italia	1 495 637	1 391 992	13,8165
Central Bank of Cyprus	18 944	17 631	0,1750
Latvijas Banka	34 304	31 927	0,3169
Lietuvos banka	50 953	47 422	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	29 000	26 991	0,2679
Central Bank of Malta	9 234	8 594	0,0853
De Nederlandsche Bank	515 941	480 188	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	257 678	239 822	2,3804
Banco de Portugal	206 054	191 775	1,9035
Banka Slovenije	42 391	39 453	0,3916
Národná banka Slovenska	100 824	93 837	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	161 715	150 508	1,4939
Euroövezetbeli NKB-k összesen	8 803 826	8 193 738	81,3286
Bulgarian National Bank	106 431	3 991	0,9832
Česká národní banka	203 445	7 629	1,8794
Danmarks Nationalbank	190 423	7 141	1,7591
Hrvatska narodna banka	71 391	2 677	0,6595
Magyar Nemzeti Bank	167 658	6 287	1,5488
Narodowy Bank Polski	653 127	24 492	6,0335
Banca Națională a României	306 229	11 484	2,8289
Sveriges riksbank	322 477	12 093	2,9790
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	2 021 181	75 794	18,6714
Összes NKB	10 825 007	8 269 532	100,0000

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-tagállamok jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják. Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, tagország EU-ból való kilépésével, illetve tőkeemelés során.

2020. február 1-jével a Bank of England KBER-tagsága megszűnt, a tőkekulcsok kiigazítását követően az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,5488 százalékra, részesedése 167,7 millió euróra nőtt.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB – mint euroövezeten kívüli jegybank – nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2022. június 30-án a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 6,3 millió euro (2,5 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2021.12.31.	2022.06.30.	2021.12.31.	2022.06.30.	2021	2022. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	11 827	11 827	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa út 1.	100,0	100,0	1 309	1 309	0	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50.	100,0	100,0	1 317	1 317	0	0
GIRO Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	14 779	14 779	0	0
MNB-Ingatlan Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	100,0	162 302	163 860	0	0
MNB-EduLab Kompetencia Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 55.	100,0	100,0	280	3 132	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1013 Budapest, Krisztina körút 55.	81,4	81,4	11 555	11 555	0	410
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	0,1	10	10	0	0
Befektetések összesen			204 072	208 482	0	410

Belföldi befektetések részesedései

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2022.06.30.	
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	3 423
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,9	3 423
MNB-Ingatlan Kft.	Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	4
	Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	20

A **Pénzjegynyomda Zrt.** forintbankjegyeket, papír és műanyag kártyaformátumú biztonsági okmányokat, zárjegyeket, értékpapírokat állít elő, valamint okmány-megszemélyesítési szolgáltatásokat nyújt hazai és külföldi megrendelők számára. A társaság kiemelt célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és minőségben történő gyártása, a bankjeggyártástól eltérő ágazatokban pedig az erősödő külföldi piaci jelenlét, valamint a termékekhez kapcsolódó integrált informatikai rendszerek és szolgáltatások fejlesztése. A társaság meghatározó a hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is. A társaság számára kiemelt prioritást jelent az MNB által megrendelt bankjegyek gyártása, valamint az állampolgári igényekből képződő megszemélyesített okmányok megrendelésének teljesítése. A Pénzjegynyomda Zrt. leányvállalata – a **DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. (DIPA Zrt.)** – az ország egyedüli biztonsági alappapír gyártója, amelynek fő feladata a hazai bankjegypapírok előállítását. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi, magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegypapíron túl a DIPA Zrt. állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének papírjait, a jegyek alappapírjait, továbbá számos ország útlevelének és okmányának papírját, amelyekhez hamisítás elleni komplex védelmet nyújtó megoldásokat is biztosít. A társaság nemzetközi viszonylatban is törekszik erősíteni a hagyományokra és innovatív megoldásokra alapozott vevői elismertségét, stabilizálni, illetve növelni elért eredményeit. A 2022 I. félévének fókuszában a hazai bankjegy igények teljesítése mellett a megszemélyesített okmányok iránti jelentősen megnövekedett állampolgári igények zökkenőmentes kiszolgálása állt. A veszélyhelyzet ideje alatt lejárt, megújítandó okmányok pótlását továbbra is kiemelt feladatnak tekintik a társaságok.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalom zavartalan működéséhez szükséges forint pénzermék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékpénzermék előállítását. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlékérmeket és egyéb vereteket, valamint a Köztársasági Elnöki Hivatal megbízásából nemzeti kitüntetések is gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában elsődleges forgalmazója a jegybank által kibocsátott emlékérméknek, értékesít gyűjtői célú bankjegyeket, saját kibocsátású érmekeket, forgalmi érme-sorokat és egyéb csomagolt érmekeket, valamint import befektetési-arany termékeket. A társaság 2021-től új, 2025-ig szóló tulajdonosi stratégia mentén folytatja tevékenységét. Igazodva a tulajdonos környezetvédelmi stratégiájához, a társaság megkezdte a felkészülést az ISO 14 001 környezetirányítási rendszer stratégiai időszak végéig történő bevezetésére. Az MNB tárgyévi emlékérmek-kibocsátási programja 16 tematikát tartalmaz, ebből az első félévben – a tervezett ütemezéssel összhangban – 6 kibocsátása teljesült.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.)** közfeladatot ellátó gazdálkodó szervezet, amely kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását és a kockázati tőkealapok megszüntetését,

közreműködik a pénzügyi szervezetek szanalási eljárásában, valamint ellátja a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztosi feladatokat. A pénzügyi szervezethez történő felügyeleti biztosi kirendelés esetén a PSFN Kft. elsődleges feladata a kialakult válsághelyzet kezelése és az operatív irányítás ellátása. Amennyiben az MNB felügyeleti intézkedéseivel, illetve felügyeleti biztosi kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, úgy engedélyének MNB általi visszavonását követően – a pénzügyi közvetítőrendszerből történő zökkenőmentes kivezetése érdekében – a PSFN Kft. végzi el a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások elsődleges célja, hogy a megszüntetési eljárások befejezését megelőzően a hitelezők érdekei érvényesüljenek, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeit védve látja el, és határozott célkitűzése, hogy a pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint a prudencia és a transzparencia elvének érvényesülése mellett menjen végbe, illetve a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezáruljanak, és a hitelezők számára a hitelezői igényeik lehető legnagyobb arányú megtérülését biztosítsák.

Az **MNB–Biztonsági Zrt.** folyamatosan végzi az élőerős őrzésvédelmi tevékenységet, amelynek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, továbbá részt vesz a pénz- és értékszállítási, valamint a pénzzállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB–Biztonsági Zrt. a fegyveres biztonsági őrséggel végzett alaptevékenységén túl – személy- és vagyonőrök biztosításával – őrzésvédelmi és rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát a jegybank részére, kiegészítve azt a biztonsági felügyeletet igénylő szállítmányok kíséresi feladataival. Az MNB–Biztonsági Zrt. az őrzésvédelmi tevékenységhez, illetve a jegybankban ellátandó biztonsági feladatokhoz kötődően értékelőelemzői és tanácsadói, valamint a megelőzési feladatokhoz kapcsolódó felkészítési tevékenységet végez. Ezen túlmenően az MNB részére információvédelmi és biztonságtechnikai támogatási szolgáltatást nyújt, ellátja a recepciós és telefonközpont üzemeltetési feladatokat, valamint az MNB leányvállalatainak egyes élőerős, fizikai és információbiztonsággal kapcsolatos feladatait. Az MNB–Biztonsági Zrt. munkahelyi büfé üzemeltetési és bekészítési szolgáltatásokat is biztosít az MNB, illetve annak munkavállalói részére. Az MNB–Biztonsági Zrt. végzi a Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont egyes üzemeltetési feladatait. Az MNB–Biztonsági Zrt. ezeken túlmenően harmadik fél számára szolgáltatást nem végez.

A **GIRO Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert (BKR). Stratégiájában kiemelt célként szerepel a BKR stabil, biztonságos működése, az elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése, új szolgáltatások bevezetése, valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. A társaság eddigi legfontosabb fejlesztése az azonnali fizetési rendszer, amely a nap 24 órájában, az év minden napján biztosítja, hogy 10 millió forintig 5 másodpercen belül teljesüljenek az elektronikusan benyújtott egyedi belföldi forintátutalások. Az MNB és a GIRO által biztosított központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások köre folyamatosan bővül, egyre több fizetési helyzetben egyre magasabb szolgáltatási színvonalat kínálva az ügyfelek számára.

Az **MNB–Ingatlan Kft.** tevékenységi köre és fő feladata ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, továbbá ingatlankezelési és -fejlesztési tevékenység végzése az MNB, valamint annak leányvállalatai számára. A társaság tulajdonában áll a Bölcs Vár, az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum, az MNB Budai Központ, az Optimum–Gamma Ingatlanbefektetési Kft. üzletrészen keresztül a balatonakarattyal MNB Képzési, Szabadidő- és Sportközpont. A befektetés könyv szerinti értéke 163,9 milliárd forintba emelkedett 2022. június 30-ra, miután év elején 1,6 milliárd forintos tőkeemeléssel finanszírozva megvásárlásra került a Burg Hotellel rendelkező Optimum–Omega Ingatlanbefektetési Kft. üzletrésze.

Az **MNB–EduLab Kompetencia Központ Kft.** az MNB által 2021. május 28-án alapított leányvállalat, célja az MNB tevékenységével összefüggésben oktatási, digitális tananyagfejlesztési feladatok ellátása, a pénzügyi tudatosság növelése. A társaság 3 üzletágban folytat tevékenységet: (i) tartalomfejlesztés és -szolgáltatás, (ii) a Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont szakmai és általános üzemeltetése, (iii) oktatási tevékenység nyújtása. A tartalomfejlesztés és -szolgáltatás üzletág fő fókusza az e-learning tartalmak gyártása és publikálása. A Pénzmúzeum országos szakmúzeumként innovatív és interaktív módon mutatja be a gazdasági-pénzügyi folyamatok működését, a pénzhasználat alapvetéseit, valamint az MNB tevékenységét. Mindemellett a Pénzmúzeum kutatószolgálatot működtet, tudományos tevékenységet folytat, gondozza és gyarapítja a tulajdonos numizmatikai gyűjteményét. Az oktatási tevékenység keretében az MNB–EduLab Kft. az MNB, valamint leányvállalatai számára nyújt oktatásszervezési, illetve szervezet-, és készségfejlesztési szolgáltatásokat felnőttképzési rendszerben. 2022. június 30-ra a befektetés könyv szerinti értéke a Pénzmúzeum fenntartói feladatainak ellátásához kapcsolódó tőkeemelés következtében 3,1 milliárd forintba emelkedett.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt.** (BÉT) stratégiai tulajdonlásával az MNB alapvető célja a magyar tőkepiac fejlesztése és a megfelelő méretű, illetve hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása Magyarországon, mivel a fejlett tőkepiac és a diverzifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A BÉT 2021–2025 közötti időszakra vonatkozó stratégiájának fő elemei: a BÉT tőzsdei bevezetése, a jövedelmezőség fókuszba helyezése (megfelelő leányvállalati stratégia, új üzletágak azonosítása, ESG szempontok beépítése a működésbe), az alap üzletágakban rejlő növekedési potenciál kiaknázása, illetve az üzleti stratégia megvalósítását támogató, biztonságos IT működés megteremtése. A jelentősen romló piaci körülmények miatt a BÉT tőzsdei bevezetése elhalasztásra került, de az MNB mint főtulajdonos továbbra is elkötelezett stratégiai célja egyik kulcsfontosságú elemének megvalósításában, amellyel új befektetőket kíván vonzani a magyar és a regionális tőkepiacok sikere érdekében. A kedvezőtlen tőkepiaci folyamatok ellenére 2022 első felében is folytatódott a hazai részvénytőzsi fejlődése. Az év első felében tovább nőtt az ELITE Program hazai közössége, amelyben így már a régióban kiemelkedő számú, 58 vállalat vett részt, illetve a Programban végzetek köre 3 vállalattal 35-re emelkedett. A részvények Xtend piaca három új kibocsátóval bővült, amelyek közül kettő az ELITE Programban résztvevő vállalatok közül került ki, illetve a hazai kiberbiztonsági szektor egyik meghatározó vállalata is képviselteti magát ezen a piacon. A BÉT részvény szekciójának Standard kategóriájában lévő részvények száma is emelkedett, ugyanis további három vállalat esetében indult meg a kereskedés a szabályozott piacon, így már 18 kibocsátó volt jelen az év első felében. Tovább bővült a hazai közép- és nagyvállalatok tőzsdei megjelenését elősegítő BÉT Mentor Program is, amelynek keretein belül 2022 I. félévében 10 vállalat nyert el támogatást, ezzel jelentős lépést téve a tőzsdei bevezetés felé. Májusban árjegyzőként jelent meg a BÉT BUX ETF piacán az Interactive Brokers, amellyel a BUX ETF árjegyzése többszereplőssé vált, illetve az új árjegyző globális ügyfélkörének köszönhetően a BUX indexet követő ETF kereskedés élénkülését jelentheti, ezzel támogatva a régió, valamint Magyarország tőkepiaci súlyának növekedését. A BÉT kisebbségi részesedéssel rendelkezik a KELER Zrt.-ből és a KELER KSZF Zrt.-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB többségi tulajdonnal bír, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészrel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiacon kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármely, Magyarországon kibocsátott dematerializált értékpapírral végzett ügyletet.

A **KELER Zrt.** a hazai tőkepiac központi értéktári tevékenységet végző szervezete, amely szakosított hitelintézetként működik. A KELER a magyar ISIN-kódok kibocsátója, így szolgáltatóként részt vesz az összes hazai értékpapír kibocsátásában. A társaság a központi értéktárakra vonatkozó európai rendelet (CSDR) szerinti engedéllyel rendelkezik. A KELER a határon átnyúló értékpapír-kereskedelem hatékonyabbá tételét célzó, az EKB által üzemeltetett TARGET2–Securities (T2S) értékpapír-kiegyenlítési platformot használó értéktár. Annak érdekében, hogy a hazai tőkepiac szereplői maradéktalanul élvezhessék a T2S előnyeit, folyamatban van a KELER Szolgáltatásfejlesztési Program (KSZP) megvalósítása, amelynek keretében megújításra kerül a társaság informatikai infrastruktúrája. A KSZP első fázisa 2021 végén élesedett, modernizálva az értékpapír-kiegyenlítés alapfolyamatát és nyomon követésének módját, valamint az értéktári törzsadatokat, riportokat és díjak kezelését. Ezt a pénzbírság modul 2022 május 1-jei élesítése követte, mely a 2022. februártól áprilisig terjedő pénzbírságok utólagos kiszámításával együtt biztosította az EU Settlement Discipline Regime (SDR) jogszabálynak való megfelelést.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER leányvállalataként az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el a magyar piacon. A társaság elszámolóházi funkciójában végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja is ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években a KELER KSZF működésében meghatározó szerepet játszó üzletág volt az elektromos árammal, illetve a földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. A társaság egyes piacokon – például a magyar áramtőzsdén, a HUPX-en – a lipcsei székhelyű ECC AG általános klíringtagjaként nyújtja szolgáltatásait, amíg más piacokon – például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén – központi szerződő félként jár el. A KELER Zrt. 2022. április 27-i hatállyal 3 milliárd forint értékben tőkét emelt a társaságban, melynek következtében az MNB tulajdoni hányada kismértékben csökkent.

Belföldi befektetések saját tőkéje

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
	2022.06.30.			
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	8 337	2 555	22 719
Magyar Pénzverő Zrt.	1 309	2 599	280	4 188
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	50	3	0	53
MNB-Biztonsági Zrt.	1 066	160	1	1 227
GIRO Zrt.	7 496	10 385	340	18 221
MNB-Ingatlan Kft.	14	163 278	1 522	164 814
MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft.	50	3 002	-574	2 478
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	15 416	1 704	17 661
KELER Zrt.	4 500	22 001	1 068	27 569
KELER KSZF Zrt.	3 423	8 954	1 186	13 563

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2022.06.30.	
Pénzjegynyomda Zrt.	267	354
Magyar Pénzverő Zrt.	25	45
MNB-Biztonsági Zrt.	11	411
GIRO Zrt.	0	8
MNB-Ingatlan Kft.	2 647	85
MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft.	6	1
KELER Zrt.	20	0
KELER KSZF Zrt.	5	0
Összesen	2 981	904

A Pénzjegynyomda Zrt.-vel, a Magyar Pénzverő Zrt.-vel és az MNB-Biztonsági Zrt.-vel szembeni követelés nagyrészt a társaságok által nyújtott munkavállalói kölcsönök refinanszírozásából adódott. Az MNB-Ingatlan Kft.-vel szembeni követelés ingatlanbérlethez köthető óvadék, a KELER Zrt.-vel és KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelés a BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezeteket tartalmazza. A kapcsolt vállalkozásokkal szembeni kötelezettségek egyenlege jellemzően a leányvállalatok által nyújtott, a fentiekben részletezett szolgáltatások kiszámlázásából adódik.

A KELER Zrt.-vel és KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelések az MNB klíringtagságának megszűnéséig állnak fenn; az óvadékkövetelések, illetve a leányvállalatok munkavállalóinak lakáscélú kölcsöneihez fűződő követelések a vonatkozó szerződések kondíciói alapján rendeződnek. A táblázatban szereplő egyéb követelések, valamint a kötelezettségek rövid lejáratúak.

3.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegcsoport	Megnevezés	2021.12.31.	Évközi változások		2022.06.30.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszaírás	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	8 478	1 523		10 001
I.3.	Egyéb forintkövetelések	99 190	40 189		139 379
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	3 117			3 117
III.	Egyéb követelések	71			71
VIII.	Függő kötelezettségek	1 111	954	-183	1 882
	- peres ügyek	826	13	-31	808
	- NHP+ konstrukció	133			133
	- egyéb célú származékos ügyletek	152	941	-152	941
	Összesen	111 967	42 666	-183	154 450
	Céltartalék, értékvesztés elszámolás eredményre gyakorolt hatása (VI.+VII.)-(XVI.+XVII.)		42 666	-183	42 483

A céltartalék és értékvesztés összesített állománya az év közbeni növekedés hatására 154,4 milliárd forintot tett ki 2022. június 30-án.

A forintkövetelésekhez (I.2. és I.3. mérlegcsoport) kapcsolódóan összesen 41,7 milliárd forintos értékvesztésképzés történt 2022 I. félévében nagyrészt a monetáris politikai célú értékpapírok bővülő állományának következtében.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre megképzett céltartalék-állomány 2022. június végén közel változatlan szinten maradt a 2021. év végi állományhoz képest.

Az egyéb célú határidős ügyletek esetében a félév végén nyitott ügyletek negatív piaci értékére megképzett céltartalék-állomány 0,8 milliárd forinttal nőtt.

3.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegcsoport	Megnevezés	Állomány		Változás
		2021.12.31.	2022.06.30.	
	Bankügyletek miatt	155 515	189 795	34 280
	Belső gazdálkodás miatt	3 662	2 461	-1 201
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	159 177	192 256	33 079
	Bankügyletek miatt	64 479	78 773	14 294
	Belső gazdálkodás miatt	700	759	59
X.	Passzív időbeli elhatárolások	65 179	79 532	14 353

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

3.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2021.12.31.	2022.06.30.	Változás
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
XI.2.	Eredménytartalék	208 333	151 239	-57 094
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	654 452	1 266 904	612 452
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-16 789	-201 489	-184 700
XI.6.	Tárgyévi eredmény	-57 094	-200 857	-143 763
XI.	Saját tőke	798 902	1 025 797	226 895

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az eredménytartalék 57,1 milliárd forintos csökkenése a 2021. évi veszteség átvezetéséből adódik.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 3.16. pontot.

3.16. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2021.12.31.	2022.06.30.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	654 452	1 266 904	612 452
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-16 789	-201 489	-184 700
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	637 663	1 065 415	427 752

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az átértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése határozza meg. A forint 2022. június végi hivatalos árfolyamának gyengülése a kiegyenlítési tartalék növekedésének irányába hatott, melynek egyenlege 612,4 milliárd forinttal 1266,9 milliárd forintra változott. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállal, melynek hivatalos árfolyama 396,75 forint/euro, átlagos bekerülési árfolyama 351,75 forint/euro volt 2022. június 30-án.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az értékpapírok piaci értékének és amortizált bekerülési értékének különbségeként határozható meg. 2022. június 30-án az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaciérték-különbsége 201,5 milliárd forint negatív egyenleget mutatott.

3.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2021.12.31.			2022.06.30.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	2 659 054	2 659 054	-135 895	2 904 576	2 904 576	-290 830
	- Monetáris politikai célú kamatswapügylet (MIRS)	1 099 617	1 099 617	-142 086	1 099 617	1 099 617	-262 853
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	175 200	175 200	-14 587	175 200	175 200	-28 709
2.	Futures ügyletek	54 644	37 156	-328	0	22 749	72
3.	Devizawap-, devizafutures- és termin ügyletek	9 105 606	9 163 930	-99 418	8 676 683	8 714 790	-150 080
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött forintlikviditást nyújtó devizawapügylet	518 904	528 777	-17 700	59 787	66 257	-7 241
	- Belföldi hitelintézetekkel kötött, euro likviditást nyújtó devizawapügylet	1 989 648	1 984 640	6 226	1 782 201	1 783 294	1 521
4.	Kamatozó devizawapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	2 945 305	3 059 273	-213 522	3 084 133	3 172 227	-237 583
	- NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizawapügylet	106 386	89 956	29 513	104 213	81 961	41 468
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	14 764 609	14 919 413	-449 163	14 665 392	14 814 342	-678 421
6.	TBA ügyletek	252 224	14 235	87	213 798	13 743	-5
7.	Futures ügyletek	30 697	0	86	15 758	0	-44
8.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7)	282 921	14 235	173	229 556	13 743	-49
9.	Összesen (5+8)	15 047 530	14 933 648	-448 990	14 894 948	14 828 085	-678 470

A táblázat teljeskörűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizawap-, kamatozó devizawap-, devizafutures- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizawap-ügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíción a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek az irányadó (benchmark) devizaszervezet kialakításában.

A kamatswap-ügyletek kicsit több mint felét teszik ki a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú, külföldiekkel kötött ügyletek, amelyek az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák. A 2018 elején bevezetett monetáris politikai célú forint kamatswap-ügyletekhez (MIRS) kapcsolódó tenderek 2018. év végével leállításra kerültek, a 2021. év végi állomány 2022. június 30-án változatlanul fennállt. Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódóan 2014-től az MNB belföldi hitelintézetekkel kötött a kamatkockázatuk csökkentésére kamatswapügyleteket, melyek állománya szintén nem változott.

A kötvényfutures-ügyletek a tartalékportfóliók átlagos hátralévő futamidejét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizawap-, devizafutures- és terminügyletek elsősorban a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várározásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – devizacsere-ügyletek. A forintlikviditást nyújtó devizawap-ügyletek, valamint az eurolikviditást nyújtó devizawap-ügyletek tendereit az MNB – monetáris politikai célból – a likviditási folyamatok függvényében tendereit az MNB a monetáris politikai célokra tekintettel, a likviditási folyamatok függvényében biztosítja. A forintlikviditást nyújtó devizawap-ügylet 2021. novemberben megszüntetésre került.

A kamatozó devizaswap-ügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes hosszú távú kezelésére szolgálnak. 2022. június 30-án a kamatozó devizaswapok állományából 27 százalékot képviseltek a 2023-ban lejáráó tőkecsere nélküli ügyletek, valamint 3 százalékot az NHP forint refinanszírozási hitelekhez kapcsolódóan kötött euro/forint csereügyletek.

Az egyéb célú származékos ügyletek éven belüli lejáratúak, a fedezeti ügyletek hátralévő futamidő szerinti megbontását a következő táblázat szemlélteti.

Fedezeti célú származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.06.30.	
- 1 éven belüli	8 175 962	9 289 312	1 113 350
- 1—5 év	5 477 024	3 988 741	-1 488 283
- 5 éven túli	1 266 427	1 536 289	269 862
Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség	14 919 413	14 814 342	-105 071

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.06.30.	
NHP hitelkeret	642 776	606 082	-36 694
Leányvállalati hitelkeret	1 939	1 810	-129
NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	133	133	0
Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	1 567	1 563	-4
Garanciák	1 994	2 488	494
Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	2	2	0
Összesen	648 411	612 078	-36 333

Az NHP fix és az NHP Hajrá konstrukcióban megkötött, de folyósításra még nem került szerződések összegét az MNB mérleg alatti kötelezettségeként – mint hitelkeret – tartja nyilván.

A leányvállalat számára nyilvántartott hitelkeret a Pénzjegynyomda, a Pénzverő és az MNB-Biztonsági Zrt. részére munkavállalói lakáscélú hitelezésre szerződés szerint még rendelkezésre álló keretösszeget mutatja.

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kkv-hitelekben eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont, várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál.

A perek nagy része felügyeleti tevékenység során hozott bírsághatározatok ellen indított eljárásokhoz kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglal magába. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírsághatározatot, valamint az egyéb perek kapcsán a céltartalékképzés alá vont, várható kártérítési összegeket.

A garanciaállomány forint értékének növekedése 2022 I. félévében egyrészt a 2022 márciusában kiadott, leányvállalati szerződésben szereplő biztosítéknyújtáshoz kapcsolódó, 0,2 milliárd forint értékű tulajdonosi garanciavállalás, másrészt a már meglévő exportgaranciák árfolyamváltozásának következménye. A garanciák sor 2,3 milliárd forint értékben tartalmaz olyan exportgaranciákat, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB az exportgarancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

Megnevezés	Állomány		Változás
	2021.12.31.	2022.06.30.	
Kölcsönadott értékpapírok névértéke - elszámolóházon keresztül (garantált)	23 939	8 038	-15 901
Kölcsönadott értékpapírok névértéke - ügynökön keresztül (fedezettel)	270 257	355 982	85 725
Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	22 543	23 361	818
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés bekerülési értéke	253 816	324 524	70 708
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés piaci értéke	253 816	324 524	70 708
Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	16 328	0	-16 328
Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	2 953 651	2 455 061	-498 590

3.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)-(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	21 847	19 392	-2 455
(I.2.+II.3.)-(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-36 733	-265 231	-228 498
(I.3.+II.1.+II.4.)-(X.3.+XI.3.)	Egyéb	35 817	51 354	15 537
	Nettó kamateredmény	20 931	-194 485	-215 416
	Forint-értékpapírok	-10 390	-11 255	-865
	Deviza-értékpapírok	-18 594	-17 783	811
	Származékos ügyletek*	-5 308	-71 655	-66 347
	Egyéb	0	0	0
(I.4.+II.5.)-(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-34 292	-100 693	-66 401
(I.+II.)-(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-13 361	-295 178	-281 817

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont kapcsolódó táblázatában.

2022. I. félévben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 295,2 milliárd forint veszteség volt, ami 2021. I. félévhez képest 281,8 milliárd forinttal nőtt.

A nettó kamateredmény az előző év azonos időszakához képest 215,4 milliárd forinttal csökkent az alábbi tényezők együttes hatásaként:

Az eredményt mérsékeltek:

– a hitelintézeti forintbetétek utáni kamatráfordítások 235,2 milliárd forintos növekedése a magasabb betétállomány és – a Monetáris Tanács alapkamat emelésére vonatkozó döntéseinek következtében – a likviditást lekötő eszközök emelkedő kamata miatt. Az egyhetes betétek után fizetett kamatok 249,8 milliárd forinttal emelkedtek, a preferenciális betétek utáni kamatráfordítások csökkentek, utóbbi áprilisban kivezetésre került;

– a központi költségvetés forintbetétei után fizetett 22,3 milliárd forinttal magasabb kamat;

- az egyéb forintbetétek utáni kamatráfordítások 4,2 milliárd forintos növekedése, mert itt jelent meg az MNB által kibocsátott diszkontkötvények kamatráfordítása;
- a devizatartalék után kapott, a 2021. I. félévinél 0,4 milliárd forinttal alacsonyabb kamatbevétel.

Az eredményt javították:

- a központi költségvetéstől származó, a 2021. I. félévinél 20,5 milliárd forinttal magasabb forint kamatbevétel az államkötvény-állomány növekedéséhez köthetően (amit további 1,9 milliárd forinttal növelt az állampapírok — kamatjellegű eredményben elszámolt — amortizált nettó árfolyamvesztésének csökkenése);
- az egyéb forintkövetelések utáni kamatbevételek 18,9 milliárd forintos emelkedése döntően a Növekedési Kötvényprogram keretében vásárolt vállalati kötvények hatására (ezt a hatást mérsékelte azonban, hogy a kapcsolódó amortizált nettó árfolyamvesztés 4,1 milliárd forinttal emelkedett a kamatjellegű eredményben);
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és hitelintézeti értékpapírok (jelzáloglevelek és állami kezesség mellett kibocsátott kötvények) utáni kamatbevételek 6,4 milliárd forintos emelkedése, elsősorban a hitelintézetekkel kötött határidős ügyletekhez kapcsolódó, a bankoknál elhelyezett marginbetétekre kapott kamatok miatt. A marginbetétek állományának emelkedését a határidős ügyletek piaci értékének változása okozta a forintkamatok növekedése miatt.

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 66,4 milliárd forinttal romlott. A változás a származékos ügyletekhez kapcsolódott, melynek részletezését lásd a 3.18. pont későbbi táblájában.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim.sora	Megnevezés	2021. I. félév		2022. I. félév	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
II.	BEVÉTELEK				
II.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	106 896	-8 306	117 075	-12 033
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	30 915	-4 000	30 544	-9 472
II. 3.	Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-29	-29	-24	-25
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	76 010	-4 277	86 555	-2 536
X.	RÁFORDÍTÁSOK				
X.	Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	70 778	-29	355 874	0
X. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	55 141	-29	290 306	0
XI.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	106 035	-2 890	157 647	-3 433
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-2 122	-2 123	-1 467	-1 499
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-235	-235	-513	-514
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	3 444	-192	2 228	-364
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	104 948	-340	157 399	-1 056

Megjegyzés: A táblázat csak a negatív kamattal érintett eredménykimutatás sorokat tartalmazza.

Az MNBr. által meghatározott kamatstruktúrának megfelelően a negatív kamatok az — állományhoz tartozó — eredeti eredménykimutatás soron kerülnek bemutatásra (nettó módon). Például a központi költségvetés betétein — negatív kamatláb alkalmazása miatt — keletkezett kamatbevétel a „XI. 1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai” soron szerepel. Ez okozza az egyenlegek negatívba fordulását.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
Kamatswapügyletek kamateredménye	10 776	-12 312	-23 088
Kamatozó devizaswapügyletek kamateredménye	-9 755	-13 024	-3 269
Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek kamateredménye	-3 822	-22 492	-18 670
Futures ügyletek kamateredménye	-1 080	-1 698	-618
Fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye	0	2 143	2 143
Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	-1 427	-24 272	-22 845
Származékos ügyletek nettó eredménye	-5 308	-71 655	-66 347

A kamatswapok kamateredményének 23,1 milliárd forintos csökkenését a belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek kamateredményének – a piaci kamatok változásának hatására bekövetkezett – romlása okozta.

A kamatozó devizaswapok között az ÁKK-val, külföldi partnerekkel, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek fedezésére szolgálnak. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswapokat tartalmazzák. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 13 milliárd forint veszteség volt, a 2021. I. félévi veszteségnél 3,3 milliárd forinttal magasabb. A változás azzal magyarázható, hogy a dollárhozamok emelkedése meghaladta az eurohozamok növekedését, ami az ügyletek devizaösszetételéből adódóan a kamateredményüket rontotta.

A devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. A devizafutures- és terminügyletek külföldi partnerekkel kötött rövid lejáratú ügyletek. Nettó kamatráfordításuk összesen 18,7 milliárd forinttal emelkedett, ami nagyrészt külföldi partnerekkel kötött devizaswap ügyletek nettó kamateredményének – a devizahozamok változása miatt bekövetkezett – csökkenéséhez volt köthető.

A fedezeti futures ügyletek kamateredménye 0,6 milliárd forinttal romlott a kötvénnyfutures-ügyletek nettó kamatráfordításának emelkedése miatt.

A fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye a fedezeti swapok árfolyamnyereségét, illetve -veszteségét, továbbá fedezeti opciós ügyletek opciós díj ráfordítását tartalmazza. 2021. I. félévben nem volt ilyen ügylet, 2022. I. félévben fedezeti swapügyletek árfolyamnyeresége 2,1 milliárd forint volt.

Az egyéb célú ügyletek eredménye 22,8 milliárd forinttal csökkent, a változás nagyrészt TBA-ügyletekhez volt köthető a dollárhozamok emelkedése miatt.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
IV.	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	8 125	549	-7 576
	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	8 125	549	-7 576
XIV.	Magyar államkötvények realizált árfolyamvesztesége	0	1 144	1 144
	Vállalati kötvények realizált árfolyamvesztesége	0	97	97
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	7 088	12 142	5 054
	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	7 088	13 383	6 295
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	1 037	-12 834	-13 871

2022 I. félévében a pénzügyi műveletek realizált vesztesége döntően kamatozó deviza-értékpapírok eladásán keletkezett a devizahozamok emelkedése következtében. Az eredmény a 2021. I. félévi nyereséghez képest 13,9 milliárd forinttal csökkent.

3.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév
Árfolyam-változásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	56 835	178 207
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	-363 773	612 452
Árfolyam-változásból származó teljes hatás	-306 938	790 659
* Eredménykimutatás sora: III.-XII.		
** A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4. mérlegsor).		

A forint árfolyamának június végére bekövetkezett gyengülése következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2022. I. félévben 790,7 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó tranzakciók során az MNB 178,2 milliárd forint nyereséget realizált, míg 612,5 milliárd forint nem realizált árfolyamnyereség a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát növelte.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 3.16. pontot.

3.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
	Bankjeggyártási költség	3 636	3 936	300
	Forgalmiérme-verés költsége	1 719	1 917	198
	Emlékérmeverés költsége	605	648	43
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 960	6 501	541

Az összes bankjegy- és érmegyártási költség 2022 I. félévében 6,5 milliárd forint volt, az előző év hasonló időszakához viszonyítva 0,5 milliárd forinttal emelkedett.

A bankjeggyártási költség 3,9 milliárd forintot tett ki, 2021. év hasonló időszakához képest 0,3 milliárd forinttal nőtt a bankjegyek önköltségalapú egységárának emelkedése miatt. A forgalmiérme-gyártás költsége 1,9 milliárd forint volt, 0,2 milliárd forinttal magasabb, mint 2021 I. félévében, amelynek oka szintén az alapanyagárak növekedése volt.

Az emlékérme gyártás költsége 2022. I. félévben 0,6 milliárd forintot tett ki, közel azonos, mint a 2021. I. féléves érték. A nyersanyagárak emelkedése miatt a költségek növekedtek, de ezt ellensúlyozta az időszak során kibocsátott emlékermék mennyiségének csökkenése.

3.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	715	1 245	530
XV.1.	Jutalékráfordítások	1 100	1 370	270
	Jutalékeredmény összesen	-385	-125	260
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	829	3 603	2 774
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 450	3 534	84
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-2 621	69	2 690
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	10 720	12 023	1 303
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	7 714	11 967	4 253

A jutalékból származó nettó eredmény tartalmazza a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételeket és -ráfordításokat, a számlavezetési díjbevételeket, az értékpapír-forgalmazási költségeket, valamint a devizatartalék tartásához kapcsolódóan fizetett díjakat. A fizetési- és számlaforgalomhoz kötődő jutalékbevételek 2022. I. félévben a magasabb díjtételek következtében emelkedtek, amíg a jutalékráfordítások növekedését nagyjából a letétkezelői és a vagyonkezelői díjak, valamint a KELER-nek fizetett értékpapír-forgalmazási díjak emelkedése okozta a kezelt állományok és tranzakciók növekedése miatt.

A 2022. I. félévi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 3.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 3.23. pont részletezi.

3.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
	Részesedések osztaléka	0	1 592	1 592
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	687	730	43
	Pénzügyi támogatások visszautalása	74	177	103
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	12	11	-1
	Egyéb bevétel	56	1 093	1 037
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	829	3 603	2 774
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	633	635	2
	Pénzügyi támogatások	2 721	2 867	146
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	42	0	-42
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	36	14	-22
	Egyéb ráfordítás	18	18	0
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 450	3 534	84
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	-2 621	69	2 690

A részesedések után kapott osztalékbevételek 2022. I. félévben 1,6 milliárd forintot tettek ki. A BÉT 0,4 milliárd forint, míg a BIS 1,2 milliárd forint (2,9 millió euro) osztalékot fizetett ki az MNB részére. 2021-ben a BIS osztalékfizetése a II. félévben történt meg.

Az emlék- és bevont forgalmi emlék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérmek-kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmek értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő

ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékmű értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően aranyérmék esetén). A 2022 I. félévében elért eredmény nagy része több, már az előző években kibocsátott aranyérme eladásából, továbbá a II. András aranybullája aranyérme kibocsátásából származott.

A pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére nyújtott támogatás szerepelt. 2022. I. félévben az MNB 2,9 milliárd forintot nyújtott támogatásként, ami 0,1 milliárd forinttal meghaladta az előző év azonos időszaki értékét. A legjelentősebb tételek a PSFN Kft. éves működésére – a társaság elfogadott pénzügyi terve alapján – kifizetett 1 milliárd forint, valamint a Pénziránytű – Alapítvány a Tudatos Pénzügyekért részére kifizetett 0,6 milliárd forint voltak. A félév során visszautalásra került 0,2 milliárd forint fel nem használt – előző éveket érintő – pénzügyi támogatás.

Egyéb bevételek között jelent meg 2022 I. félévben a Sberbank végelszámolásához, hiteleinek felmondásához köthetően felszámolt összesen 1 milliárd forint késedelmi kamat.

3.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	9 828	11 052	1 224
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	749	849	100
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	137	113	-24
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	2	2	0
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	4	7	3
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	10 720	12 023	1 303

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2022 I. félévében az éves alapdíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 11,1 milliárd forint bevétel származott, míg a 2021 I. félévében megállapított díjkötelezettségekből 9,8 milliárd forint. Az MNB által határozatban kiszabott bírságok és költségtérítések bevétele 0,8 milliárd forintot tett ki.

3.24. A BANKÜZEMI EREDMÉNY ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	7	53	46
	Közvetített szolgáltatások bevétele	23	105	82
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	65	64	-1
	Egyéb bevételek	13	17	4
VIII.	Banküzem bevételei összesen	108	239	131
	Anyagjellegű ráfordítások	10 434	16 357	5 923
	Anyagköltség	259	440	181
	Igénybe vett szolgáltatások	10 153	15 897	5 744
	<i>Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete</i>	<i>1 430</i>	<i>5 511</i>	<i>4 081</i>
	<i>Eszközök karbantartása és bérlete</i>	<i>419</i>	<i>1 392</i>	<i>973</i>
	<i>Tanácsadás, szakértés</i>	<i>582</i>	<i>673</i>	<i>91</i>
	<i>IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés</i>	<i>2 317</i>	<i>2 577</i>	<i>260</i>
	<i>Tagdíjfizetés</i>	<i>796</i>	<i>820</i>	<i>24</i>
	<i>Őrészvédelem, pénzszállítás</i>	<i>1 434</i>	<i>2 166</i>	<i>732</i>
	<i>Hirdetés, piackutatás</i>	<i>2 077</i>	<i>1 622</i>	<i>-455</i>
	<i>Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*</i>	<i>1 098</i>	<i>1 136</i>	<i>38</i>
	Egyéb szolgáltatások	22	20	-2
	Személyi jellegű ráfordítások	13 483	14 612	1 129
	Értékcsökkenési leírás	2 708	2 997	289
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-243	-225	18
	Banküzem működési költségei összesen	26 382	33 741	7 359
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	20	319	299
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	23	105	82
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	66	64	-2
	Egyéb ráfordítások	41	45	4
	Banküzem működési ráfordításai összesen	150	533	383
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	26 532	34 274	7 742
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-26 424	-34 035	-7 611

* Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen a postai és távközlési szolgáltatás, a kiadványok előállítás, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérmé-forgalmazás.

A banküzem 2022. I. félévi ráfordítása 34 milliárd forint volt, ami a 2021. év hasonló időszakához képest 7,6 milliárd forinttal (28,8 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2022. I. félévi működési költségei 7,4 milliárd forinttal (27,9 százalékkal) magasabbak a 2021. I. félévinél. A 2022. I. félévi kiadásokat elsősorban az anyagjellegű ráfordítások növelték, de emelkedett a személyi jellegű ráfordítások összege is.

A 2022. január-június havi anyagjellegű ráfordítások 5,9 milliárd forinttal (56,8 százalékkal) magasabbak a 2021. I. félévben felmerült költségeknél.

Az anyagjellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások költségeinek növekedése volt a meghatározó, azon belül is kiemelkedően az „Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete”. Emellett az „Eszközök karbantartása és bérlete”, az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” és az „Őrészvédelem, pénzszállítás” költségei is emelkedtek, a fent említettnek kisebb összegben.

Az előző év hasonló időszakához képest 2022 I. félévében jelentősen emelkedtek az „Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete” költségei (1,4 milliárd forintról 5,5 milliárd forintra), továbbá az „Eszközök karbantartása és bérlete” csoport kiadásai (0,4 milliárd forintról 1,4 milliárd forintra). Ez mindkét költségcsoport esetében alapvetően az új ingatlanok (MNB Budai Központ, MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum), a hozzájuk tartozó parkolók, valamint a Bölcs Vár egész évi bérletével és üzemeltetésével függ össze. A többi bérelt ingatlan esetében az MNB-Ingatlan Kft.-vel közös közbeszerzési eljárás keretében 2021 IV. negyedévében lezárult pályázat díjai következtében növekedtek az üzemeltetési költségek.

Az előző év hasonló időszakához képest 2022 I. félévében 2,3 milliárd forintról 2,6 milliárd forintra emelkedtek az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” költségei, főként a már megvalósított informatikai beruházások (többek között a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) hatásaként.

Az „Őrzésvédelem, pénzzállítás” költsége a 2021. I. félévihez képest emelkedett, az őrzött objektumok számának és az őrzésvédelmi szolgáltatások díjának növekedése miatt.

A 2022. I. félévi személyi jellegű ráfordítások a 2021. év ugyanezen időszakához képest több mint 1,1 milliárd forinttal (8,4 százalékkal) lettek magasabbak. Ennek oka egyrészt az üres álláshelyek betöltéséből adódóan az időszaki átlaglétszám 3,3 százalékos növekedése, továbbá a magas szaktudású munkavállalók hosszú távú biztosítása érdekében – az MNB igazgatóságának döntése alapján – a területi bértömegkeretek emelése a bértömeggazdálkodás rendszerében, amely alapján a 2021. év ugyanezen időszakához képest 11,9 százalékos átlagbérnövekedés valósult meg. Ezen kívül egyes költségnevek esetében a járványhelyzettel összefüggésben is adódtak megtakarítások az előző év hasonló időszakához képest.

Az értékcsökkenési leírás 2022. I. félévi összege közel 0,3 milliárd forinttal (10,7 százalékkal) lett magasabb az elmúlt év ugyanezen időszakában felmerülnél, ami döntően a 2021 II. félében aktivált tárgyi eszközök és immateriális javak, továbbá 2022 I. félévében megvalósult informatikai beruházások értékének következménye.

Az önköltség-átvezetések abszolút értéke 2022 I. félévében 0,2 milliárd forintot tett ki (2021 I. félévéhez közel azonosan), amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy azok teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa (pl. a Magyar Pénzverő Zrt. által a Logisztikai központ részleges használatáért fizetett bérleti díj), valamint néhány tételt MNBr. alapján egyéb ráfordításként kell megjeleníteni (pl. a fizetési rendszerekkel – VIBER, AFR – kapcsolatos, megtérített kiadások). A kismértékű csökkenés jellemzően azzal magyarázható, hogy a saját erőforrásból megvalósított informatikai fejlesztések értéke elmaradt az előző év hasonló időszakának összegétől.

3.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

millió forint			
Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	9 190	10 461	13,8
Egyéb bérköltség*	326	257	-21,2
Kifizetett bérköltség	9 516	10 718	12,6
Személyi jellegű egyéb kifizetés	2 174	2 217	2,0
Szociális hozzájárulási adó	1 586	1 604	1,1
Szakképzési hozzájárulás	150	0	-100,0
Rehabilitációs hozzájárulás	52	66	26,9
Táppénz hozzájárulás	5	7	40,0
Járulékok	1 793	1 677	-6,5
Személyi jellegű ráfordítás összesen	13 483	14 612	8,4

* Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2021. I. félév	2022. I. félév	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	1 521	1 570	3

A vezető tisztségviselők járandósága

millió forint

Testület	2022. I. félév
Monetáris Tanács*	213
Felügyelőbizottság	111

* Tartalmazza a tanács MNB tv. 9.§ (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.

A vezető tisztségviselők kölcsönei

millió forint

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2022. június 30-án	Utolsó lejárat	Kamatozás
Monetáris Tanács	178	131	2031.10.01	fix, illetve változó*
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

* A kamatkedvezményes lakáskölcsön kamata fix 2,5% vagy jegybanki alapkamat, a személyi kölcsön kamatának mértéke a jegybanki alapkamat +1%.

Budapest, 2022. szeptember 28.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

FÉLÉVES JELENTÉS
BESZÁMOLÓ AZ MNB 2022. ELSŐ FÉLÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL
2022. szeptember 28.

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.